

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΥΑΓΕΛΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Εκδίδεται από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Η Γραφή: Εμπνεύσθηκε και Εμπνέει	291
Μόνο η Γραφή: "Χρήση"	293
Ο Πνευματικός Πόλεμος	299
Ποια είναι η Μόνη Αληθής Εκκλησία του Χριστού	302
Προκατειλημμένοι; Εμείς;	304
Προς Αναζήτηση μιας Αυθεντικής Ομολογίας Πίστewς	309
Η Ευρώπη του 21ου Αιώνα	312
Το Φως του Χριστού και ο Κόσμος	314

ΣΚΕΨΕΙΣ

«Ακούσατε και ακροάσθητε.
Μη επαίρεσθε, διότι ο Κύριος ελάλησε»

Σ'αυτά τα λόγια του προφήτη Ιερεμία (13,15) συνοψίζεται το πρόβλημα της μη ακροάσεως των λόγων του Κυρίου. Η Αγία Γραφή υπάρχει σε όλα τα σχήματα και σε όλες τις μεταφράσεις. Είναι προσιτή σε όλα τα βάλαντια, ακόμα περισσότερο είναι δωρεάν για όποιον τη ζητήσει. Και όμως λίγοι την διαβάζουν και λίγοι την εφαρμόζουν. Το κήρυγμα από την Αγία Γραφή είναι επίσης προσιτό. Πέραν του άμβωνα που κάθε Κυριακή διακηρύττει το ευαγγέλιο της βασιλείας του Θεού, σε χίλιες μορφές είτε με το διαδίκτυο είτε με σίντι και κασέτες είτε με την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ο λόγος του Θεού κηρύττεται. Και ο κόσμος δεν το ακούει. Τι εμποδίζει την ακρόαση ή τη μελέτη του Λόγου; Τι εμποδίζει το Λόγο να φτάσει στην καρδιά του ανθρώπου; Το λέει ο προφήτης με μία μικρή φρασούλα: 'Μή Επαίρεσθε'.

Υπάρχουν πολλά είδη υπερηφάνειας. Στην Ελλάδα μία υπερηφάνεια είναι η εθνική. Ο κόσμος ξέρει, με αυτό έχει γαλουχηθεί ότι επειδή είναι έλληνας είναι ταυτόχρονα και ορθόδοξος άρα άξιος για τον ουρανό και αυτό αποτελεί μέρος της εθνικής του ταυτότητας και κληρονομιάς. Αν σταματήσει να είναι ορθόδοξος ή αν υιοθετήσει μη ορθόδοξες συνήθειες –και η ανάγνωση της Γραφής δεν μπορεί να θεωρηθεί, τουλάχιστον μέχρι ενός ορισμένου βαθμού, ορθόδοξη συνήθεια- τότε παύει να είναι έλληνας. Τι χρειάζονται τα παραπάνω από τις γνωστές παραδοσιακές τους θρησκευτικές πράξεις; Τίποτα.

Μία άλλη υπερηφάνεια είναι η διανοητική. Παιδαριώδες είναι το να νομίζει κανείς ότι το ευαγγέλιο έχει δύναμη. Μωρία. Αυτό δεν είναι μόνο άνθρωποι που εν πάση περιπτώσει είναι μορφωμένοι αλλά και απλοί άνθρωποι, που δεν έχουν ιδιαίτερες περγαμηνές, θεωρούν ότι το να πιστεύει κανείς ότι το ευαγγέλιο είναι δύναμη Θεού προς Σωτηρία, είναι μωρία. Άλλοι έχουν πειστεί ότι το γεγονός ότι το Ευαγγέλιο γράφτηκε σε μία άλλη παρωχημένη εποχή, τουλάχιστον δύο χιλιάδες χρόνια πριν, το καθιστά ανενεργό. Τι έχει να μας πει για την εποχή μας, έχει πλέον παλιώσει.

Τρίτη υπερηφάνεια είναι ο πλούτος και η καλοπέραση. Στην Ελλάδα τουλάχιστον

κάποιες άλλες εποχές της φτώχειας, της μεταναστεύσεως, της αγροτιάς, υπήρχε κάποιο ενδιαφέρον για το ευαγγέλιο. Υπήρχαν αρκετοί άνθρωποι με πνευματικές ανησυχίες, οι οποίοι οδηγήθηκαν είτε στην ακρόαση του Λόγου από τις ευαγγελικές εκκλησίες, είτε οδηγήθηκαν σε μία πιο ζωντανή και πραγματική ορθοδοξία είτε τέλος οδηγήθηκαν –και ήταν πολλοί αυτοί- στις ορθόδοξες οργανώσεις. Υπήρχε κάποιο πνευματικό ενδιαφέρον πάντως. Τώρα αυτό το ενδιαφέρον έχει σβήσει σε σημαντικό βαθμό, ο καθένας κοιτάζει το σαρκίο του και την καλοπέρασή του, ο πλουτισμός και μάλιστα ο μεγαλύτερο ναρκωτικό, έχει καταλάβει την κοινωνία μας και την έχει μεταβάλει σε κοινωνία, που βρίσκεται σε αποχαύνωση και αφασία. Αρκεί να πούμε κάτι για έναν άλλο τομέα, την πολιτική. Κάποτε οι νέοι είχαν ανάμιξη και φανατισμό με την πολιτική, τώρα σχεδόν όλοι αδιαφορούν. Αυτό είναι ενδεικτικό της εποχής μας.

Στο μήνυμα του προφήτη Ιερεμία και στην πρόσκλησή του υπάρχει μία προειδοποίηση: 'Ακροάσθητε διότι ο Κύριος ελάλησε, δότε δόξαν εις Κύριον τον Θεόν ημών πριν φέρει σκότος και πριν οι πόδες σας προσκόψωσιν επί τα σκοτεινά όρη'. Εδώ είναι η προειδοποίηση. Εκείνος που παρακούει ή αδιαφορεί στη φωνή του Θεού σκοτανάται και περιπλανάται στα σκοτεινά βουνά της άχαρης ζωής. Το βλέπουμε αυτό καθημερινά μπροστά μας, ανθρώπους χωρίς πυξίδα, χωρίς φως, χωρίς χάρη, οικογένειες και κοινωνίες σε κατάσταση νευρικής κρίσεως, κράτη που παραπαίουν.

Η διέξοδος είναι η πίστη στο ευαγγέλιο, τα καλά νέα της σωτηρίας, όπως αυτό περιγράφεται στην Αγία Γραφή. Η Αγία Γραφή ζητάει μία ανταπόκριση με μετάνοια και πίστη στο έργο του Χριστού πάνω στο σταυρό. Αν κανείς ανταποκριθεί, η ζοφερή κατάσταση του αντιστρέφεται σε ελπίδα και η αιώνια θέση του είναι θέση χαράς στην λαμπρότητα του ουρανού. Εκείνος, που μας αγάπησε και έχυσε το αίμα του για μας εξακολουθεί να μας λέει: 'Ίδου ίσταμαι εις την θύραν και κρούω... όποιος ακούσει τη φωνή μου και ανοίξει τη θύρα θα μπω μέσα του και θα δειπνήσω μαζί του και αυτός μαζί μου.'

ΑΣΤΗΡ
της
ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 – Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίολου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπουρόπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Ε. Αντωνιάδου, Παν. Κανταριτζής,
Αντ. Κουλούρης, Μελ. Μελετιάδης,
Ευσγ. Μπίτσας, Παρ. Παπαγεωργίου,
Ιω. Σακινιδου, Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέλιος Παπαβασιλείου

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυριώ Σακινιδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΡΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεα/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικιδής

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ευπρόσδεκτα άρθρα αποχούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπείρει το δικαίωμα να κάνει συνημμένους ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Η Αγία Γραφή

Εμπνεύσθηκε και Εμπνέει

του κ. Λ. Κολλάρου

«Αγίασον αυτούς εν τη αληθεία σου· ο λόγος ο ιδικός σου είναι αλήθεια»

Ιωάννης 17:17

Μυστηριώδες βιβλίο η Αγία Γραφή! Η ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο το πρόσωπο της γης, όχι μόνο στη σημερινή εποχή αλλά και διαμέσου όλων των αιώνων, έχει γνωρίσει μια μεταμορφωτική δύναμη χάριν αυτού του βιβλίου. Χάριν αυτής της μετοχής στην εξαισιαστική δύναμή της αυτοί οι άνθρωποι ευχαριστούνται να μελετάνε τα περιεχόμενά της. Γι' αυτούς μεν πρώτους η Γραφή είναι η τροφή τους και η τρυφή τους· για τους άλλους η Γραφή είναι ένα ανεπαρκές βιβλίο, περιττό, ίσως και επικίνδυνο που δεν το αγγίζουν παρά μόνο όταν ορκίζονται για κάποια υπόθεση σε δικαστήριο. Πρέπει να είναι αλήθεια τα ανωτέρω λόγια του Κυρίου διότι πολλοί ανακάλυψαν ότι τα λόγια αυτά επαληθεύτηκαν στη ζωή τους, και συνεχίζουν να επαληθεύονται στην καθημερινή εμπειρία τους. Η ζωή τους δεν άλλαξε χάριν της δύναμης της παράδοσης αλλά χάριν της δύναμης της Γραφής. Πού είναι τώρα ο βράχος της απιστίας της ανθρώπινης καρδιάς; Μόνο τα πετραδάκια του μπορείς να δεις σκορπισμένα εδώ και εκεί, και ακανόνιστα πάνω στο χώμα αφότου η σφύρα της Γραφής τον συνέτριψε, και ο συγκεκριμένος άνθρωπος υπάκουσε στην πίστη του Χριστού. Τίποτα άλλο δεν μπορεί να σπάσει τον βράχο της πνευματικής σκληρότητας και αδιαφορίας παρά μόνο η Βίβλος. Εάν τολμήσουμε να πούμε ότι άλλα είναι αυτά που σπάζουν τον βράχο, όπως π.χ. η Εκκλησία, ή τα μυστήρια, ή η δική μας εκκλησιαστική απόχρωση, ή η ανθρώπινη θέληση κλπ., τότε τολμάμε να αμφισβητήσουμε την ορθότητα του συγκεκριμένου λόγου του Κυρίου. Πού είναι τώρα ο ακλόνητος βράχος της αμαρτίας; Είχε και αυτός την ίδια τύχη με τον βράχο της απιστίας. Και οι δύο εκτελέστηκαν με τον ίδιο τρόπο εκτέλεσης. Ο λόγος του Θεού αγιάζει· δηλαδή αναγεννά (1 Πέτ. 1:23), αφυπνίζει και ελέγχει (Πράξ.2:37), καθαρίζει (Ιωά.15:3), δίνει υποσχέσεις (Ρωμ9:9), δυναμώνει και στερεώνει (Ψαλ.119:28), φωτίζει (Ψαλ.119:130), δίνει αιώνια ζωή (Ιωά.5:24). Όλες αυτές οι λειτουργίες και ιδιότητες δεν μπορούν να ειπωθούν για καμία άλλη θρησκευτική απασχόληση ή εκκλησιαστική πραγματικότητα παρά μόνο για το λόγο του Θεού, και όλες οι θρησκευτικές τελετές μαζί δεν μπορούν να συγκεντρώσουν στον εαυτό τους όλες αυτές τις λειτουργίες που έχει ο λόγος του Θεού μόνος του. Πράγματι λοιπόν, μυστηριώδες βιβλίο η Βίβλος! Και το αναπόφευκτο ερώτημα είναι: "Άραγε πού οφείλεται αυτή η πολυσχιδής διακονία της; Και πού πρέπει να αποδοθούν όλες αυτές οι ιδιότητές της;"

ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗ

Πού οφείλεται το μυστικό της δύναμης της Βίβλου; Απάντηση θα πάρουμε μόνο αν στρέψουμε τη σκέψη μας στον τόπο καταγωγής της. Η πνοή του ανέμου που κίνησε τη συγγραφή της δεν ξεκίνησε από κάποιο σημείο του ορίζοντα, αλλά από τα ύψη του ουρανού. Σε αυτό το χαρακτηριστικό της βρίσκεται και το μυστικό της. Μπορεί όταν τελειώνουμε τη μελέτη της Βίβλου να την κλείνουμε και να την τοποθετούμε στο ίδιο ράφι, δίπλα-δίπλα σε όλα τα άλλα βιβλία της βιβλιοθήκης μας, αλλά δεν ανήκει στην ίδια κατηγορία με αυτά. Ενώ όλα τα άλλα βιβλία είναι ανθρώπινα, η Βίβλος κατ' ουσίαν είναι θεϊκή καθώς ο αληθινός συγγραφέας της και υπεύθυνος της αξιοπιστίας και της αλήθειας των περιεχομένων της είναι όχι άνθρωπος αλλά ο Θεός. Μπορεί μεν τα φύλλα του πάπυρου και την πένα να τα κρατούσαν μπροστά τους κατά καιρούς οι διάφοροι συγγραφείς της Γραφής, την ώρα που έγραφαν, στην πραγματικότητα όμως υπεύθυνος της συγγραφής της ήταν ο Θεός. Όχι ότι γράφτηκε καθ' υπαγόρευση του Θεού – δεν πιστεύουμε στην θεωρία της μηχανικής υπαγόρευσης της συγγραφής της Βίβλου, κάτι που γίνεται όταν π.χ. ένας διευθυντής υπαγορεύει ένα κείμενο στην γραμματέα του. Γράφτηκε όμως με την ζωντανή έμπνευση του Αγίου Πνεύματος. Το Πνεύμα καθοδηγούσε με τέτοιο τρόπο την συγγραφή της που, ναι μεν ο ανθρώπινος συγγραφέας εξέφραζε τα συναισθήματά του και τις σκέψεις του με τον δικό του τρόπο έκφρασης, αλλά το τελικό αποτέλεσμα ήταν ακριβώς αυτό που ήθελε το Άγιο Πνεύμα, τόσο στην δογματική διδασκαλία όσο και στην επιλογή των λέξεων. Έτσι μπορούμε να μιλάμε για την θεοπνευστία της Γραφής, η οποία την ξεχωρίζει από κάθε άλλο κείμενο και την τοποθετεί όχι απλά σε κάποιο διαφορετικό ράφι, αλλά σε μια τελείως διαφορετική βιβλιοθήκη. Δεν υπάρχει κανένα άλλο βιβλίο αλλά η Βίβλος στέκεται μόνη της, αφού το χέρι του Θεού την τοποθέτησε. Μαρτυρία του γεγονότος ότι αυτή είναι το δικό Του βιβλίο και μια ορατή ένδειξη ότι κανένα ανθρώπινο χέρι να μη τολμήσει να την μετακινήσει από την θέση της και να την τοποθετήσει μαζί με τα βιβλία του κόσμου αυτού, εξισώνοντάς την με αυτά και έτσι αμφισβητώντας την μοναδική της αξία. Αυτό που δημιουργήθηκε από τον Θεό δεν μπορεί να περιγραφεί ως ανθρώπινο, και η Βίβλος που εμπνεύσθηκε από τον Θεό δεν μπορεί να μη χαρακτηριστεί θεόπνευστη. Ας αποδίδουμε τα των ανθρώπων εις τους ανθρώπους, αλλά ας μην αδικούμε

τον Θεό με το να μη αποδίδουμε τα του Θεού εις τον Θεόν. Αυτή η αρχή ισχύει πρωτίστως στην υπόθεση της Γραφής. Ενώ όλα τα άλλα δικαίως χαρακτηρίζονται ως ανθρώπινα, όπως π.χ. οι παραδόσεις, οι αδέσποτες γνώμες των ανθρώπων, οι εκκλησιαστικές αυθαιρέσιες σε θέματα πίστεως και πρακτικής, η Γραφή δικαίως χαρακτηρίζεται ως θεϊκή καθώς είναι τόσο διαφορετική από κάθε τι άλλο όσο διαφορετικός είναι ο Θεός από τους ανθρώπους. Απόδειξη τούτου του γεγονότος είναι ότι κανείς δεν τόλμησε ποτέ να προσθέσει στην Γραφή, από τότε που έκλεισε ο κανόνας της, οποιοδήποτε άλλο κείμενο, είτε αυτό είναι απόφαση κάποιας Συνόδου, είτε είναι γραπτά αρχαίων ή νεωτέρων εκκλησιαστικών συγγραφέων, όσο χρήσιμα και αν είναι πολλά από αυτά. Αυτή η ευσεβής ατολμία είναι απόδειξη του ότι η Γραφή είναι μοναδική, και θεόπνευστη, με τρόπο και έννοια που δεν μπορεί να σφετερισθεί για τα δικά της προφορικά ή γραπτά καμία εκκλησιαστική αρχή.

ΕΜΠΝΕΕΙ

Δικαίως θα είχαμε μεγάλες προσδοκίες από ένα βιβλίο με τέτοια προσόντα στο αυτοβιογραφικό του σημείωμα. Και δεν διαψεύδονται εκείνοι που εμπιστεύονται το βιβλίο αυτό, γιατί όσο είναι δυνατό να διαψευστούν εκείνοι που εμπιστεύονται στον Θεό άλλο τόσο είναι δυνατόν να διαψευστούν και εκείνοι που εμπιστεύονται στον λόγο Του. Ο Θεός δεσμεύεται να τιμήσει τα γραφόμενα στον λόγο Του και να αποδείξει την αλήθεια τους αλλιώς αποδεικνύεται ψευδής και ο ίδιος, με δεδομένο ότι δεν μπορεί να διαχωρισθεί ο χαρακτήρας ενός συγγραφέα από αυτά που δηλώνει με τα λόγια του. Εάν ο Θεός είναι αληθής, τότε είναι αλήθεια και αυτά που εκφράζει μέσα στον λόγο Του.

Πράγματι το Άγιο Πνεύμα ευαρεστείται να χρησιμοποιήσει τη Γραφή προκειμένου να ευλογήσει ανθρώπους διότι αυτή είναι το δικό Του εργαλείο. Την χρησιμοποιεί προκειμένου να ελέγξει ανθρώπους για την αμαρτία τους και να τους φέρει σε συναίσθηση της ενοχής τους ενώπιον του Θεού. Επιπλέον το Άγιο Πνεύμα χρησιμοποιεί τη Γραφή προκειμένου να αποκαλύψει στον άνθρωπο που την διαβάζει την ένδοξη, ουράνια φυσιογνωμία του Κυρίου Ιησού Χριστού και να θέλξει με ακαταγώνιστο τρόπο την ψυχή του προς αυτόν. Ακόμα, του εμπνέει πίστη προς αυτόν διότι μέσα σε αυτήν διαβάζει όλες τις ευλογημένες προσκλήσεις του Ιησού προς τους κοπιώντας και πεφορτισμένους, τους διψώντας, τους απολωλώς, τους πνευματικά τυφλούς και τους κοινωνικά αποκλεισμένους αφού παρουσιάζει τον εαυτό Του σαν «**φιλοτελώνών και αμαρτωλών**». Επίσης, στις σελίδες της όχι μόνο καταγράφεται, με τρόπο απείρως καλύτερο από οποιαδήποτε ανθρώπινη περιγραφή ή εκκλησιαστική ακολουθία, η ιστορία της σταύρωσής Του αλλά και η ερμηνεία αυτού του γεγονότος. Εξηγείται δηλαδή ότι αυτό ήταν η αντικαταστατική θυσία του αμνού του Θεού διότι έπρεπε αυτός να σηκώσει την αμαρτία του κόσμου και να σηκώσει την κατάρα του θεϊκού νόμου για λογαριασμό των αμαρτωλών, αίροντάς την από τους δικούς μας ώμους. Έπρεπε να γίνει έτσι ώστε δια της σαρκός και του αίματός Του να ανοίξει η οδός προς τον Θεό. Ακόμη παρουσιάζεται με απόλυτη σαφήνεια ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος ιδιοποιείται αυτήν την θυσία, που δεν είναι άλλος παρά δια της πίστεως στον Υιό του Θεού. Επιπρόσθετα πληροφορεί-

ται ότι δικαιώνεται ενώπιον της δικαιοσύνης του Θεού δια της πίστεως και παύει να είναι ένοχος ενώπιον του Θεού. Αυτά είναι άλλωστε και τα δόγματα σωτηρίας με τα οποία κυρίως ασχολείται η Αγία Γραφή και τα οποία τα παρουσιάζει με κρυστάλλινη σαφήνεια, και άρα είναι προσιτή σε όλους.

Θεία ιερά Γραφή!
Θησαυρός μου είσαι συ
Πλούτος ανεκτίμητος
Και εις πάντας προσιτός¹

Και όλα αυτά έχουν μια τέτοια επίδραση στη ζωή του ανθρώπου που αρχίζει να μισεί την αμαρτία, η ίδια η ζωή του μεταμορφώνεται, με μια δύναμη που δεν μπορεί να την εξηγήσει ούτε ο ίδιος· καταλαβαίνει όμως ότι οφείλεται στην αναγεννητική δύναμη του Αγίου Πνεύματος, πάλι ακριβώς σύμφωνα με τα λεγόμενα της Αγίας Γραφής. Όλη η ζωή του εμπνέεται από μια νέα πνοή, και κάθε πλευρά της προσωπικότητάς του διαποτίζεται από μια δύναμη που είναι ολοφάνερο ότι δεν είναι ούτε ανθρώπινη, ούτε εκκλησιαστική, ούτε ψυχολογική. Αυτή είναι η εμπειρία όλων των αληθινών Χριστιανών σε όποια εκκλησιαστική ομολογία και αν ανήκουν, κλασσικό παράδειγμα της μιας και μοναδικής ερμηνείας της Αγίας Γραφής την οποία το Άγιο Πνεύμα δίνει σε όλους αυτούς. Πράγματι η Βίβλος, όχι μόνο είναι εμπνευσμένη, αλλά και εμπνέει. Εμπνέει όχι με τη έννοια που συνήθως δίνουμε στη λέξη αυτή, αλλά με την έννοια που αναπτύξαμε στο άρθρο μας αυτό. Αλλά πρέπει να προσθέσουμε και μια ακόμα ερμηνεία την οποία ομόφωνα δίνουν στα γραπτά της Βίβλου όσοι έχουν αυτήν την εμπειρία άσχετα σε ποια εκκλησιαστική μάντρα ανήκουν: είναι η βεβαιότητα της αιώνιας ζωής. Όλοι αυτοί δίνουν την ίδια ερμηνεία στα λόγια του Κυρίου: «**Ο ακούων τον λόγον Μου και πιστεύων εις τον πέμψαντά Με έχει ζωήν αιώνιον και εις κρίσιν δεν έρχεται αλλά μετέβη εκ του θανάτου εις την ζωήν**». Τι άλλο ασχολείται με αυτά τα καίρια σημασίας για την σωτηρία του ανθρώπου ζητήματα; Θα μου πείτε: η εκκλησία. Και πού τα βρήκε αυτά η εκκλησία; Ασφαλώς όχι στο δικό της το μυαλό, ούτε στις δικές της αποφάσεις· δεν είναι δικά της επινοήματα γι αυτό και δεν της αξίζει ουδείς έπαινος παρά μόνο η προτροπή να παραμείνει προσκολλημένη στις αλήθειες του λόγου, και στο βαθμό που το κάνει αυτό εξυπηρετεί την υπόθεση του ευαγγελίου της σωτηρίας, την υπόθεση του Θεού, την υπόθεση της Γραφής. Αυτή είναι και η πρόκληση όχι μόνο των δικών μας τω καιρών αλλά και η πρόκληση κάθε εποχής.

Ο Θεός να δώσει να σοβαρευτούμε με το σπουδαίο αυτό θέμα, να διατηρήσουμε την πίστη στην μοναδικότητα της Αγίας Γραφής και να μη νοθεύσουμε την εξουσία της με την προσθήκη ανθρώπινων στοιχείων, διότι αν το κάνουμε τότε φέρνουμε ξένο πυρ στο θυσιαστήριο του Θεού. Το λέμε αυτό για να μην έχουμε τελικά και την τύχη του Ναδάβ και του Αβιούδ. Εκτός εάν ένα τέτοιο τραγικό αποτέλεσμα δεν θα μας στεναχωρούσε!

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

¹: Ύμνος 401

Μόνο η Γραφή

"Χρήση"

του αιδ. Γεωργίου Αδάμ

Γιατί είμαστε εδώ; Εννοώ γιατί είμαστε μια Ευαγγελική Εκκλησία και όχι Ορθόδοξη, ή Καθολική; Γιατί υπάρχουν οι Ευαγγελικοί; Πώς προέκυψαν; Τι κάνουμε εδώ στην Ελλάδα; Ποιες είναι οι διαφορές μας; Και γιατί αυτές είναι τόσο σημαντικές; Πολύ τακτικά μας ρωτάνε ποιες είναι οι διαφορές της Ευαγγελικής Εκκλησίας με τις άλλες. Σε μια τόσο γενική ερώτηση το μυαλό κολλάει, μη γνωρίζοντας πού να ξεκινήσουμε.

Όταν με ρωτούν κάτι τέτοιο συνήθως απαντώ «πόση ώρα έχεις;» Κι εξηγώ πως μπορώ να εξηγήσω ορισμένες από τις διαφορές μας, «εκτός κι αν θέλεις (τους λέω) να σου πω τον λόγο για τον οποίο υπάρχουν αυτές οι διαφορές».

Είναι μια καλή ευκαιρία, να θυμηθούμε ποιές ήταν και συνεχίζουν να είναι οι πέντε βασικές αλήθειες από το Λόγο του Θεού εξαιτίας των οποίων διαφοροποιούμαστε από τις άλλες δύο μεγάλες χριστιανικές ομολογίες. Ποια ήταν αυτά που ήρθαν στην επιφάνεια μέσα από αυτό το κίνημα που ονομάστηκε Θρησκευτική Μεταρρύθμιση και μετρά σχεδόν 490 χρόνια ζωής, από τις 31 Οκτωβρίου 1517, ως σήμερα;

Οι νεότερες γενιές συνήθως δεν τα πάνε καλά με την ιστορία. Τη θεωρούν βαρετή γιατί στο μυαλό τους είναι άσχετη με τη ζωή σήμερα. Αυτό είναι από τα μεγαλύτερα λάθη. Κανείς μας δεν είναι «κομήτης». Όλοι από κάπου προήλθαμε. Αν θέλω να γνωρίσω καλά το ποιος είμαι σήμερα, τι ρόλο παίζω ή μπορώ να παίξω, πρέπει να έχω γνώση του παρελθόντος μου. Γι' αυτό λοιπόν, σας προτρέπω όσοι δεν έχετε διαβάσει το βιβλίο «Η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση του 16^{ου} αιώνα» του αείμνηστου αδελφού μας Γεωργίου Χατζηαντωνίου, να το κάνετε.

Και οι τρεις χριστιανικές ομολογίες πιστεύουν πως η Αγία Γραφή είναι ο Λόγος του Θεού. Πιστεύουν πως ο Ιησούς Χριστός είναι ο Σωτήρας του κόσμου. Πιστεύουν ακόμη πως η χάρη του Θεού μας σώζει και πως ο Θεός όρισε η πίστη να είναι αυτό που ο άνθρωπος δίνει. Και όλα αυτά να γίνονται με σκοπό τη δόξα του Θεού. (1) Η Αγία Γραφή, (2) ο Ιησούς Χριστός, (3) η χάρη, (4) η πίστη, (4) η δόξα του Θεού, είναι όλα δόγματα τα οποία μοιραζόμαστε. Ποια είναι λοιπόν, η διαφορά; Αυτό που μας κάνει διαφορετικούς είναι μια λέξη. Μια λέξη η οποία όταν μπει μπροστά και από τις πέντε αυτές αλήθειες δίνει ένα διαφορετικό περιεχόμενο, από αυτό που δίνουν οι άλλες δυο εκκλησιαστικές ομολογίες. Η λέξη αυτή είναι «Μόνο».

Οι Αναμορφωτές τότε και εμείς οι απόγονοι τους σήμερα, λέμε:

- (1) Μόνο η Αγία Γραφή
- (2) Μόνο ο Ιησούς Χριστός
- (3) Μόνο η χάρη

(4) Μόνο η πίστη,

(5) Στο Θεό μόνο η δόξα

Πιστεύουμε ακόμη πως αυτές οι αλήθειες, όχι μόνο μας κάνουν διαφορετικούς σε σχέση με τα άλλα δόγματα, αλλά επειδή είναι στηριγμένες στην αποκάλυψη του Θεού, προκαλούν τον κόσμο και τη φιλοσοφία του, τη νοοτροπία του και σήμερα. Από τη σειρά με την οποία τα έχουμε βάλει (όχι εγώ, άλλοι πριν από εμάς) μπορεί κάποιος εύκολα να καταλάβει πως το πρώτο, «Μόνο η Αγία Γραφή» είναι αυτό που προκαλεί ουσιαστικά και τα άλλα. Πάνω σε αυτό στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό τα υπόλοιπα.

Το ερώτημα λοιπόν, που ουσιαστικά θα μελετήσουμε αυτά τα δύο απογεύματα είναι «Μόνον η Αγία Γραφή»: (1) Γιατί; (2) Τι σημαίνει; Σκοπός μου δεν είναι να «ευλογήσουμε τα γένια μας». Δεν είναι να κάνουμε τη σκέψη «τι καλοί και σωστοί που είμαστε εμείς οι ευαγγελικοί και πόσο λάθος είναι οι άλλοι». Σκοπό έχουμε να δούμε τη (1) τη χρήση και (2) την κατάχρηση, από εμάς του απογόνους της Μεταρρύθμισης αυτού του συνθήματος, να σκεφτούμε τι σημαίνει και τι δεν σημαίνει, να κάνουμε την αυτοκριτική μας ως ευαγγελικοί, και θα την κάνουμε στο επόμενο τεύχος, πηγαίνοντας πίσω στην ιστορία της Μεταρρύθμισης για να δούμε τι πραγματικά εννοούσαν οι Αναμορφωτές. Τι πίστευαν αυτοί οι άνθρωποι και ποιος ήταν ο σκοπός τους;

Τι σημαίνει, λοιπόν «μόνο η Αγία Γραφή»; Πώς και γιατί μπορεί κάποιος να υποστηρίξει αυτό το δόγμα; Πολύ συχνά ακούγεται σε θεολογικούς κύκλους η ας την πούμε κατηγορία κατά των απανταχού Διαμαρτυρομένων: Η Αγία Γραφή πουθενά δεν διδάσκει πως ο λαός του Θεού, οι χριστιανοί πρέπει να πιστεύουν μόνο στην Αγία Γραφή και σε τίποτα άλλο. Για σκεφτείτε! Το διδάσκει η Γραφή; Πού; Πώς;

Θα πρέπει να ξεκινήσουμε, όμως, δίνοντας μερικούς ορισμούς. Αντί να δώσω κάποιο άλλο ορισμό για τη διδασκαλία αυτή, θα σταθώ στο πρώτο άρθρο της Ομολογίας Πίστης της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας: «Πιστεύομεν εις την Αγίαν Γραφήν (δηλαδή τα 39 κανονικά βιβλία της Παλαιάς και τα 27 της Καινής Διαθήκης) ως το μόνο θεόπνευστο βιβλίο και ως τη μόνη πηγή και τον μόνο κανόνα πίστεως και έργων, και ότι είναι αυτή (η Αγία Γραφή) πλήρης, επαρκής, ασφαλής και αλάθητος οδηγός για κάθε περίπτωση πνευματικής απορίας και δυσκολίας.»

Τι σημαίνει όμως, αυτό; Σημαίνει πως η Αγία Γραφή έχει την τελική εξουσία, την τελική απάντηση σε καθετί που απασχολεί τον πιστό. Πρέπει να εξηγήσουμε ορισμένες λέξεις στον ορισμό αυτό και ουσιαστικά μέσα από αυτό θα πάρουμε και πνευματική τροφή από τον Λόγο του Θεού. Το άρθρο λέει πως είναι ο μόνος κανόνας πίστεως και έργων.

Τι σημαίνει η λέξη «κανόνας»;¹

1. «Κάνη» ή «κάννα»: το καλάμι. Ήταν το εργαλείο που χρησιμοποιούσε ο ξυλουργός ή ο κτίστης για να καθορίσουν τις διαστάσεις και την κατεύθυνση του ξύλου ή της πέτρας που θα χρειαζόταν για την οικοδομή.
2. Το όργανο με το οποίο εξακριβώνεται η συμμόρφωση ενός προσώπου ή πράγματος με συγκεκριμένα ή προκαθορισμένα μέτρα.
3. Οι Αλεξανδρινοί γραμματικοί αποκαλούσαν τους κλασσικούς Έλληνες συγγραφείς «κανόνες» δηλαδή τα ιδεώδη υποδείγματα γραπτού λόγου.
4. Στον 2^ο μ.Χ. αιώνα «ο κανών της αλήθειας» και «ο κανών της πίστωσης» δηλώνουν την αποκρυσταλλωμένη ομολογία πίστωσης της Εκκλησίας.
5. Τον 4^ο μ.Χ. αιώνα, ο Μέγας Αθανάσιος:
 - A. Στα θεσπίσματα (Σύνοδος Νικαίας) αναφέρεται στον *Ποιμένα του Ερμά* «ως μη ον εκ του κανόνος»
 - B. Στην *Εορταστική Επιστολή* (367 μ.Χ.) μιλάει για τις Γραφές ως «κανονιζόμενα» σε αντίθεση προς τα «απόκρυφα» και σε διάκριση με τα «αναγινωσκόμενα».

Γιατί χρειάστηκε ο «κανόνας»;

Κυκλοφορούσε πληθώρα βιβλίων ανάμεσα στις εκκλησίες, και σιγά-σιγά ξεχώριζαν ορισμένα. Υπήρξαν όμως γεγονότα που επίστευσαν την διαδικασία αυτή:

1. Ο κανόνας του αιρετικού Μαρκίωνα (140 μ.Χ.). Αυτός όριζε ότι:
 - Ο Παύλος ήταν ο μοναδικός απόστολος
 - Απέκλεισε όλη την Παλαιά Διαθήκη
 - Μόνο το κατά Λουκά Ευαγγέλιο
 - Μόνο οι επιστολές του Παύλου (όχι όμως οι Ποιμαντικές)
2. Το διάταγμα του Διοκλητιανού (303 μ.Χ.) που διέταξε την καταστροφή όλων των βιβλίων των Χριστιανών.
3. Η κυκλοφορία διαφόρων βιβλίων με αμφίβολο περιεχόμενο

Η Παλαιά Διαθήκη και η Καινή Διαθήκη

Αναφορικά με την Καινή Διαθήκη, υπάρχει πλήρης συμφωνία ανάμεσα στα 3 δόγματα του χριστιανισμού. Στην Παλαιά Διαθήκη, όμως, υπάρχουν πολλές διαφορές, τις οποίες θα δούμε περιληπτικά. Θα ξεκινήσουμε, λοιπόν, από την Καινή Διαθήκη, μια και από αυτή εξαρτώνται πολλά επιχειρήματα για το ποια βιβλία ανήκουν τελικά στην Παλαιά.

1. Με ποια κριτήρια η Εκκλησία αποφάσισε ποια βιβλία ανήκουν στον Κανόνα της Καινής Διαθήκης και ποια όχι; Και πρέπει να θυμόμαστε πως αυτό ήταν μια μακριά διαδικασία. Δεν αποφασίστηκε εύκολα ούτε γρήγορα.

- A. **Αποστολικότητα**: (Εφεσίους 2:20, 2:42)
- B. **Καθολικότητα**: το γεγονός πως όλοι τα δέχονταν ως αποστολικά.
- Γ. **Πνευματικότητα** περιεχομένου και αρμονία με τα βιβλία για το οποία δεν υπήρχε αμφιβολία.

2. Ποια βιβλία αποκλείστηκαν; Υπήρχαν πάρα πολλά βιβλία τα οποία αποκλείστηκαν λόγω του περιεχομένου τους και μόνο:

Απόκρυφα Ευαγγέλια (αντίθετα ως προς τα δημόσια τα οποία η εκκλησία ενέκρινε να διαβάζονται δημόσια από τον άμβωνα)

- *Κατά Εβραίους Ευαγγέλιο*
- *Ευαγγέλιο του Πέτρου*
- *Ευαγγέλιο του Νικόδημου*
- *Ευαγγέλιο των Δώδεκα Αποστόλων*
- *Κατά Αιγυπτίους Ευαγγέλιο*
- *Ευαγγέλιο του Φίλιππου*
- *Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου*
- *Το Ευαγγέλιο Ιωσήφ του Τέκτονα*
- *Κατά Θωμά Ευαγγέλιο της Γεννήσεως*

[Υπήρχαν επίσης συζητήσεις για τα εξής βιβλία που ανήκουν στον κανόνα: Εβραίους, Ιακώβου, Β' Πέτρου, Β' και Γ' Ιωάννου, και Αποκάλυψη.]

Λίγα ήταν τα σοβαρά βιβλία για τα οποία υπήρχε κάποια αμφιβολία και τα οποία τελικά δεν συμπεριλήφθησαν.²

- Διδαχή των Δώδεκα Αποστόλων* (100-150 μ.Χ.)
- Επιστολή Βαρνάβα* (100-130 μ.Χ.)
- Α' επιστολή Κλήμεντος* (Ρώμη '95 μ.Χ.)
- Ποιμένας του Ερμά* (Ρώμη ίσως, περίπου 150 μ.Χ.)

- Κανένα από αυτά δεν είχε περισσότερο από «τοπική» αναγνώριση
- Δεν υπήρχαν παντού στα χειρόγραφα.
- Κανένα εκκλησιαστικό συμβούλιο δεν τα περιέλαβε ως «κανονικά» βιβλία
- Η έστω περιορισμένη αποδοχή τους οφείλεται στο γεγονός ότι υπήρχαν αναφορές για αυτά στα «κανονικά» βιβλία: π.χ. Κολοσσαείς 4:16
- Υπήρχε «υποθετική» αποστολική συγγραφή (π.χ. οι Πράξεις του Παύλου)

3. Η προηγούμενη διαπίστωση, όμως, μπορεί να σημαίνει πως Εκκλησία στέκεται πάνω από την Αγία Γραφή και η Εκκλησία είναι αυτή που δημιούργησε την Αγία Γραφή. Επομένως η Εκκλησία είναι η τελική εξουσία στην ζωή του πιστού και όχι η Αγία Γραφή, αφού η Αγία Γραφή είναι καρπός της Εκκλησίας. Η Εκκλησία λοιπόν, δημιούργησε την Αγία Γραφή; Ναι ή όχι και γιατί;

ΛΑΘΟΣ

- Η εκκλησία καθόρισε τον κανόνα
- Η εκκλησία είναι η μητέρα του κανόνα
- Η εκκλησία δημιούργησε τον κανόνα
- Η εκκλησία είναι ο κριτής του κανόνα

ΣΩΣΤΟ

- Η εκκλησία αναγνώρισε τον κανόνα
- Η εκκλησία είναι το παιδί του κανόνα
- Η εκκλησία κατοχύρωσε τον κανόνα
- Η εκκλησία είναι ο μάρτυρας του κανόνα

Η Εκκλησία στέκεται πάνω στην Αγία Γραφή. Το κήρυγμα στηρίζεται στην Αγία Γραφή. Και οι παραδόσεις; Οι άλλες διδασκαλίες; Οι Πατέρες; Τα

Οικουμενικά Συμβούλια; Όλα αυτά τα γνωρίζουμε, τα διαβάζουμε, αλλά δεν είναι ο γραπτός Λόγος του Θεού. Δεν έχουν την ίδια τελική εξουσία. Στέκονται πιο χαμηλά, κάτω από τον Λόγο του Θεού. Είναι σχόλια και ερμηνεία στον Λόγο του Θεού, δεν είναι Λόγος Θεού.

Όταν μας λένε πως η χρονολογική σειρά είναι άλλη, πως πρώτα δημιουργήθηκε η Εκκλησία και μετά η Αγία Γραφή, αυτό είναι σωστό. Έτσι είναι. Αυτό όμως στο οποίο στεκόμαστε είναι το εξής. Πως η μία καθολική και αποστολική Εκκλησία ενωμένη είπε πως πρέπει να έχει ένα μέτρο αλήθειας. Και μόνη της όρισε το μέτρο της αλήθειας. Στεκόμαστε λοιπόν στη μαρτυρία της ενωμένης, της αρχαίας Εκκλησίας και συνεχίζουμε στην ίδια παράδοση.

Οι Διαμαρτυρόμενοι **δεν** πετάνε στο καλάθι των αχρήστων την Εκκλησιαστική Ιστορία. Αντίθετα, όλοι οι Διαμαρτυρόμενοι από κάθε πλευρά δέχονται σίγουρα τις 4 πρώτες οικουμενικές συνόδους (και πολλοί δέχονται και τις πρώτες 6). Τις δεχόμαστε ως βοηθητικές, ως μαρτυρία της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, όχι όμως ως Λόγο Θεού. Αν διαβάσετε βιβλία του Καλβίνου, του Λούθηρου, αυτών των πρώτων Αναμορφωτών, είναι γεμάτα από αναφορές στους Πατέρες. Γεμάτα. Και όμως είναι οι ίδιοι άνθρωποι που είπαν «μόνο η Γραφή.»

Πρέπει να ξέρουμε την ιστορία γιατί πολύ απλά πρέπει να είμαστε ταπεινοί. Όταν μελετούμε τη Γραφή ας θυμόμαστε πως ο Θεός δεν μίλησε σε εμάς πρώτη φορά. Έχει μιλήσει και σε άλλους πιο πριν. Δεν άφησε τον εαυτό Του αμαρτήρητο. Είναι αλαζονεία να πετάμε στην αχρηστία 2.000 εκκλησιαστικής ιστορίας, σαν όλα να άρχισαν τώρα ή έστω 500 χρόνια από την εποχή της Μεταρρύθμισης.

Ο κανόνας λοιπόν, ήταν το «γραμμένο» μέτρο της αλήθειας. Και χρειάζεται να είναι γραμμένος γιατί έτσι είναι αναλλοίωτος. Πώς προστατεύεται η αποκάλυψη; Όταν είναι γραμμένη. Προσέξτε τι μας διδάσκουν τα παρακάτω εδάφια για τον τρόπο με τον οποίο ο Θεός μας έδωσε την αποκάλυψη του θελήματός Του;

Έξοδος 31:18, Και έδωκεν εις τον Μωϋσῆν, αφού ετελείωσε λαλών προς αυτόν επί του όρους Σινά, δύο πλάκας του μαρτυρίου, πλάκας λιθίνας **γεγραμμένας** με τον δάκτυλον του Θεού.

Έξοδος 32:16, Και αι πλάκες ήσαν έργον Θεού και η γραφή ήτο γραφή Θεού **εγκεχαραγμένη** επί τας πλάκας.

Η πέτρα ήταν σύμβολο διάρκειας. Αυτό που χαράσσεται στην πέτρα δεν αλλοιώνεται.

Δευτερονόμιο 31:24-26, Και αφού ο Μωϋσῆς ετελείωσε να γράφη τους λόγους του νόμου τούτου εις βιβλίον, έως τέλους, τότε ο Μωϋσῆς προσέταξεν εις τους Λευίτας, τους βαστάζοντας την κιβωτόν της διαθήκης του Κυρίου, λέγων, Λάβετε τούτο το βιβλίον του νόμου, και θέσατε αυτό εις τα πλάγια της κιβωτού της διαθήκης Κυρίου του Θεού σας, και θέλει είσθαι εκεί εις μαρτύριον κατά σου.

Ιησούς του Ναυή 24:25-26, Και έκαμεν ο Ιησούς διαθήκην προς τον λαόν εν τη ημέρα εκείνη, και έθεσεν εις αυτούς νόμον και κρίσιν εν Συχέμ. Και έγραψεν ο Ιησούς τους λόγους τούτους εν τω βιβλίω του νόμου του Θεού· και λαβών λίθον μέγαν, έστησεν αυτόν εκεί υπό την δρυν, την πλησίον του αγιαστηρίου του Κυρίου.

Α΄ Σαμουήλ 10:25, Και είπεν ο Σαμουήλ προς τον

λαόν τον τρόπον της βασιλείας, και έγραψεν αυτόν εν βιβλίω και έθεσεν έμπροσθεν του Κυρίου. Και απέλυσεν ο Σαμουήλ πάντα τον λαόν, έκαστον εις τον οίκον αυτού.

Α΄ Χρονικών 29:29, Αι δε πράξεις του βασιλέως Δαβίδ, αι πρώται και αι τελευταίαι ιδού, είναι γεγραμμένα εν τω βιβλίω Σαμουήλ του βλέποντος, και εν τω βιβλίω Νάθαν του προφήτου, και εν τω βιβλίω Γαδ του βλέποντος.

Ησαΐας 30:8, Τώρα ύπαγε, γράψον τούτο έμπροσθεν αυτών επί πινακίδιου, και σημειώσον αυτό εν βιβλίω, διά να σώζηται εις τον μέλλοντα καιρόν έως αιώνος.

Ιερεμίας 30:2, Ούτως είπε Κύριος ο Θεός του Ισραήλ, λέγων, Γράψον εις σεαυτόν εν βιβλίω πάντας τους λόγους, τους οποίους ελάλησα προς σε.

Β΄ Πέτρου 3:15-16, και νομίζετε σωτηρίαν την μακροθυμίαν του Κυρίου ημών, καθώς και ο αγαπητός ημών αδελφός Παύλος έγραψε προς εσάς κατά την δοθείσαν εις αυτόν σοφίαν, ως και εν πάσαις ταις επιστολαίς αυτού, λαλών εν αυταίς περί τούτων, μεταξύ των οποίων είναι τινά δυσνόητα, τα οποία οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλόνουσιν, ως και τας λοιπάς γραφάς προς την ίδιαν αυτών απώλειαν.

Η αποκάλυψη λοιπόν καταγράφεται για να μην αλλοιώνεται. Προσέξτε ποια είναι η προειδοποίηση της Αγίας Γραφής αναφορικά με διδασκαλίες επιπρόσθετες στον Λόγο του Θεού;

Δευτερονόμιο 4:2, Δεν θέλετε προσθέσει εις τον λόγον τον οποίον εγώ σας προστάζω, ουδέ θέλετε αφαιρέσει απ' αυτού· διά να φυλάττητε τας εντολάς Κυρίου του Θεού σας, τας οποίας εγώ σας προστάζω.

Παροιμίες 30:5-6, Πας λόγος Θεού είναι δεδοκιμασμένος· είναι ασπίς εις τους πεποιθότας επ' αυτόν. Μη προσθέσης εις τους λόγους αυτού· μήποτε σε εξελέγξη, και ευρεθής ψεύστης.

Αποκάλυψη 22:18-19, Διότι μαρτύρομαι εις πάντα ακούοντα τους λόγους της προφητείας του βιβλίου τούτου· Εάν τις επιθέση εις ταύτα, ο Θεός θέλει επιθέσει εις αυτόν τας πληγάς τας γεγραμμένας εν τω βιβλίω τούτω· και εάν τις αφαιρέση από των λόγων του βιβλίου της προφητείας ταύτης, ο Θεός θέλει αφαιρέσει το μέρος αυτού από του βιβλίου της ζωής και από της πόλεως της αγίας και των γεγραμμένων εν τω βιβλίω τούτω.

Κλείνουμε το κομμάτι αυτό τώρα και προχωρούμε παρακάτω.

Οι θεολόγοι όταν μιλούν για την μοναδικότητα της Αγίας Γραφής αναφέρουν τέσσερα χαρακτηριστικά.

Τα τέσσερα χαρακτηριστικά του Λόγου του Θεού: (1) Εξουσία, (2) Ευκρίνεια, (3) Αναγκαιότητα, (4) Επάρκεια

Το ότι έχει εξουσία είναι αυτονόητο. Πρέπει να υπακούμε στη Γραφή. Το ότι είναι επίσης αναγκαία προκύπτει από τα άλλα. Πρέπει να σταθούμε λίγο στην ευκρίνεια.

Η ευκρίνεια σημαίνει βασικά πως **Η Αγία Γραφή είναι κατανοητή**. Σημαίνει, ή υπονοεί, αυτή η διδασκαλία και κάτι ακόμη. Πως η Αγία Γραφή είναι σαφής, δηλαδή μπορείς να την καταλάβεις, είναι ξεκάθαρη. Αυτό δεν σημαίνει πως όλα στην Αγία Γραφή είναι εύκολα να τα καταλάβουμε, αλλά πως όλα τα βασικά θέματα είναι ξεκάθαρα. Αυτό σημαίνει

πως ο Θεός έδωσε τον Λόγο Του με τέτοιο τρόπο ώστε όλοι να μπορούν να Τον καταλάβουν. Και μέσα στον Λόγο Του λέει πως έδωσε και χαρίσματα διδασκαλίας, ποιμανσης, διάκρισης, για να μας βοηθούν να τον καταλάβουμε ακόμη καλύτερα. Δεν μας την έδωσε ο Θεός να την διαβάζουμε μόνοι μας ώστε ο καθένας μας να ερμηνεύει όπως νομίζει.

Η αναλογία της Αγίας Γραφής: η Αγία Γραφή ερμηνεύει τον εαυτό της

Είπαμε «sola Scriptura» σημαίνει πως η Αγία Γραφή είναι ο μόνος επαρκής και αλάθητος Λόγος Θεού. Είναι η τελική εξουσία και αποκάλυψη του Θεού. Επίσης σημαίνει πως ο Λόγος του Θεού είναι κατανοητός από κάθε άνθρωπο, τουλάχιστον στα βασικά και στα απαραίτητα. Επίσης σημαίνει ή υπονοεί και κάτι ακόμη. Πως η Αγία Γραφή ερμηνεύει την Αγία Γραφή. Αυτό είναι γνωστό ως η «αναλογία της Γραφής». Δηλαδή, όταν υπάρχει κάποιο εδάφιο, ή κάποιο κομμάτι που δεν το καταλαβαίνω καλά, πηγαίνω σε άλλες περικοπές για να το καταλάβω. Η Γραφή είναι ο καλύτερος και πιο ακριβής ερμηνευτής της Γραφής. Π.χ. στον **Λουκά 14:26** γράφει, *Εάν τις έρχηται προς εμέ και δεν μισή τον πατέρα αυτού και την μητέρα και την γυναίκα και τα τέκνα και τους αδελφούς και τας αδελφάς, έτι δε και την εαυτού ζωήν, δεν δύναται να ήναι μαθητής μου.* Τι σημαίνει αυτό; Μου ζητάει ο Θεός να μισώ την οικογένειά μου; Όχι. Και φαίνεται από τον **Ματθαίο 10:37** που μιλάει για το ίδιο πράγμα: *Οστις αγαπά πατέρα ή μητέρα υπέρ εμέ, δεν είναι άξιος εμού· και οστις αγαπά υιόν ή θυγατέρα υπέρ εμέ, δεν είναι άξιος εμού·*

Έτσι λοιπόν, κάθε παράδοση και διδασκαλία, κάθε πρακτική και έθιμο εκκλησιαστικό, ελέγχεται σύμφωνα με τον Λόγο του Θεού ώστε να δούμε αν είναι σωστό και καθαρό, ή όχι. Η εκκλησία παίρνει την εξουσία της από την Αγία Γραφή, όχι η Αγία Γραφή από την Εκκλησία. Όταν έχουμε κάποια απορία, ή κάποιο ερώτημα για τη ζωή μας, δεν ρωτάμε τι λέει η Εκκλησία, αλλά τι λέει η Αγία Γραφή.

Διδάσκει η Αγία Γραφή πως μόνον αυτή πρέπει να έχει την τελική εξουσία στη ζωή μας; Βέβαια η ερώτηση που πρέπει να απαντήσουμε είναι πώς είναι δυνατόν να πιστεύουμε κάτι τέτοιο, τη στιγμή που εκατομμύρια άλλων χριστιανών, Ορθόδοξων και Καθολικών το απορρίπτουν. Θυμάμαι, μιλούσα με ένα φίλο στην Εκκλησία και άκουγε κάποιον στο ραδιόφωνο ο οποίος ήταν καθολικός, σχολίαζε το θέμα αυτό και έλεγε, πως δεν είναι δυνατόν κάποιος να πιστεύει στο Sola Scriptura, γιατί πολύ απλά δεν είναι πουθενά στη Γραφή! Τι λέτε, υπάρχει πουθενά κάποιο εδάφιο που να μας λέει να πιστεύουμε μόνο στην Αγία Γραφή;

Η απάντηση είναι πως δεν υπάρχει μόνο ένα εδάφιο. Υπάρχουν πολλά! Πριν προχωρήσουμε όμως, χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε κάτι στο μυαλό μας. Υπάρχουν κυρίως δύο θέματα που μας απασχολούν όταν μελετάμε τον Λόγο του Θεού. Το ένα ονομάζεται, η **θεοπνευστία** και το **αλάθητο** της Αγίας Γραφής. Αυτό σημαίνει πως ο τελικός συγγραφέας της Αγίας Γραφής είναι ο Θεός και επειδή ο Θεός είναι πίσω από τους συγγραφείς, αυτό σημαίνει πως το Βιβλίο αυτό δεν έχει λάθη. Δεν θα μπορούμε όμως καθόλου στα θέματα αυτά και στο πώς επηρεάζουν

το δόγμα του Sola Scriptura.

Θα ασχοληθούμε με την «επάρκεια» της Αγίας Γραφής. Το κάνουμε αυτό για δύο λόγους. Πρώτον γιατί αν η Αγία Γραφή διδάσκει ότι είναι αρκετή για ό,τι έχουμε ανάγκη, η φυσική συνέπεια είναι ότι δεν χρειαζόμαστε κάτι άλλο. Ο δεύτερος λόγος είναι γιατί σήμερα ως ευαγγελικοί αυτό έχουμε ανάγκη να ακούσουμε. Την εποχή της Αναμόρφωσης η μάχη για την Αγία Γραφή ήταν για να ξεκαθαριστεί πως η Γραφή είναι η τελική εξουσία της Εκκλησίας. Όχι ο πάπας, ούτε οι παραδόσεις, ούτε τα εκκλησιαστικά συμβούλια.

Σήμερα δεν έχουμε αυτή την πάλη ως εκκλησία. Δεν αμφιβάλει κανείς στις Εκκλησίες μας για την θέση που έχει και πρέπει να έχει η Αγία Γραφή. Όποιον ευαγγελικό και να ρωτήσεις θα σου πει πως ο Λόγος του Θεού είναι ο μόνος κανόνας πίστης και ζωής. Ο Λόγος του Θεού ορίζει τι πρέπει να γίνεται μέσα στην Εκκλησία. Όμως, ενώ από τη μία με τα χείλη μας ομολογούμε και παραδεχόμαστε την εξουσία της Αγίας Γραφής, στην πράξη την αρνούμαστε. Αρνούμαστε τη δύναμή της για τον αγιασμό. Αρνούμαστε τη δύναμή της για τον ευαγγελισμό, για την αύξηση της Εκκλησίας, για την προσωπική οδηγία που χρειάζεται ο πιστός. Και τι γίνεται; Η νοοτροπία του κόσμου μπαίνει σιγά-σιγά στην Εκκλησία.

Ας δούμε μερικές πολύ γνωστές περικοπές που μιλούν για τον Λόγο του Θεού από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη. Και θα ήθελα να τις βάλουμε στην καρδιά μας. Η πρώτη βρίσκεται στον **Ησαΐα 55:10-11** *Διότι καθώς καταβαίνει η βροχή και η χιών εκ του ουρανού και δεν επιστρέφει εκεί, αλλά ποτίζει την γην και κάμνει αυτήν να εκφύη και να βλαστήνη, διά να δώση σπόρον εις τον σπείροντα και άρτον εις τον εσθίνοντα, ούτω θέλει είσθαι ο λόγος μου ο εξερχόμενος εκ του στόματός μου δεν θέλει επιστρέψει εις εμέ κενός, αλλά θέλει εκτελέσει το θέλημά μου και θέλει ευοδωθή εις ό, τι αυτόν αποστέλλω.* Τα λόγια του Θεού δεν υπάρχει περίπτωση να μην φέρουν αποτέλεσμα. Όποτε ακούγεται, διδάσκεται κηρύττεται ο Λόγος του Θεού πάντα φέρνει αποτέλεσμα. Δεν πιστεύουν όλοι, δεν αλλάζουν όλοι. Αλλά αλλάζουν κάποιοι. Και καρπός δεν είναι μόνο όταν πιστεύει κάποιος. Γράφει ο απόστολος Παύλος στην **Β' Κορινθίους 2:15-16**, *διότι του Χριστού ευωδία είμεθα προς τον Θεόν εις τους σωζομένους και εις τους απολλυμένους· εις τούτους μεν οσμή θανάτου διά θάνατον, εις εκείνους δε οσμή ζωής διά ζωήν.* Κάποιοι πιστεύουν, κάποιοι όχι. Αλλά επειδή άκουσαν, ο Θεός θα τους κρίνει με βάση τα όσα άκουσαν. Όμως και τα δύο είναι καρπός. Η δική μας δουλειά είναι να δώσουμε τον Λόγο του Θεού σωστά.

Η άλλη περικοπή είναι από τον **Ψαλμό 19:7-11** ο οποίος στην αρχή μιλάει για την γενική αποκάλυψη του Θεού στη φύση. Μάλιστα παραλληλίζει τις δύο αποκαλύψεις. Διαβάσαμε ήδη στο εδάφιο 1, *Οι ουρανοί δηλούνται την δόξαν του Θεού, και το στερέωμα αναγγέλλει το έργον των χειρών αυτού.* Η δημιουργία μιλάει για τον Θεό (Ρωμαίους 1:18-25). Από το εδάφιο 7 και μετά, όμως μιλάει για το Λόγο του Θεού και τις εντολές. Ας το διαβάσουμε από το εδ. **7-11**, *7 Ο νόμος του Κυρίου είναι άμωμος, επιστρέφων ψυχήν η μαρτυρία του Κυρίου πιστή, σοφίζουσα τον απλούν τα διατάγματα του Κυρίου ευθέα, ευφραίνοντα καρδίαν*

η εντολή του Κυρίου λαμπρά, φωτίζουσα οφθαλμούς ο φόβος του Κυρίου καθάρως, διαμένων εις τον αιώνα αι κρίσεις του Κυρίου αληθινάί, δίκαιαι εν ταυτώ πλέον επιθυμηταί παρά το χρυσίον, μάλιστα παρά πλήθος καθάρου χρυσίου, και γλυκύτεραι υπέρ το μέλι και τους σταλαγμούς της κηρήθρας. Ο δούλος σου μάλιστα νουθετείται δι' αυτών εις την τήρησιν αυτών η ανταμοιβή είναι μεγάλη.

Υπογραμμίστε σε κάθε εδάφιο τι λέει για τον Λόγο του Θεού. Προσέξτε τώρα, η αποκάλυψη του Θεού στη φύση είναι όμορφη, αλλά είναι και περιορισμένη, όμως όχι στον γραπτό Λόγο του Θεού. Στον γραπτό Λόγο η αποκάλυψη του Θεού είναι: άμωμη, δηλαδή τέλεια, δίνει σοφία, είναι ευθεία, ξεκάθαρη δηλαδή, χωρίς αμφισβητήσεις. Δίνει φως, είναι καθαρή και διαμένει πάντα. Είναι αληθινή, είναι δίκαια, είναι επιθυμητή και είναι γλυκειά. Τι άλλη γλώσσα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ο Θεός και ο Ψαλμωδός για να καταλάβουμε πως ο Λόγος του Θεού είναι αρκετός για να γνωρίσουμε τον Θεό;

(1) Η Αγία Γραφή επαρκής για τους πειρασμούς μας

Η επόμενη περικοπή είναι από τον **Ματθαίο, κεφάλαιο 4**. Εδώ μαθαίνουμε πως ο **Λόγος του Θεού είναι αρκετός για να μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε τους πειρασμούς**. Ανοίξτε αν θέλετε να κοιτάξουμε τι κάνει ακριβώς ο Χριστός: Τι απαντάει σε κάθε πειρασμό ο Χριστός; «Είναι γεγραμμένον.» Από το Δευτερονόμιο 8:3, 6:16, 6:13. Δεν χρησιμοποίησε ο Χριστός τη λογική, ούτε ζήτησε από τον Θεό κάποιον άγγελο ή κάποιο υπερφυσικό σημείο αν και θα μπορούσε. Δεν προσευχήθηκε λέγοντας, «Θεέ μου πες μου τι να πω;» Χρησιμοποίησε τον γραπτό Λόγο του Θεού. Ήξερε τον Λόγο του Θεού και τον χρησιμοποίησε. Το ίδιο περιμένει ο Θεός από εμάς.

(2) Η Αγία Γραφή επαρκής για τον αγιασμό μας

Μετά πάμε στην **Β' Τιμόθεο 3**. Στην επιστολή αυτή ο απόστολος Παύλος προειδοποιεί τον Τιμόθεο για τις κακές ημέρες που έρχονται στο μέλλον. Διαβάζουμε στο **εδάφιο 1**, *Γίνωσκε δε τούτο, ότι εν ταις εσχάταις ημεραις θέλουσιν ελθεί καιροί κακοί.*

Και μετά εξηγεί τι εννοεί, από το **εδ.2-5**, *διότι θέλουσιν είσθαι οι άνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, αλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, απειθείς εις τους γονείς, αχάριστοι, ανόσιοι, άσπλαγχοι, αδιάλλακτοι, σκυφάνται, ακρατείς, ανήμεροι, αφιλάγαθοι, προδότηι, προπετείς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μάλλον παρά φιλόθεοι, έχοντες μεν μορφήν ευσεβείας, ηρημημένοι δε την δύναμιν αυτής. Και τούτους φεύγε.*

Αυτή η περιγραφή του κόσμου που ζούμε είναι τραγική, αλλά είναι και αληθινή, έτσι δεν είναι; Και αυτό που θα πρέπει να μας ανησυχεί είναι το **εδάφιο 5**, το οποίο δεν αναφέρεται μόνο στους ειδωλόατρες, σε ανθρώπους που δεν πιστεύουν στο Θεό ή έχουν απορρίψει το Χριστό. Αναφέρεται και σε ανθρώπους που έχουν σχέση με την θρησκεία και την εκκλησία. Τόσο στον κόσμο, όσο και στην εκκλησία τα πράγματα θα είναι άσχημα. Τι πρέπει λοιπόν να κάνει ο πιστός; Που να στραφεί για να ζήσει τη ζωή του

σωστά; Ποια είναι η συμβουλή; Ο Λόγος του Θεού! Διαβάστε από το **14-17**, *Αλλά συ μένε εις εκείνα, τα οποία έμαθες και επιστώθης, εξεύρων παρά τίνος έμαθες, και ότι από βρέφους γνωρίζεις τα ιερά γράμματα, τα δυνάμενα να σε σοφίσωσιν εις σωτηρίαν διά της πίστεως της εν Χριστώ Ιησού. Ολη η γραφή είναι θεόπνευστος και ωφέλιμος προς διδασκαλίαν, προς έλεγχον, προς επανόρθωσιν, προς εκπαίδευσιν την μετά της δικαιοσύνης, διά να ήναι τέλειος ο άνθρωπος του Θεού, ητομασμένος εις παν έργον αγαθόν.*

Σύμφωνα με το **εδάφιο 17 ο Λόγος του Θεού μας αρκεί για τον αγιασμό, την αύξηση και την οδηγία μας**. Είναι αρκετός. Το ζούμε; Όχι! Γιατί το λέω αυτό; Παρασυρόμαστε από τα συναισθήματά μας. Έχουμε συντονίσει το μυαλό μας να θεωρούμε σωστό ό,τι νοιώθουμε να είναι σωστό. Γιατί να μην πω ψέμματα αφού δεν θα πειράξει κανέναν; Μα γιατί να μην τον παντρευτώ, αφού είναι καλό παιδί;! Και ο Λόγος του Θεού τι λέει; Πόσες φορές μιλώντας με πιστούς μου αναφέρουν τη δυσκολία που έχουν με κάποιον ή κάποια στη σχέση τους και λένε, «δεν ξέρω τι θέλει ο Θεός να κάνω!» Βέβαια και ξέρεις. Δεν χρειάζεται να ζητήσεις οδηγία για αυτό. Να ζητάς εκεί που χρειάζεται. Και καθώς μιλάμε αποκαλύπτεται πως το πρόβλημα είναι άλλο. Δεν εμπιστεύεται το Λόγο του Θεού. Φοβόμαστε να συγχωρήσουμε πολλές φορές, όπως λέει η Γραφή γιατί η δική μας ανθρώπινη σοφία μας λέει πως ο άλλος θα μας πει κορόιδο.

Ακόμη στον αγιασμό μας. Έχουμε καταντήσει, να κάνουμε τον αγιασμό μια μηχανική διαδικασία. Κάνε αυτά τα τρία πράγματα και θα γίνεις πιο άγιος. Η απάντηση όμως είναι η εξής. Θες να μεγαλώσεις στον αγιασμό. Χρειάζεσαι πιο πολύ από τη Γραφή. Έτσι λέει στον **Ψαλμό 119:11** *Εν τη καρδιά μου εφύλαξα τα λόγια σου, διά να μη αμαρτάνω εις σε.* Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να διαβάζεις άλλα βιβλία. Βεβαίως και να διαβάζεις. Αλλά πρόσεχε. Ο συγγραφέας πρέπει να σε πηγαινέει στη Γραφή όχι να σου λέει τις δικές του ιδέες.

(3) Η Αγία Γραφή είναι επαρκής για τον ευαγγελισμό

Ας ασχοληθούμε λίγο με τον ευαγγελισμό. Γιατί αυτός είναι και ο πρώτος τομέας στον οποίο ο Λόγος του Θεού είναι επαρκής. Θυμάστε ο Χριστός τι έκανε στη διακονία Του; Κήρυττε! Διαβάζουμε στον **Μάρκο 1:14-15**, *Αφού δε παρεδόθη ο Ιωάννης, ήλθεν ο Ιησούς εις την Γαλιλαίαν κηρύττων το ευαγγέλιον της βασιλείας του Θεού και λέγων ότι επληρώθη ο καιρός και επλησίασεν η βασιλεία του Θεού· μετανοείτε και πιστεύετε εις το ευαγγέλιον.* Ο Μάρκος παρουσιάζει τον Χριστό ως κήρυκα που κηρύττει. Κήρυττε το ευαγγέλιο. Ποιο είναι το ευαγγέλιο; Το μήνυμα του Χριστού σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον κάποιος μπαίνει στη Βασιλεία του Θεού. Ποιος είναι ο τρόπος; Μετάνοια και πίστη. Αυτό έκανε ο Χριστός. Κήρυττε το ευαγγέλιο.

Πιο κάτω, στα **εδάφια 21 και 22** διαβάζουμε, *Και εισέρχονται εις Καπερναούμ· και ευθύς εν τω σαββάτω εισελθών ο Ιησούς εις την συναγωγήν edίδασκε. Και εξεπλήττοντο διά την διδαχήν αυτού· διότι edίδασκεν αυτούς ως έχων εξουσίαν, και ουχί ως οι γραμματείς.*

Τους δίδασκε και δίδασκε με εξουσία. Μετά διαβά-

ζουμε για την πρώτη θεραπεία του δαιμονισμένου, πιο κάτω για την πεθερά του Πέτρου, και μετά για πολλές θεραπείες το απόγευμα και το βράδι. Το επόμενο πρωί, διαβάζουμε στο εδάφιο 35 ο Χριστός σηκώθηκε και πήγε να προσευχηθεί. Και τρέχουν από πίσω του ο Σίμων και οι άλλοι που ήταν μαζί του και του λένε στο **37**, και ευρόντες αυτόν λέγουσι προς αυτόν ότι πάντες σε ζητούσι.

Προσέξτε βασικά του λένε, μετά τις θεραπείες, όλοι ήρθαν σε σένα. Το πρωί κήρυξες και όσοι ήταν, ήταν. Μετά όμως, με τις θεραπείες, εκατοντάδες ήρθαν. Έλα λοιπόν.

Και η ανταπόκριση του Χριστού; Στο **38 και 39** γράφει, *Ας υπάγωμεν εις τας πλησίον κωμοπόλεις, διά να κηρύξω και εκεί· επειδή διά τούτο εξήλθον. Και εκήρυττεν εν ταις συναγωγαίς αυτών εις όλην την Γαλιλαίαν και εξέβαλλε τα δαιμόνια.* Πρέπει να κηρύξω. Προσέξτε, δεν κήρυττε μόνο. Υπηρετούσε κιόλας. Αλλά ποτέ σε βάρος της διδασκαλίας. Και όταν οι άνθρωποι ήθελαν να φύγουν επειδή αυτά που τους έλεγε φαίνονταν δύσκολα, ο Χριστός απάντησε στους μαθητές του, «θέλετε και σεις να φύγετε;» Ο Χριστός ήξερε πως τα θαύματα δεν οδηγούν σε μετάνοια. Ο Λόγος του Θεού οδηγεί.

Θυμάστε την ιστορία του πλούσιου και του φτωχού Λάζαρου; Δεν χρειάζεται να την αναφέρουμε όλη. Διαβάζουμε στον Λουκά 16 από το 20 ως το 31. Ο Αβραάμ βασικά είπε στον άνθρωπο πως αν δεν μπορούν να πιστέψουν στην Γραφή τίποτα δεν θα τους αλλάξει. **Η Αγία Γραφή είναι επαρκής στον ευαγγελισμό μας.** Ο απόστολος Παύλος λέει το ίδιο στην **Ρωμαίους 10: 14-17**, *Πώς λοιπόν θέλουσιν επικαλεσθή εκείνον, εις τον οποίον δεν επίστευσαν; και πώς θέλουσι πιστεύσει εις εκείνον, περί του οποίου δεν ήκουσαν; και πώς θέλουσιν ακούσει χωρίς να υπάρξη ο κηρύττων; Και πώς θέλουσι κηρύξει, εάν δεν αποσταλώσι; Καθώς είναι γεγραμμένον· Πόσον ωραίοι οι πόδες των ευαγγελιζομένων ειρήνην, των ευαγγελιζομένων τα αγαθά. Αλλά δεν υπήκουσαν πάντες εις το ευαγγέλιον. Διότι ο Ησαΐας λέγει· Κύριε, τίς επίστευσεν εις το κήρυγμα ημών; Αρα η πίστις είναι εξ ακοής, η δε ακοή διά του λόγου του Θεού.* Οι άνθρωποι πρέπει να ελεγχθούν για την αμαρτία τους και αυτό γίνεται όταν έρχονται σε επαφή με το ευαγγέλιο.

Ό,τι μέθοδο και να χρησιμοποιήσουμε, αυτή η μέθοδος δεν πρέπει να επισκιάσει την κατανόηση του ευαγγελίου. Πρέπει οι άνθρωποι να έχουν καταλάβει ποιος είναι ο Χριστός και τι ζητάει. Είτε από τον άμβωνα της εκκλησίας μας, είτε στη γειτονιά, είτε στο γραφείο, κάποιος πρέπει να πουν τα καλά νέα.

Και τέλος υπάρχει και κάτι ακόμη που για μας τους ευαγγελικούς είναι σημαντικό. Στεκόμαστε πάνω στην αλήθεια ότι η αποκάλυψη του Θεού ολοκληρώθηκε. Τι εννοούμε με αυτό; Εννοούμε πως δεν έχουμε καινούργιο Λόγο Θεού. Δεν έχουμε άλλα επιπλέον βιβλία στην Καινή Διαθήκη. Και ο λόγος για αυτό

δεν είναι απλά ιστορικός με την κλασική έννοια της ιστορίας. Είναι λυτρωτικός ιστορικός. Δηλαδή καθώς η ιστορία του πώς ο Θεός λυτρώνει το ανθρώπινο γένος προχωράει σήμερα, βρισκόμαστε σε μια άλλη διαφορετική εποχή από την εποχή της συγγραφής της Καινής Διαθήκης. Σήμερα ζούμε στην εποχή της οικοδομής. Ο Λόγος του Θεού μιλάει για την εποχή της Καινής Διαθήκης ως την εποχή που μπαίνει το θεμέλιο και μετά το θεμέλιο χτίζεται η οικοδομή.

Τα χρόνια που γράφεται η Καινή Διαθήκη, τα χρόνια των αποστόλων είναι τα χρόνια που μπαίνει το θεμέλιο. Λέει στην Εφεσίου 2:19-22, *Αρα λοιπόν δεν είσθε πλέον ξένοι και πάροικοι αλλά συμπολίται των αγίων και οικείοι του Θεού, εποικοδομηθέντες επί το θεμέλιον των αποστόλων και προφητών, όντος ακρογωνιαίου λίθου αυτού του Ιησού Χριστού· εν τω οποίω πάσα η οικοδομή συναρμολογουμένη αυξάνεται εις ναόν άγιον εν Κυρίω· εν τω οποίω και σεις συνοικοδομείσθε εις κατοικητήριον του Θεού διά του Πνεύματος.*

Οι απόστολοι και οι προφήτες, έβαλαν το θεμέλιο. Ο Θεός τους αποκάλυψε τον Λόγο Του. Τον κατέγραψαν. Το ξεκίνημα έγινε. Τώρα συνεχίζει η οικοδομή. Τι σημαίνει αυτό; Πως το θεμέλιο του Λόγου του Θεού δεν αλλάζει. Δεν υπάρχουν νέες επιστολές. Επίσης κανένας δεν μπορεί σήμερα να σταθεί και να πει σαν τους προφήτες «τάδε λέγει Κύριος». Δεν αποκαλύπτεται φρέσκος Λόγος Θεού. Κανένας δεν μπορεί να δεσμεύσει τη δική μας ζωή με μια καθ' υπόθεσιν αποκάλυψη που ο Θεός έδωσε σε εκείνον για μας. Το Πνεύμα του Θεού οδηγεί, μας δίνει πληροφορίες για τις ανάγκες μας, μας δίνει φως να καταλάβουμε τον γραπτό Λόγο του Θεού, μας ελέγχει για την αμαρτία μας. Δεν μας αποκαλύπτει όμως καινούργιο νόμο Θεού. Η Αγία Γραφή είναι το θεμέλιο. Και τώρα χτίζει ο Θεός την οικοδομή της Εκκλησίας Του, πάνω στο θεμέλιο αυτό.

Για όλους αυτούς τους Λόγους, στεκόμαστε μόνο στην Αγία Γραφή. Είναι επαρκής. Γιατί μας φτάνει. Μας φτάνει για τους πειρασμούς μας. Μας φτάνει για τον αγιασμό μας. Μας φτάνει για τον ευαγγελισμό μας.

Αν η Αγία Γραφή είναι ο μόνος αλάθητος και θεόπνευστος οδηγός στη ζωή μου, τι θέση έχει; Είναι σύμφωνα με τον Ψαλμό 119:105, *λυχνάρι στα πόδια μου και φως στα μονοπάτια μου; Τον εμπιστεύομαι; Ή τον έχω παραμελημένο; Ή μήπως τον συνδυάζω, με το τι διαβάζω στα περιοδικά, τι μου λένε οι φίλοι μου, τι ακούω στην τηλεόραση;*

Αν θέλουμε να συμμορφωνόμαστε στην εικόνα του Χριστού, να μεταμορφωνόμαστε και να ελευθερωνόμαστε, χρειαζόμαστε μεγαλύτερες δόσεις αλήθειας. Ανανέωσε την απόφασή σου σήμερα, κάθε μέρα να μελετάς εις βάθος την Γραφή σου.

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Υποσημειώσεις

¹ Από το βιβλίο του Γ. Α. Χατζηαντωνίου, *Η Καινή Διαθήκη, Γενική Εισαγωγή*, Εκδόσεις ο Λόγος.

² Ο Γ. Χατζηαντωνίου αναφέρει επίσης την Αποκάλυψη του Πέτρου (150 μ.Χ.) και τις Πράξεις του Παύλου και της Θέκλας (170 μ.Χ.), ανάμεσα στις σοβαρές υποψηφιότητες.

Ο Πνευματικός Πόλεμος

του αιδ. Στ. Δεληγιάννη

Εφεσίους 6:10-20

Οπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενα άρθρα της σειράς αυτής, βασική δομή της θεολογικής σκέψης του απ. Παύλου αποτελεί η ιουδαϊκή σκέψη ότι η έλευση και διακονία του Μεσσία θα σηματοδοτούσε την καταστροφή των εχθρών του Θεού, τη λύτρωση του Ισραήλ και εγκαθίδρυση της Βασιλείας του Θεού. Η προς Εφεσίους επιστολή φανερώνει ότι αυτό έχει ήδη ξεκινήσει με το θρίαμβο του Ιησού Χριστού, τη σταύρωση, ανάσταση, εξύψωση κι ενθρόνισή Του δίπλα στο Θεό, καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις (Εφεσ. 1:20-22). Ο μέλλοντας αιώνας της Βασιλείας του Θεού είναι ένα πραγματικό γεγονός, που πρόκειται να ολοκληρωθεί στον έσχατο καιρό με την έλευση της Ημέρας του Κυρίου. Αυτός ο αιώνας: **α.** έχει ήδη εισβάλει στον παρόντα πονηρό αιώνα, ο οποίος βρίσκεται κάτω από την κυριαρχία του Σατανά και των δυνάμεών του και σε έχθρα απέναντι στο Θεό, αλλά **β.** και συνεχίζει να εισβάλλει, επεκτείνοντας έτσι τα όρια της Ουράνιας Βασιλείας κι εξουσίας του Θεού.¹ Η Εκκλησία του Χριστού, επί τη βάσει της νίκης και της κυριαρχίας παρουσίας του ένδοξου Ιδρυτή της στα δεξιά του Θεού, αποτελεί το θείο εργαλείο και μέσον, που ο Θεός χρησιμοποιεί προκειμένου να φέρει σε πέρας το προαιώνιο απολυτρωτικό σχέδιό Του, να συμφιλιώσει και ενώσει τα πάντα ἐν τῷ Χριστῷ (Εφεσ. 1:10, 22-23, 3:10, πρβλ. Κολ. 1:20). Υπό αυτό το πρίσμα θα πρέπει να δούμε τους στίχους 10-20 του τελευταίου κεφαλαίου της Εφεσίους, μία περικοπή που αποτελεί επιστέγασμα και περιληψη όσων ο Παύλος έχει ήδη πει στην επιστολή του αυτή.² Στους στίχους αυτούς, ο απόστολος, ουσιαστικά προτρέπει και προετοιμάζει τους πιστούς (και την Εκκλησία εν γένει) για τον πνευματικό πόλεμο, ως ένας στρατηγός τους στρατιώτες-πολεμιστές του πριν τη μάχη.

Ο Πνευματικός Πόλεμος και τα Όπλα του Θεού (6:10-20)

Αυτό που ο Παύλος βλέπει ως ένα τετελεσμένο γεγονός στην προς Κολοσσαείς επιστολή, αλλά και στην αρχή της προς Εφεσίους, δηλ. τη συντριβή και υποταγή των δαιμονικών δυνάμεων στην κυριαρχία εξουσία του Ιησού Χριστού (δες Εφεσ. 1:21-22α, Κολ. 2:15), εδώ, στο τέλος της Εφεσίους, το βλέπει ως ένα γεγονός που στον παρόντα αιώνα βρίσκεται σε εξέλιξη— αν και ήδη ο Χριστός τις έχει καταικήσει και υποτάξει στην απόλυτη κυριαρχία Του. Σε αυτό το υπερκόσμιο γεγονός της πνευματικής σύγκρουσης με τις δαιμονικές δυνάμεις, η Εκκλησία του Χριστού έχει άμεση ανάμειξη, προκειμένου να φέρει σε πέρας

την ένδοξη θεία κλήση και αποστολή της και έτσι να εκπληρώσει το προαιώνιο θείο σχέδιο και σκοπό εν Χριστώ (Εφεσ. 1:10, 3:10, 14-20).

Προκειμένου να επιτύχει τη θεία κλήση της η Εκκλησία καλείται: **α.** να φανερώνει διαρκώς πως είναι ένας λαός ειρήνης και συμφιλίωσης τόσο στη σχέση της προς το Θεό και μεταξύ των μελών της (Εφεσ. 2:13-17, 4:1-16, 25-32), **β.** να ενδυθεί τα θεία πνευματικά όπλα και πανοπλία, που ο Θεός προνοεί για το λαό Του και προμηθεύει σε αυτόν (Εφεσ. 6:13-17), **γ.** να διακηρύττει με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος το ευαγγέλιο της ειρήνης (Εφεσ. 6:10, 15, 18-20) και **δ.** να δεικνύει γνήσια πνευματική μέριμνα για τα μέλη-πολεμιστές της, καθώς διεξάγει τον πνευματικό πόλεμο (Εφεσ. 6:18).

Όλοι οι πιστοί προτρέπονται να ενδυθούν την πανοπλία του Θεού που Εκείνος τους χορηγεί, προκειμένου να σταθούν στερεοί ενάντια στις προσπάθειες του πονηρού να ματαιώσει τη θεία βουλή (πρόοδο στη διακήρυξη του ευαγγελίου και ένωση/ συμφιλίωση στο πρόσωπο του Χριστού όλων, τόσο στον ουρανό όσο και στη γη – Εφεσ. 1:10). Η νικηφόρα στάση της Εκκλησίας, και των πιστών ειδικότερα, απέναντι στις προσπάθειες του πονηρού, πραγματοποιείται αφενός καθώς η Εκκλησία αντιστέκεται, αποδεχόμενη και διατηρώντας διαρκώς το ευαγγέλιο της ειρήνης στη ζωή της και αποκρούοντας κάθε κοσμική επιρροή και πειρασμό του πονηρού (πρβλ. Εφεσ. 4:26-27), και αφετέρου καθώς διακηρύττει το ευαγγέλιο της ειρήνης μέσα στον κόσμο (εδ. 10-17). Οι λόγοι του Χριστού για την Εκκλησία Του, πως πύλαι ἕδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς (Ματθ. 16:18), εμπνέουν τους προτρεπτικούς λόγους του Παύλου προς τους πιστούς, «στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου» και «ἵνα δυναθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι». Η στερεή στάση των πιστών που μένουν ως ένα Σώμα, μία Εκκλησία απέναντι στις μεθοδεύσεις του εχθρού εμπεριέχει τόσο αμυντική όσο και επιθετική διάσταση, καθώς περιλαμβάνει πνευματικό πόλεμο και 'εντός' της μεθορίου του εχθρού.³ Και αυτό, προκειμένου η Εκκλησία να διεκδικήσει,⁴ επί τη βάσει της τέλει νίκης του Χριστού και της εντολής που δόθηκε από Αυτόν προς αυτήν,⁵ τα ήδη κερδισμένα 'λάφυρα' από το βασίλειο του εχθρού.⁶

Η αναφορά των πνευματικών στοιχείων-όπλων συγκεκριμένα εδώ, που απαρτίζουν τα επί μέρους τμήματα της πανοπλίας του Θεού και συναντώνται με διάφορους τρόπους σε άλλα μέρη της επιστολής,⁷ έρχεται να καταδείξει την ανάγκη για τους πιστούς να τα κατέχουν και να τα βιώνουν πιστά, με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, καθ' όλη τη διάρκεια του βίου τους και του πνευματικού περπατήματός μέσα στον κόσμο.

Η Προέκταση της Εφεσίους 6:10-20 για τη Σημερινή Εκκλησία

Περί 'Αρχών' κι 'Εξουσιών' και Πνευματικού

Πολέμου: Ως Χριστιανοί και πιστοί ακόλουθοι του Ιησού Χριστού δε θα πρέπει να λησμονούμε πως ο Χριστός έχει ήδη συντρίψει τις πονηρές πνευματικές δυνάμεις θριαμβεύοντας ενάντια σε αυτές (Εφεσ. 1:20-23, Κολ. 2:14-15). Συχνά αρκετοί Χριστιανοί έχουν την τάση να παραβλέπουν αυτή τη διάσταση καθώς προσεγγίζουν τη διδασχία του Παύλου στο Εφεσ. 6:10-20. Έχουν την αίσθηση πως ο «πνευματικός πόλεμος» που περιγράφεται στη συγκεκριμένη περικοπή είναι «δική τους» υπόθεση. Αυτό είναι λάθος. Η Εκκλησία, *προτού* καν «σταθεί» ενάντια στις μεθοδεύσεις του εχθρού, να παρεμποδίσει ή/και ματαιώσει την εξάπλωση του ευαγγελίου, αποτελεί αυτή καθ' αυτή ένα ζωντανό *μάρτυρα* και *φανέρωση* στις πονηρές υπερβατικές δυνάμεις της νίκης και του θριάμβου του Χριστού (Εφεσ. 1:22-23, 3:10).⁸ Αυτό δε θα πρέπει να το λησμονούμε, αλλά να το θυμόμαστε ώστε να εμπιστευόμαστε το Θεό για τη νίκη που μας έχει ήδη χαρίσει εν Χριστώ απέναντι σε κάθε πονηρή μεθόδευση του διαβόλου.

Επίσης, η περικοπή αυτή φέρνει στο νου την εικόνα του ίδιου του Θεού στην Παλαιά Διαθήκη (Ησα. 59:17), όπου εμπρός στον εκτραχισμό του λαού Ισραήλ και της ανθρωπότητας γενικότερα, στο ψέμα και την αδικία, ενδύεται ως πανοπλία τη δικαιοσύνη και τη σωτηρία και προβαίνει στην κρίση Του. Αυτό, πέρα από τη σωτηριολογική του διάσταση, θέλει παράλληλα να μας φανερώνει και την επιθυμία του Θεού για το λαό Του να στέκεται και να συμπεριφέρεται μέσα στον κόσμο και τις διάφορες μέσα σε αυτόν αναδυόμενες προκλήσεις, με *αλήθεια*, *δικαιοσύνη* και *ορθοκρίσια*. Αυτό, όταν συμβαίνει, αποτελεί ουσιαστικά ένα θρίαμβο ενάντια στο πνεύμα της αμαρτίας και του κακού κι ενάντια στις σκοτεινές δυνάμεις που επιδρούν μέσα στον κόσμο. Αξιοσημείωτη είναι η αναφορά του A. F. Glasser,⁹ που δίνει μία ιδιαίτερη διάσταση στο θέμα. Επισημαίνει σχετικά πως:

«Η πάλη είναι ενάντια στις δυνάμεις που ενσαρκώνονται σε συγκεκριμένες μορφές, θεσμούς, κυβερνήσεις, καταπιεστικά σώματα και ιδεολογίες. Οι Χριστιανοί θα πρέπει να βιώνουν την πλήρη πραγματικότητα του τι σημαίνει να ανήκουν στο σώμα του Χριστού. Το να το κάνουν αυτό απαιτεί να αντιμετωπίσουν τις δομές των πολιτικών δυνάμεων. Απαιτεί στάση θαρραλέας αντίστασης σε όλα εκείνα τα πρότυπα της κοινωνίας και τις προκαταλήψεις που διακρίνουν τους ανθρώπους ανάλογα με τη φυλή τους, την κοινωνική τους τάξη, το φύλλο τους και την ηλικία τους. Επίσης, απαιτεί να ενθαρρύνουν τη θεραπεία όλων των σχέσεων, είτε ψυχολογικών, οικονομικών, κοινωνικών είτε πολιτικών. Η διακήρυξη ότι ο Ιησούς είναι Κύριος αποτελεί υπενθύμιση στις κυβερνήσεις ότι η εξουσία τους δεν είναι απόλυτη και ότι είναι υπόλογοι στο Θεό για τον τρόπο με τον οποίο μεταχειρίζονται τα δημιουργήματά του και τη δημιουργία του. Με αυτή την ολιστική μαρτυρία αναγνωρίζουμε ότι η χρήση από μέρους μας των όπλων της αλήθειας – το Λόγο του Θεού και την προσευχή – περιλαμβάνει όχι μόνο πολιτι-

κή δράση, αλλά και επιθετική».

Και καταλήγει με την αναφορά του Sider σχετικά με την ενσάρκωση του Θεού, μέσω της οποίας ο Θεός εισήλθε στην ιστορία προκειμένου να αντιμετωπίσει τις πονηρές δυνάμεις.

«Ως Σώμα του Χριστού καθώς είμαστε, καλούμαστε σήμερα να συνεχίσουμε την αποστολή του Ενσαρκωμένου μέσα στον κόσμο, κάτι που περιλαμβάνει συνεχή επιθετική στάση απέναντι στις πεσμένες αρχές και δυνάμεις, μία δυνατή και δραστήρια χρήση της δύναμης για αναζήτηση δικαιοσύνης μέσα στην κοινωνία».

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ: Η αναγκαιότητα της προσευχής «εν πνεύματι περί πάντων τῶν ἁγίων» (6:18-20) έγκειται: **α.** στο γεγονός ότι οι πιστοί στέκονται μαζί στο πνευματικό τους περπάτημα μέσα στον κόσμο και στον πνευματικό πόλεμο, και γι' αυτό θα πρέπει να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον και όλο το λαό του Θεού (όχι απλώς την τοπική σύναξη στην οποία ανήκουν) διαρκώς στην προσευχή, καθώς μόνο έτσι μπορεί ο λαός του Θεού, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συλλογικό, να σταθεί στερεός και δυνατός στη μάχη με τον εχθρό και **β.** στην κλήση της Εκκλησίας να διαδώσει το ευαγγέλιο της σωτηρίας. Όπως ο απ. Παύλος ζητούσε από τους πιστούς της εποχής του να προσεύχονται γι' αυτόν, προκειμένου «γνωρίσει τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου» στους άλλους ανθρώπους και «ὡς δεῖ λαλήσαι» ο ίδιος, έτσι ακριβώς θα πρέπει και οι Χριστιανοί σήμερα, και κάθε εποχή, να προσεύχονται *ἐν πνεύματι* (δηλ. με την καθοδήγηση και δύναμη του Αγίου Πνεύματος), προκειμένου να μπορούν να μεταδώσουν/ διακηρύξουν το μήνυμα του ευαγγελίου του Χριστού μέσα στον κόσμο. Έτσι, ορθά ο Gordon Fee αναφέρει πως ο απ. Παύλος εδώ καθοδηγεί τους πιστούς να μην εστιάζουν στην παρούσα μάχη τους με τον εχθρό όσο στην ανάγκη να συνεχίσει το ευαγγέλιο να κηρύσσεται στον κόσμο, όπου ο άρχοντας του σκότους ασκεί ακόμη μεγάλη επιρροή κι εξουσία. Και καταλήγει: «*ἡ υστέρηση κάποιου του να προσεύχεται ἐν Πνεύματι με αυτό τον τρόπο, θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί, αποτελεί προδοσία στο ίδιο το ευαγγέλιο, καθώς το ευαγγέλιο για τον Παύλο είναι ο στόχος του κάθε τι».*¹⁰

Κλείνοντας το οδοιπορικό αυτής της σειράς, θα ήθελα ως κατακλείδα να χρησιμοποιήσω τα λόγια και την προτροπή του G. K. Beale, που πιστεύω με ιδιαίτερο τρόπο αποτυπώνουν το πνεύμα και το περιεχόμενο της προς Εφεσίους επιστολής.

*«Το καθήκον μας ως Εκκλησία είναι να είμαστε ένας ναός του Θεού τόσο πληρωμένος με την παρουσία Του ώστε να επεκταθούμε και να γεμίσουμε τη γη με αυτή την ένδοξη παρουσία, ωστόσο ο Θεός να ολοκληρώσει πλήρως το στόχο αυτό στο τέλος των καιρών! Αυτή είναι η κοινή αποστολή που μας ενώνει. Είθε γύρω από αυτό το σκοπό να ενωθούμε και να μείνουμε όλοι ενωμένοι».*¹¹

ΤΕΛΟΣ

Ο αιδ. Σταύρος Δεληγιάννης είναι ποιμένας της E.E.E. Βεροίας.

Βιβλιογραφία

- Beale, G. K.** "Eden, the Temple and the Church's Mission in the New Creation." *Journal of Evangelical Theological Society* 48 (March 2005): 5-31.
- Fee, D. G.** *God's Empowering Presence: The Holy Spirit in the Letters of Paul*. Peabody MA: Hendrickson Publishers, Inc., 1994.
- Glasser, F. A.** *Announcing the Kingdom: The Story of God's Mission in the Bible*. Grand Rapids Michigan: Baker Academic, 2003.
- Keener, Craig S.** *The IVP Bible Background Commentary of the New Testament*. D. Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1993.
- Kostenberger, A. J. & O' Brien P. T.** *Salvation to the Ends of the Earth*. NSBT. D. Grove, Ill.: InterVarsity Press/ Apollos, 2001.
- Lincoln, A. T.** *Ephesians*. WBC Dallas, TX.: Word Inc., 1990.
- Reinhard, R. Donna.** "Ephesians 6:10-18: A call to personal piety or another way of describing union with Christ?" *Journal of Evangelical Theological Society* 48 (September 2005): 521-32.

Υποσημειώσεις

- ¹ Με αυτό νοείται η εξάπλωση κι επέκταση της «Εδέμ» (πριν την πτώση, βεβαίως), δηλ. της ένδοξης παρουσίας και κυρίαρχης βασιλείας του Θεού σε όλη τη γη (Γεν. 1:28, πρβλ. Γεν. 9:1, 12:3β, 18:18β, 22:16-18, Ματθ. 28:18-19, Λουκ. 24:47, Πράξεις 1:8).
- ² Αυτό υποστηρίζεται από το γεγονός της σύνοψης θεμάτων και ορολογίας που έχουν ενωρίτερα αναφερθεί στην επιστολή (λ.χ. η ταυτότητα του πιστών, η σχέση τους με το Χριστό και με τη δύναμη του Θεού εν Χριστώ, η ανάγκη των πιστών να οικειοποιηθούν τη σωτηρία του Θεού και να ζήσουν μία ζωή δικαιοσύνης μέσα στον κόσμο, η αντίσταση των πονηρών δυνάμεων στα σχέδια του Θεού για την ευημερία του ανθρώπου).
- ³ πρβλ. Β' Κορ. 10:4.
- ⁴ Αυτό που γίνεται φανερό στην προς Εφεσίους επιστολή και ειδικότερα στο 6:10-20 είναι πως η Εκκλησία του Χριστού *διεκδικεί* τα 'λάφυρα' απ' τον εχθρό, το Σατανά, -κι έτσι επεκτείνοντας τα 'όρια' της Βασιλείας του Θεού-, με τη *διακήρυξη* κι *εξάπλωση*, με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, του ευαγγελίου της ειρήνης, σωτηρίας και νίκης του Χριστού.
- ⁵ Ματθ. 28:18-19, Ιωάν. 20:21, 17:18.
- ⁶ Ματθ. 12:29, Μάρκος 3:27.
- ⁷ Αλήθεια: Εφες. 1:13, 4:15, 25, 5:8-9. Δικαιοσύνη: Εφες. 4:24, 5:9, Ειρήνη: Εφες. 1:2, 2:14, 4:3. Πίστη: Εφες. 2:8-9, 4:11-14. Σωτηρία: Εφες. 2:5, 8-9, 5:23. Ο Λόγος του Θεού: Εφες. 1:13, 5:18-19.
- ⁸ Glasser, 339.
- ⁹ Ο.π., 341.
- ¹⁰ Fee, 732.
- ¹¹ Beale, 31.

Ειδοποιούνται οι αγαπητοί συνδρομητές του "ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ"
να εξοφλήσουν τη συνδρομή τους.

Με κατάθεση στον αριθμό Λογαριασμού Τραπέζης ALPHA
149-00-2786-004611 (Ιωάννης Εμμανουήλ)
IBAN: GR53 0140 1490 0278 6004 611 - SWIFT Τραπέζης (BIC): CRBAGRAAXXX

ή με ταχυδρομική επιταγή ή στους κατά τόπους αντιπροσώπους.

Προσοχή!!! Μην αμελήσετε να δώσετε στην τράπεζα το ονοματεπώνυμό σας
ώστε να ενημερωθεί το αρχείο μας.

Οι συνδρομές για το έτος 2008 παραμένουν οι ίδιες:

Ελλάδα και Κύπρος: 10 €

Οι συνδρομές του εξωτερικού: Χώρες Ευρωπαϊκής Ενώσεως: 26 €,
ΗΠΑ: 30 δολάρια ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία: 40 δολάρια Καναδά ή Αυστραλίας
ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

Ποια είναι η μόνη αληθής Εκκλησία του Χριστού

του Γ. Α. Χατζηαντωνίου

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ετσι λοιπόν το πόρισμα της μέχρι της στιγμής αυτής μελέτης μας μάς βοηθεί απλώς να διαγράψουμε με κάποια μεγαλύτερη σαφήνεια τον κύκλο του τραγικού διλήμματος, που μοιραία αντιμετωπίζει κάθε χριστιανική συνείδησις, η οποία με σοβαρότητα ασχολείται με τα ζητήματα αυτά. Το δίλημμα έγκειται στον εξής συλλογισμό: Δεδομένου ότι μία μόνη είναι η αληθινή, η γνήσια Εκκλησία του Χριστού και ότι έξω από την Εκκλησία αυτή σωτηρία δεν υπάρχει, ή πρέπει να έχω επιφυλάξεις περί του αν η Εκκλησία, στην οποία εγώ ανήκω, είναι η μόνη αληθής Εκκλησία του Χριστού και κατά συνέπεια να έχω πολύ ζωηρές αμφιβολίες για τη γνησιότητα της πείρας της εν Χριστώ σωτηρία μου, ή, αν τέτοιες επιφυλάξεις και αμφιβολίες μου είναι απαράδεκτες, θα πρέπει να αρνηθώ τον χαρακτήρα του Χριστιανού και οιαδήποτε θέση εν Χριστώ σε ανθρώπους, που έμαθα να τους τιμώ και να τους σεβόμαι για τον πραγματικά χριστιανικό τους χαρακτήρα και για την όμορφη χριστιανική ζωή τους, οι οποίοι όμως είχαν το ατύχημα να βρεθούν σε κάποια άλλη Εκκλησία και όχι στη δική μου.

Δίλημμα είναι αυτό! Κανείς ας μην το αρνηθεί και ας μην το παραγνωρίσει. Και κανείς ακόμα ας μην προσπαθήσει του διλήμματος αυτού την οξυτήτα να τη μαλακώσει με εύκολους και φτηνούς συναισθηματισμούς. Σε ένα τόσο σοβαρό θέμα οι συναισθηματισμοί δεν έχουν θέση. Είναι ανάγκη αντικειμενικά και ανεπηρέαστα να αντιμετωπίσουμε την ωμή πραγματικότητα: Ή η Εκκλησία η δική μου είναι η μόνη αληθής του Χριστού Εκκλησία, εφ' όσον δεχθήκαμε, ότι μονάχα μια Εκκλησία μπορεί βασίμως έναν τέτοιο τίτλο να διεκδικήσει, οπότε εκών άκων θα εξώσω από τη σχέση με τον Χριστό ανθρώπους, που τους θεωρώ καλλιτέρους μου Χριστιανούς, ή θα τους αφήσω να απολαύσουν τη σχέση αυτή, μοιραίως όμως εγώ θα βρεθώ έξω από τον ευλογημένο αυτόν κύκλο. Αυτό είναι το δίλημμα!

Και τώρα το ερώτημα, που έχουμε να αντιμετωπίσουμε –ερώτημα που εβασάνισε πολλές χριστιανικές συνειδήσεις, που δεν ήθελαν ούτε την αλήθεια να προδώσουν ούτε τη χριστιανική αγάπη να θυσιάσουν –είναι: Από το δίλημμα αυτό άραγε δεν υπάρχει καμμία διέξοδος;

Καθ' όσον μπορώ να δω, καμμία απολύτως διέξοδος δεν υπάρχει –εκτός βέβαια της νόθου διέξοδου της συναισθηματικής και επιπολαιάς αντιμετώπισης του προβλήματός μας. Καμμία διέξοδος δεν υπάρχει, εφ' όσον θα επιμείνουμε να τοποθετούμε το πρόβλημά μας επάνω στο γνωστό μας επίπεδο των ορατών εκκλησιαστικών οργανισμών, ο καθένας από τους οποίους μοιραίως εγείρει εναντίον όλων των άλλων την αποκλειστική αξίωσή του ότι αυτός είναι η Εκκλησία του Χριστού.

Υπάρχει όμως διέξοδος από το δίλημμα και είναι αυτή, φρονώ, η μόνη διέξοδος, που είναι σύμφωνη με τα βιβλικά δεδομένα, αν θελήσουμε το πρόβλημά μας να το τοποθετήσουμε επάνω σ' ένα άλλο επίπεδο. Το επίπεδο είναι το της

διακρίσεως των διαφόρων εννοιών, υπό τις οποίες αναφέρεται στην Καινή Διαθήκη ο όρος «Εκκλησία». Δεν απαιτείται πολύ επισταμένη μελέτη της Καινής Διαθήκης, για ν' αντιληφθεί κανείς, ότι υπό διάφορες έννοιες χρησιμοποιείται εκεί η λέξις «Εκκλησία» -άλλοτε με στενότερο, άλλοτε με ευρύτερο περιεχόμενο. Άλλοτε για να χαρακτηρίσει μια ομάδα Χριστιανών σε ένα ορισμένο γεωγραφικό σημείο, όπως «η Εκκλησία η ούσα εν Κορίνθω» (Α' Κορινθ. 1:2), και άλλοτε για να δώσει την εικόνα του μυστικού του αοράτου αλλά ζωντανού σώματος του Χριστού «του τα πάντα εν πάσι πληρουμένου» (Εφεσ. 1:23), που αποτελείται από όλους, όσοι εις Χριστόν πραγματικά επίστευσαν και στο Σταυρό του εμπιστεύθησαν τη σωτηρία τους.

Έτσι λοιπόν τη μόνη λύση, που μπορούμε να βρούμε για το πρόβλημά μας, θα την πάρουμε από τα χέρια του Αυγουστίνου, που, καθ' όσον γνωρίζω, ήταν ο πρώτος, που με σαφήνεια διείδε το **δισυπόστατο** της Εκκλησίας του Χριστού. Την είδε δηλαδή την Εκκλησία και σαν ένα ζωντανό, αλλά αόρατο, σώμα, που αποτελείται μόνο από εκείνους, που απέκτησαν ατομική πείρα της εν Χριστώ σωτηρία και ζωής. Και την είδε ακόμα σαν ένα ορατό οργανισμό, που το έργο του μυστικού εκείνου σώματος υπηρετεί και προάγει, που όμως εκ της φύσεως των πραγμάτων δεν είναι δυνατόν να αποτελείται εξ ολοκλήρου και μονάχα από ανθρώπους, που απέκτησαν μια τέτοια πείρα. Την Εκκλησία υπό την πρώτη έννοια, την έννοια του αοράτου και ζωντανού σώματος του Κυρίου, ο Αυγουστίνος την ονόμασε: *Corpus Domini verum*, «Το πραγματικό σώμα του Κυρίου». Την Εκκλησία υπό την άλλη έννοια, την έννοια του ορατού οργανισμού, την ονόμασε *Corpus Domini permixtum* «Το ανάμεικτο σώμα του Κυρίου» (*De Doctrina Christiana* III 32). Δεν έχω καμμία αμφιβολία, ότι αυτό είναι το κλειδί του προβλήματός μας. Και δεν έχω ακόμα καμμία αμφιβολία ότι όλοι αυτοί οι φανατισμοί, που καλλιεργήθηκαν γύρω από το θέμα της Εκκλησίας, αιτία βαθύτερα είχαν μια σύγχυση των εννοιών, που επέτρεψε τα χαρακτηριστικά και τα προνόμια και οι τίτλοι της αοράτου Εκκλησίας, του μυστικού σώματος του Κυρίου, να αποδοθούν σε τούτον ή τον άλλον από τους ορατούς οργανισμούς, που έχουν ταχθεί να είναι οι υπηρέτες της αοράτου εκείνης Εκκλησίας.

Ότι παράλληλα προς την αόρατη Εκκλησία, που μόνο από πραγματικούς Χριστιανούς αποτελείται, υπάρχει και η ορατή τοιαύτη και ότι οι δύο αυτοί κύκλοι δεν συμπίπτουν απόλυτα, το διδάξε πολύ σαφώς ο Κύριός μας με τη σπουδαία εκείνη και πολύ σημαντική για το θέμα μας παραβολή των ζιζανίων.

Σ' ένα χωράφι, λέγει η παραβολή, που συμβολίζει την Εκκλησία του Χριστού σ' αυτόν εδώ κάτω τον κόσμο, ο Κύριος έσπειρε σιτάρι, που είναι το σύμβολο των ανθρώπων, οι οποίοι πραγματικά Του ανήκουν. Στο ίδιο όμως αυτό χωράφι ένας άλλος, ο εχθρός, όπως τον ονομάζει ο Κύριος, έσπειρε κάτι, που μοιάζει αλλά δεν είναι σιτάρι –είναι ζιζάνια. Όταν αυτό έγινε αντιληπτό, οι υπηρέτες του Κυρίου έτρεξαν να Του το αναγγείλουν και να Τον παρακαλέσουν να τους επιτρέψει να τρέξουν και να ξεριζώσουν τα ζιζάνια αυτά από το χωράφι Του.

Εκείνος όμως «Όχι!» τους είπε: «άφετε συναυξάνεσθαι αμφοτέρα μέχρι του θερισμού, και εν καιρώ του θερισμού ερώ τους θεριστάς, Συλλέξατε πρώτον τα ζιζάνια και δέσατε αυτά εις δέσμας προς το κατακαύσαι αυτά, τον δε σίτον συναγάγετε εις την αποθήκην Μου» (Κατά Ματθαίον 13:30).

Για το νόημα της παραβολής αυτής καμμία αμφιβολία δεν επιτρέπεται. Το χωραφάκι της Εκκλησίας εδώ κάτω –κάθε χωραφάκι κάθε Εκκλησίας, κάθε ορατός οργανισμός- είναι χωραφάκι διφυούς βλαστήσεως. Χωράφι, μέσα στο οποίο πλάι-πλάι φύονται και συναυξάνονται το σιτάρι των πραγματικών Χριστιανών, των ανθρώπων, που γνώρισαν στη ζωή τους την πείρα της αναγεννήσεως, και τα ζιζάνια των κατ' όνομα μόνο Χριστιανών. Και εκείνο που εν προκειμένω μας ενδιαφέρει, δεν είναι να συντάξουμε μια συγκριτική στατιστική του ποσοστού των ζιζανίων και του πραγματικού σίτου, που κάθε επί μέρους Εκκλησία περιέχει, αλλά είναι αυτή αύτη η διαπίστωση, που την έχουμε από τα χείλη αυτού του Κυρίου της Εκκλησίας, ότι οι δύο αυτοί κύκλοι δεν είναι κύκλοι επάλληλοι: ότι τα δύο αυτά χωράφια, το ορατό και το αόρατο, απολύτως δεν συμπιπτουν: ότι κανένα από τα επί μέρους αυτά χωραφάκια, ότι καμμία από τις επί μέρους Εκκλησίες δεν μπορεί να πει: «Εγώ ζιζάνια δεν έχω, εγώ είμαι όλο σιτάρι και το σύνολο των μελών μου είναι και μέλη της αοράτου Εκκλησίας του Χριστού!»

Και όχι μονάχα αυτό. Επίσης σαφώς από την παραβολή αυτή προκύπτει, ότι ο Κύριος ρητάς απηγόρευσε την διαβίαιων μέσων απόπειρα εναρμονίσεως του ορατού οργανισμού με το αόρατο σώμα. «Άφετε, είπε, συναυξάνεσθαι αμφοτέρα μέχρι του θερισμού». Θα φθάσει η μέρα, που τα δύο αυτά θα εναρμονισθούν και τα όριά τους θα συμπέσουν. Θα γίνει αυτό κατά τη δευτέρα έλευση του Κυρίου, την ημέρα του «θερισμού» κατά την παραβολή. Τότε ένα μαύρο σύννεφο καπνού, που θα σηκωθεί από τη γη μας, θα διαμηνύσει στο σύμπαν του Κυρίου, ότι αποκαθαίρεται πλέον ο αγρός Του από τα ζιζάνια και ότι απαλλάσσεται πλέον η ορατή Του Εκκλησία από τα ξένα στοιχεία. Τότε για πρώτη φορά τα όρια της ορατής Εκκλησίας θα συμπέσουν με τα μυστικά όρια του αοράτου σώματος του Χριστού. Αυτό όμως είναι έργο δικό Του, που δεν το εμπιστεύθηκε στα χέρια κανενός από τους ορατούς οργανισμούς, που φέρουν το όνομά Του.

Και εδώ ακριβώς έγκειται η μεγάλη τραγωδία. Στο ότι οι επί μέρους αυτοί ορατοί οργανισμοί ελησιμόνησαν και παρερμήνευσαν τη θέση τους, υποκατέστησαν εαυτούς στη θέση της μιας αοράτου Εκκλησίας του Χριστού και με ιερό ζήλο επεδόθησαν να κάψουν τα ζιζάνια. Και ακολούθησε θέαμα, που πολύ λίγο τιμά την ιστορία των οργανισμών αυτών. Αναθεμάτισαν, κατεδίωξαν, έκαψαν, εξόντωσαν αλλήλους, γιατί ξέχασαν, ότι κανείς απ' αυτούς δεν είναι η μία αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία του Χριστού. Και με πόνο στην καρδιά Του ξαναείδε ο Χριστός το ίδιο θέαμα, που είχε δει από το σταυρό. Άλλη μια φορά «επί τον ιματισμόν Του έβαλον κλήρον». Μόνο που το θέαμα ήταν αυτή τη φορά φρικτότερο, γιατί οι στρατιώτες εκείνοι δεν ήταν δικοί Του, ενώ αυτοί εδώ, που συνεχίζουν την κλήρωση, δικοί Του είναι. Κι ακόμα δεν αναφέρεται στα Ευαγγέλια, ότι οι στρατιώτες συνεπλάκησαν κατά τη διανομή, ενώ για το τι έγινε γύρω από το σώμα της Εκκλησίας ας μιλήσει η ιστορία.

Τρομερή είναι η ζημία, που ακολουθεί μια τέτοια σύγχυση των όρων, η οποία έναν οργανισμό αναμείκτου, όπως είπε ο Αυγουστίνος, χαρακτήρος τον εκλαμβάνει ως το μυστικό σώμα του Κυρίου. Και την τρομερότερη ζημία την υφίσταται εκείνος, που συγχέει τις δύο αυτές έννοιες. Γιατί συνήθως εφησυχάζει στο γεγονός ότι είναι μέλος μιας τέτοιας επί μέρους Εκκλησίας και το όνομά του βρίσκεται καταχωρημένο σε κάποιο εκκλησιαστικό μητρώο και δεν φροντίζει να εξακρι-

βώσει, αν και στου Θεού το μητρώο είναι το όνομά του καταχωρημένο.

Ακόμα και στις ημέρες των Αποστόλων, που υπήρχε πληρέστερη σύμπτωση μεταξύ των δύο αυτών πραγματικοτήτων –της ορατής και της αοράτου Εκκλησίας- ακόμα και τότε ο κίνδυνος αυτός υπήρχε. Παράδειγμα αυτού σας αναφέρω ένα μέλος της Εκκλησίας της Σαμαρείας. Ήταν ο Σίμων ο Μάγος. Μέλος της Εκκλησίας ήταν ο Σίμων. Είχε βαπτισθεί ο Σίμων στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Μετελάμβανε ο Σίμων της Θείας Ευχαριστίας, όπως μας πληροφορεί για όλα αυτά ο Λουκάς στις Πράξεις των Αποστόλων (8:9-13). Λάμβανε μέρος ενεργό στο έργο της Εκκλησίας ο Σίμων και ασφαλώς η Εκκλησία της Σαμαρείας σεμνυνόταν, γιατί στο μητρώο της ένα τέτοιο όνομα ήταν καταχωρημένο. Και όμως ο Απόστολος Πέτρος σ' αυτό το τιμημένο μέλος της Εκκλησίας της Σαμαρείας είπε: «Ουκ έστι σοι μερίς ουδέ κλήρος εν τω λόγω τούτω» (Πράξεις 8:21). «Είσαι, Σίμων –του είπε- μέλος της Εκκλησίας της Σαμαρείας και σ' αυτό να αρκείσθεις, γιατί δεν είσαι μέλος της Εκκλησίας του Χριστού».

Και η τραγωδία είναι, ότι πολλοί ακροούνται σ' αυτό. Παρασύρονται από το ότι βρέθηκαν μέσα στο χωραφάκι μιας οιασδήποτε Εκκλησίας και δεν φροντίζουν να εξακριβώσουν, αν δια της ατομικής τους αποδοχής του Ιησού Χριστού ως του Σωτήρος και Κυρίου τους, έγιναν μέλη της μιας αληθούς Εκκλησίας του Χριστού.

Και θα βρεθούν τη μεγάλη εκείνη μέρα εκεί επάνω άνθρωποι, ζηλωτές αυτής ή εκείνης της εκκλησιαστικής αποχρώσεως, που ειλικρινά ίσως θα απευθύνουν στον Κύριο της Εκκλησίας την ερώτηση: «Κύριε, ου τω Σω ονόματι προεφητεύσαμεν;», για να πάρουν την τρομερή απάντηση από τα χείλη του Κυρίου: «Ουδέποτε έγνων υμάς!» (Ματθ. 7:22, 23). Ο ζήλος τους ο πεπλανημένος για την ιδιαίτερη εκκλησιαστική απόχρωση, στην οποία βρέθηκαν ν' ανήκουν, τους εστοίχισε τον αιώνιο κλήρο τους στην Εκκλησία του Χριστού.

Κανείς ας μην υποθέσει, ότι με περιφρόνηση μιλώ ή σκέπτομαι για την οργανωμένη ορατή Εκκλησία του Χριστού σ' αυτό τον κόσμο. Όλα αυτά τα εκκλησιαστικά συστήματα συνεισέφεραν την ιδιαίτερα του το καθένα τους συμβολή στο έργο της Εκκλησίας. Την ιδιαίτερα Εκκλησία, στην οποία ανήκω, την τιμώ και, με όση ο Θεός θα μου δώσει δύναμη, θα την υπηρετήσω –όχι γιατί είναι η μόνη αληθής Εκκλησία του Χριστού, αλλά γιατί είναι εκείνης της Εκκλησίας η θεραπευαίνδα. Ενώ όμως υπηρετώ την θεραπευαίνδα, τιμώ την δέσποινα. Και περιμένω τη μεγάλη εκείνη μέρα, που θα συμπληρωθούν οι ημέρες της θητείας της στρατευομένης του Χριστού Εκκλησίας και θα καθίσει η θριαμβεύουσα πλέον Εκκλησία στο τραπέζι το γαμήλιο του Χριστού. Σε μια γωνίτσα του τραπέζιού εκείνου θα καθίσω κι εγώ, όχι γιατί εδώ κάτω ανήκα στην Ευαγγελική ή σε οιαδήποτε άλλη Εκκλησία, αλλά γιατί δια της αναγεννήσεως η χάρις του Χριστού μου έδωσε μέρος εις «την Εκκλησίαν του Θεού, ήν περιεποιήσατο δια του ιδίου αίματος» (Πράξεις 20:28).

Εκεί, στο τραπέζι της ανέσπερης γιορτής, θα συνευφρανθώ τότε με ανθρώπους, με τους οποίους στενοκαρδες παραδόσεις και θρησκευτικοί φανατισμοί δεν μου επέτρεψαν να παρακαθίσω εδώ κάτω στο τραπέζι της Κοινωνίας. Και εκεί για πρώτη φορά θα απολαύσω με όλη τη σημασία της λέξεως την «κοινωνία των πιστών», που έχει να μου προσφέρει η μία αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία του Χριστού. Σ' αυτή την Εκκλησία ολόψυχα εύχομαι όλοι οι αναγνώστες μου να ανήκουν.

Ο Γ. Α. Χατζηναντωνίου (1904-1995) ήταν καθηγητής της Εκκλησιαστικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Έδμοντον στον Καναδά.

Προκατειλημμένοι; Εμείς;

του αιδ. Μ. Μελετιάδη

Αναμφιβόλως το θέμα – ερώτημα είναι τολμηρό καθώς παραπέμπει στην εκκλησιαστική μας αυτοκριτική την οποία δυσκολευόμαστε να την κάνουμε φοβούμενοι τις αντιδράσεις των πιστών. Ενώ κατηγορούμε την Εκκλησία των Πατέρων μας για στασιμότητα κι έλλειψη μεταρρύθμισης, για αγκυλώσεις κι εμμονή στις παραδόσεις, αρνούμαστε να αναγνωρίσουμε ότι από μια ανάλογη στασιμότητα, εμμονή στο παρελθόν και νευρωτικές αγκυλώσεις υποφέρουμε κι εμείς που είμαστε και παράγωγα της Ευαγγελικής Μεταρρύθμισης, άνθρωποι που διακηρύττουν ότι πιστεύουν στο δόγμα της *ecclesiae semper reformanda*¹.

Σε μια πρόσφατη συνάντηση εκπροσώπων τοπικών ευαγγελικών εκκλησιών με σκοπό την συζήτηση για την πορεία της Εκκλησίας θεώρησαν οι διοργανωτές ότι θα ήταν καλό να ξεκινήσει η συνάντηση με την προβολή της ταινίας «Μαρτίνος Λούθηρος» η οποία ήθελε να λειτουργήσει ως εφελτήριο σκέψης, προβληματισμού, συζήτησης κι ενδεχομένως, αυτοκριτικής. Δυστυχώς, παρά την πρόθεση και την προσπάθεια των διοργανωτών δεν κατάφεραν οι συμμετέχοντες να προχωρήσουν πιο πέρα από τα λείψανα και τα συγχωροχάρτια, στα οποία ακόμη μια φορά στρέψανε την προσοχή τους και παγιδεύτηκαν. Εγκλωβίστηκαν και πάλι στα λάθη των Ρωμαιοκαθολικών, αναμασήσανε όλα αυτά τα οποία συνεχώς λένε για να επιβεβαιώσουν στον ευαγγελικό εαυτό τους πόσο καλύτεροί τους είναι. Δεν κατάφεραν να δούνε, έστω και μια φορά, τα λάθη της ευαγγελικής μεταρρύθμισης. Δεν μπορούσαν να στρέψουνε με κριτική στάση τη σκέψη τους στην πρωτοβουλία του Κάρλστατ ο οποίος, από τον του Λουθήρου και σε αντίθεση με τον Λούθηρο, οδηγεί την Μεταρρύθμιση σε μια ισοπέδωση των πάντων. Είναι χαρακτηριστική η φράση του στην ομιλία του στην Εκκλησία της Βιτεμβέργης, "*ετοιμαστείτε για την μεγάλη ισοπέδωση*"! Θεωρώ ότι οι σημερινή Ελληνική Ευαγγελική πραγματικότητα όχι μόνο έχει προ πολλού πάψει να έχει σχέση με τον πατέρα της ευαγγελικής Μεταρρύθμισης, το Λούθηρο, αλλά διολισθαίνει συνεχώς προς τον τύπο της μεταρρύθμισης του Κάρλστατ, δηλαδή της ισοπέδωσης των πάντων.

Με όλα αυτά που θ' ακολουθήσουν ο σκοπός του γράφοντος δεν είναι να εξωραΐσει την εικόνα των Ορθοδόξων ή να εγκαταλειφτεί η ιστορική μνήμη και να ξεχάσουν οι Ευαγγελικοί τι έχουν υποστεί στην Ελλάδα. Η αλήθεια είναι ότι οι Έλληνες Ευαγγελικοί διώχτηκαν στην Ελλάδα. Το Ελληνικό Κράτος φέρει καίρια την ευθύνη για όλα όσα έχουν υποστεί οι Έλληνες Ευαγγελικοί. Και δυστυχώς ακόμη και σήμερα καλλιεργείται από πολλούς κύκλους μια έχθρα εναντίων των Ευαγγελικών και μια άδικη συκοφάντηση.

Όμως, παρά την τραυματική ιστορία που έχουμε, παρά το δίκαιο που πολλές φορές μας πνίγει, παρά την όχι τόσο χριστιανική ζωή και συμπεριφορά των

Ορθοδόξων συμπατριωτών μας, παρά τις θεολογικές μας διαφορές, είναι καλό να σκύψουμε το κεφάλι και να κάνουμε τη δική μας αυτοκριτική.

Ενδεχομένως μας ενοχλεί η άγνοια για τους Ευαγγελικούς που χαρακτηρίζει πολλούς Ορθοδόξους και η οποία ευθύνεται για την καλλιέργεια ενός πνεύματος φοβίας, μίσους, καχυποψίας. 'Η ακόμη μας ενοχλεί η εκφρασμένη άποψη πολλών Ορθοδόξων για τους Ευαγγελικούς που συμπυκνώνεται στην λέξη «αιρετικός» δίχως καλά-καλά να γνωρίζουν γιατί οι Ευαγγελικοί είναι αιρετικοί. Ωστόσο, εάν προσέξουμε την γλώσσα που εμείς χρησιμοποιούμε εναντίων των Ορθοδόξων θα δούμε ότι κι εμείς τους προσεγγίζουμε με ανάλογους ή και χειρότερους χαρακτηρισμούς. Η δική μας προσέγγιση αφήνει υπονοούμενα που αμφισβητούν ακόμη και τον Χριστιανισμό τους κάτι που εκείνοι με τον χαρακτηρισμό "αιρετικός" δεν κάνουν. Για παράδειγμα, όταν κάποιος αναγεννιέται κι έρχεται στην Εκκλησία μας αρχίζουμε να τον ρωτάμε: "*Πότε πίστεψες;*" Δηλαδή, μέχρι τώρα ήσουν άπιστος! "*Πότε έγινες Χριστιανός;*" Δηλαδή μέχρι τώρα δεν ήσουν! "*Πότε γνώρισες την αλήθεια;*" Δηλαδή μέχρι τώρα ζούσε στο ψέμα! "*Πότε είδες το φως;*" Δηλαδή μέχρι τώρα ζούσε στο σκοτάδι!

Η ανομολόγητη πεποίθησή μας πίσω από ερωτήσεις, σαν αυτές που αναφέρθηκαν, είναι το γεγονός ότι δεν πιστεύουμε πως οι Ορθόδοξοι είναι στην πραγματικότητα Χριστιανοί. Δεν πιστεύουμε ότι μπορεί κάποιος να έχει προσωπική και συνειδητή σχέση με τον Ιησού Χριστό και να παραμείνει μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Δεν πιστεύουμε πως η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι αληθινή Εκκλησία κι ότι ο Θεός εργάζεται εκεί μέσα κι έχει τους δικούς Του.

Μας ενοχλεί η θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας ότι δεν υπάρχει Σωτηρία έξω από την Εκκλησία. Το οποίο εάν θέλουμε να είμαστε βιβλικοί είναι σωστό. Πώς μπορεί να υπάρξει σωτηρία έξω από την Εκκλησία του Ιησού Χριστού; Το πρόβλημα που έχουμε με την Ορθόδοξη Εκκλησία είναι στον τρόπο με τον οποίο αυτή χρησιμοποιεί αυτό το δόγμα καθώς ταυτίζει την Εκκλησία του Ιησού Χριστού με τον εαυτό της. Όμως, το ίδιο δεν κάνουμε κι εμείς όταν θεωρούμε πως δεν μπορεί κάποιος να είναι πραγματικός χριστιανός και να παραμένει μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία; Ουσιαστικά κι εμείς οι Ευαγγελικοί, εμμέσως, ταυτίζουμε και περιορίζουμε την Εκκλησία του Χριστού με την Ευαγγελική και πολλές φορές με την δική μας ιδιαίτερη απόχρωση και δόγμα στο οποίο εάν ο αναγεννημένος δεν έρθει και δεν βαπτιστεί, δεν έχει γίνει ολοκληρωτικό έργο Θείας χάριτος.

Πώς, όμως, τότε εξηγούμε τα λόγια του Κυρίου στο Ιωάν. 10.16:

... και άλλα πρόβατα έχω, ά ούκ έστιν εκ της αυλής ταύτης κακείνα με δει αγαγείν, και της φωνής μου ακούσουσι, και γενήσεται μία ποίμνη εις

ποιμήν.

Πώς είναι δυνατόν να ταυτίζουμε ο καθ' ένας την Εκκλησία του με την Ποιμήν του Χριστού και να αποκλείουμε έτσι την πιθανότητα ο Χριστός να έχει πρόβατα και στις άλλες ομολογιακές αυλές; Ποιος μας έδωσε το δικαίωμα τέτοιας δογματικής κι εκκλησιαστικής αυτάρκειας, να θεωρούμε ότι η δικιά μας επιμέρους εκκλησία είναι η σωστή, η πλησιέστερη στην αλήθεια και ότι για να είναι κάποιος πραγματικά πιστός πρέπει να βγει από την αυλή του και να έρθει σε μας; Δηλαδή ο Χριστός απέτυχε με όλες τις άλλες ομολογίες με αποτέλεσμα να έχει πάψει να εργάζεται εκεί μέσα και πέτυχε μόνο με τους Ευαγγελικούς; Κι αν μ' αυτούς με ποιους από αυτούς καθώς είναι διαιρεμένοι σε πολλές διαφορετικές ομολογίες, ομάδες και υπό-ομάδες πολλές φορές συγκρουόμενες μεταξύ τους; Δηλαδή, στην Ελλάδα οι πραγματικοί Χριστιανοί είναι μόνο οι Διαμαρτυρόμενοι; Κι αν ναι, όλοι ή κάποιιοι; Ποιος τους ορίζει; Ποια είναι τα κριτήρια; Μήπως, ακυρώνουμε το λόγο του απ. Παύλου στον Τιμόθεο όταν του λέει ότι "ο Κύριος γνωρίζει τους ιδικούς του!" Μήπως, τελικά με το λόγο μας θεωρούμε ότι ο Χριστός απέτυχε στην Ελλάδα; Μήπως η εκκλησιαστική αυτάρκειά μας καλλιεργεί ένα πνεύμα εγωισμού ανάλογο μ' εκείνο του Ηλία όταν λέει στον Θεό, "Μόνο εγώ έχω μείνει!". Μήπως καλό είναι να ξανακούσουμε την φωνή του Θεού που αναγγέλλει την κυριαρχία Του στον Ισραήλ αφαιρώντας το δικαίωμα της αυτάρεσκης αυτάρκειας του Ηλία, "Έχω άλλους 7.000 που δεν κλίνουν γόνα...";²

Κατηγορούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία για τον ρόλο του ειδικού Ιερατείου και για την εξουσία του. Εμείς διαλαλούμε την διδασκαλία του αποστόλου Πέτρου ότι όλοι οι πιστοί είναι ιερείς και βασιλείς. Κι όμως, ενώ τα λέμε αυτά για να δείξουμε ότι και βιβλικότεροι είμαστε και δημοκρατικότεροι, με σκοπό πολλές φορές να στρέψουμε αυτούς που "ευαγγελίζουμε" εναντίον της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ωστόσο ποια η διαφορά μας στην πράξη; Μήπως κι εμείς δεν έχουμε ειδικό ιερατείο; Μπορεί να μη φοράει ράσα και να μην έχει τις βαθμίδες ιεροσύνης, αλλά μπορεί ο οποιοσδήποτε να ανέβει στον άμβωνα και να κηρύξει; Μπορεί ο οποιοσδήποτε να τελέσει το Δείπνο του Κυρίου ή το Βάπτισμα; Μπορεί μια γυναίκα να κηρύξει εφ' όσον δεν έχουμε ειδικό ιερατείο και λέμε ότι όλοι (γυναίκες κι άνδρες) είναι ιερείς και βασιλείς;³ Κι ακόμη, ποιος μπορεί να αμφισβητήσει τον "δεσποτικό" λόγο, θέληση και συμπεριφορά του υπεύθυνου της Εκκλησίας; Ποιος μπορεί να τον καθαιρέσει από την θέση του; Μήπως, και στους δικούς μας χώρους δεν παρατηρείται η ισοβιότητα την οποία καταδικάζουμε σ' εκείνους;

Μας ενοχλεί η εμμονή της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην παράδοση και στην τυπολατρία, αν και υπάρχουν φωνές μέσα στην Εκκλησία που θέλουν αυτό να αλλάξει. Ωστόσο, μήπως από το ίδιο πρόβλημα δεν υποφέρουμε κι εμείς; Ποια Προτεσταντική Εκκλησία, ακόμη και η νεότερη που έχει δεν έχει μερικά χρόνια ζωής, δεν έχει δημιουργήσει την δική της παράδοση βάσει της οποίας λειτουργεί. Εάν η παράδοση είναι κάτι κακό και θεωρητικά εμείς είμαστε μη παραδοσιακές Εκκλησίες, τότε για ποιο λόγο η κάθε μια από τις δικές μας επί μέρους Εκκλησίες έχει αναπτύξει τη δικιά της παράδοση; Εάν είμαστε ειλικρινείς μ' αυτό που λέμε τότε ας καταργήσουμε τις παραδόσεις μας που μας χωρίζουν αλλά και οι οποίες νοσηματοδοτούν και δίνουν οντότητα και ταυτότητα στην "εκκλησία"

μας κι ας ενωθούμε ως Εκκλησίες της Ευαγγελικής κοινότητας.

Κατηγορούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία για όχι και τόσο μεγάλη έμφαση στο Λόγο του Θεού. Είναι αλήθεια ότι η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία έχει δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην μυστηριακή ζωή και στην Λειτουργία και πολύ λιγότερο στο Λόγο του Θεού. Είναι αλήθεια ότι πολλές φορές βγήκαν αντί-αιρετικές προειδοποιήσεις προς το πλήρωμα της Εκκλησίας να προσέχουν εκείνους που δίνουν έμφαση στην Αγία Γραφή διότι είναι Ευαγγελικοί. Όμως, αυτή είναι η μισή αλήθεια διότι ποτέ δεν έπαψαν να υπάρχουν φωνές μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία που καλούσαν τον λαό στην προσωπική μελέτη του Λόγου του Θεού. Στο βιβλίο του "Πότε και Πώς Να Μελετάς τη Γραφή" γράφει ο Αρχιμ. Δανιήλ Αεράκης,

Λύχνος η Γραφή. Μοναδικός λύχνος σωτηρίας μέσα στο χάος του κόσμου. Λύχνος όμως σβησμένος για πολλούς. Και σβησμένος τον κρατάει η ραθυμία. Ο Διάβολος μας αφήνει να έχουμε την όρεξη και ζήλο για πλήθος άλλες θρησκευτικές εκδηλώσεις. Εκείνες, στις οποίες θέτει τα μεγάλα του εμπόδια, είναι πράξεις απ' ευθείας κοινωνίας και επικοινωνίας με το Θεό. Και αυτές είναι τρεις: Η προσευχή, η μελέτη της Αγίας Γραφής και η θεία Κοινωνία. Όλη την ανορεξία αισθανόμεθα, όταν πρόκειται να προσευχηθούμε, ν' αναγνώσουμε το λόγο του Θεού και να ετοιμασθούμε πνευματικά για την θεία Κοινωνία. Ιδίως η ραθυμία μας φαίνεται στη μελέτη της Γραφής. Και τη ραθυμία αυτή έρχονται εμμέσως να στηρίξουν και μερικοί, που για ποικίλους λόγους χαρακτηρίζουν ως «προτεσταντισμό» τη μελέτη της Αγίας Γραφής. Είναι θλιβερό το κατάστημα να υπάρχουν άνθρωποι, που, αντί ν' ανάβουν το λύχνο της Γραφής στις ψυχές των ορθοδόξων, σβήνουν και τις υπάρχουσες λαμπάδες του Θεού. Ψυχραίνουν τους Αγιογραφικούς χριστιανούς, που είναι και τα πιστότερα μέλη της Ορθόδοξου Εκκλησίας.

«Η περί τας Γραφάς ραθυμία» (Ε.Π.Ε. 18Α,442) είναι, κατά τον άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο, η αιτία της υπναλέας καταστάσεως, που βρίσκονται πολλοί ορθόδοξοι χριστιανοί.

«Η αιτία όλων των κακών είναι η άγνοια των Γραφών» (Χρυσόστομος, ΕΠΕ 22,264). Δύσκολο είναι να γράφης για τα... *αυτονόητα!* Για τους ορθοδόξους είναι αυτονόητο η ύπαρξις της αιωνίου ζωής. Είναι αυτονόητο, ότι η Εκκλησία έχει ως πηγή της Αλήθειας την Αγία Γραφή και την ιερά Παράδοσι. Είναι αυτονόητο, ότι η Αγία Γραφή είναι το βιβλίο του Θεού, η αποκάλυψις του ουρανού. Και όμως είναι όντως ακατανόητο, πώς οι περισσότεροι σήμερα ορθόδοξοι δεν ασχολούνται με τα παραπάνω αυτονόητα. Δεν τα ζουν. Δεν τα γνωρίζουν.

Φθάσαμε στο σημείο, να θεωρήται αυτονόητο να βλέπη κανείς την Αγία Γραφή στα χέρια μόνο των Χιλιαστών ή των Προτεσταντών. Όσοι είναι πραγματικά ορθόδοξοι και ακολουθούν τη γραμμή των αγίων Πατέρων, θλίβονται για την άγνοια, κάποτε και την περιφρόνησι της Αγίας Γραφής στον ορθόδοξο χώρο. Όπως θα θλιβόταν ένας χρυσοχόος, αν έβλεπε να περιφρονήται ένα πολύτιμο κόσμημα και να μαγεύονται οι άνθρωποι από τις γυαλιστερές τις χάντρες. Τα λόγια της Γραφής είναι ανώτερα από χρυσάφι (Ψαλμ. 118,72).⁴

Σ' αυτό το σημείο θα ήταν καλό να ακούσουμε την κριτική των Ορθόδοξων για την χρήση της Αγίας Γραφής στα χέρια των Ευαγγελικών. Η έμφαση στη μελέτη της Αγίας Γραφής, κάτι που πρέπει να κάνει ο κάθε Χριστιανός, έχει ωστόσο οδηγήσει την Εκκλησία σε απίστευτη διαίρεση, όπως και σε πολλές αιρετικές διδασκαλίες. Ως προτεστάντης παίρνω την Γραφή, την διαβάζω και την ερμηνεύω κατά το δοκούν πολλές φορές και όταν η Εκκλησία δεν συμφωνεί με την ερμηνεία που τυχόν εγώ δίνω σε κάποιο χωρίο τότε εφ' όσον εκείνη δεν αλλάζει παίρνω κανά-δυο οπαδούς μου και ξεκινάω μια δικιά μου εκκλησία κομμένη και ραμμένη στα δικά μου μέτρα την οποία θεωρώ ως την αληθινή, βιβλική, αποστολική Εκκλησία δίχως όμως να καταλαβαίνω πως έχω δημιουργήσει μία άλλη σέκτα.

Άραγε, αυτό ήταν το όραμα του Ιησού Χριστού για την Εκκλησία Του όταν η προσευχή και η παρακαταθήκη που αφήνει στους μαθητές Του είναι να είναι ΕΝ; Μήπως η έμφαση στην ατομική ανάγνωση της Γραφής έχει οδηγήσει τους ευαγγελικούς και στην ατομική - ιδιωτική ερμηνεία; Μήπως το *sola scriptura* της Ευαγγελικής Μεταρρύθμισης, το οποίο για τους Μεταρρυθμιστές δεν εννοείτο έξω από τα πλαίσια της Εκκλησίας και της ιστορίας της ερμηνείας, το έχουμε εγκαταλείψει προ πολλού (ελέω Kalrstadt) και το έχουμε καταλήξει στο *solo scriptura*, δηλαδή "η Γραφή κι εγώ";

Κατηγορούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία και ιδιαίτερα τους Αρχιερείς για σκάνδαλα. Πολλοί ευαγγελικοί πριν από δύο χρόνια αισθάνονταν δικαιωμένοι γι' αυτά που έβγαιναν στην δημοσιότητα διότι έτσι υποβαθμιζόταν η Ορθόδοξη Εκκλησία στην αντίληψη του λαού. Κι όμως θεωρώ ότι εκείνη την ώρα έπρεπε οι Ευαγγελικοί να πονέσουμε και να προσευχηθούμε για την Ορθόδοξη Εκκλησία διότι τα σκάνδαλα δεν χαρακτηρίζουν μόνο την Ορθόδοξη Εκκλησία αλλά και την Ευαγγελική⁵. Κάθε Εκκλησία είναι ευάλωτη επειδή αποτελείται από πτωτικούς ανθρώπους. Στην Ελλάδα η Προτεστάντική κοινότητα και μικρή είναι κι άγνωστη, έτσι η ζημιά των σκανδάλων είναι μικρή και διαχειρίσιμη. Αλλά δεν είναι το ίδιο σε χώρες όπου οι Ευαγγελικοί αποτελούν την πλειοψηφία του λαού. Τα τελευταία 25 χρόνια τόσα πολλά είναι τα σκάνδαλα των προτεστάντων που θα χρειαζόμασταν πολλή ώρα για να τα μνημονεύσουμε. Να θυμηθούμε τα οικονομο-σεξουαλικά σκάνδαλα των τηλεευαγγελιστών Jim και Tammy Fay Baker, του Jimmy Swaggard στη δεκαετία του '80 μέχρι το πιο πρόσφατο του προέδρου του Αμερικανικού Ευαγγελικού Συνδέσμου του Ted Haggard που πλήρωνε εκδιδόμενο άνδρα για να συνευρίσκεται μαζί του. Αλλά, κι εδώ στην Ελλάδα λίγα είναι τα σκάνδαλα που πολλές φορές ταλανίζουν τις μικρές μας εκκλησιαστικές κοινότητες και σκανδαλίζουν τους πιστούς; Ή μήπως ολόκληρη η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι διαβρωμένη; Γιατί μας αρέσει να προσεγγίζουμε την Ορθόδοξη Εκκλησία με ισοπεδωτική απαξίωση και να δημιουργούμε αρνητικά στερεότυπα γι' αυτήν;

Κατηγορούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία για ταύτιση με το Έθνος και το Κράτος. Είναι όντως αλήθεια ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη Εκκλησία, έχει ταυτιστεί με το Έθνος. Όμως, προτού την ξεχωρίσουμε ως την μοναδική που έπεσε σ' αυτό το αμάρτημα από τις υπόλοιπες είναι καλό να σκεφτούμε μερικά πράγματα:

1. Μήπως δεν υπήρχε άλλη επιλογή για την

Ορθόδοξη Εκκλησία, ιδιαίτερα στη δική μας την περίπτωση, καθώς κλήθηκε να είναι ο εκπρόσωπος των σκλαβωμένων Ελλήνων στα σκοτεινά χρόνια της τουρκοκρατίας;

2. Δεν ήταν η Εκκλησία η οποία αποτέλεσε την κιβωτό της Ελληνικής γλώσσας και συνείδησης στη διάρκεια της οθωμανικής λαίλαπας;

3. Μην αγνοούμε εσκεμμένα το γεγονός ότι και οι υπόλοιπες εκκλησίες έπεσαν στην ίδια αμαρτία δίχως βέβαια να βιώσουν ανάλογες εθνικές τραγωδίες. Για παράδειγμα:

α. Οι Καθολικοί δίνοντας κοσμικές εξουσίες και ρόλο στον Πάπα. Όλοι οι Καθολικοί έχουν δύο πολιτογραφίες. Πέραν της εθνικής είναι και πολίτες του Βατικανού.

β. Οι Προτεστάντες δεν είναι κι αυτοί άμοιροι της ίδιας αμαρτίας. Διότι:

i. Πόσοι προτεστάντες ιεραπόστολοι δεν ταύτισαν την ευαγγελική πίστη με το δικό τους έθνος, τρόπο ζωής, έθιμα, μουσική;

ii. Πόσοι ιεραπόστολοι δεν λειτούργησαν ταυτόχρονα και εκπρόσωποι των κρατών τους ως πρέσβεις, πρόξενοι, κλπ.

iii. Πόσες προτεστάντικες Εκκλησίες δεν αποτέλεσαν όργανα κρατικά στην αποικιοκρατία; Δεν ήταν η Ευαγγελική Εκκλησία της Γερμανίας που στήριξε την Άρια φιλοσοφία του Γ' Ράιχ;

iv. Κοιτάξτε τι γίνεται στην Βόρεια Ιρλανδία τόσα χρόνια: Δεν μπορεί το κακό να το προκαλούν μόνο οι Καθολικοί.

v. Ποιοι ήταν οι θερμότεροι υποστηρικτές της επέμβασης των ΗΠΑ στο Ιράκ διότι απειλούνταν στρατηγικά συμφέροντα της χώρας τους; Ποιοι πίεσαν τον πρόεδρο Μπους να αφήσει το Ισραήλ ελεύθερο να ολοκληρώσει την δουλειά του στο Νότιο Λίβανο το καλοκαίρι του 2006;

Σίγουρα υπάρχουν φωνές μέσα στον Ευαγγελικό κόσμο, που καταδικάζουν αυτόν τον μιλιταρισμό των Ευαγγελικών στις ΗΠΑ όπως και της ταύτισης τους με το έθνος. Το ίδιο γίνεται και μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Όλοι δεν χαίρονται γι' αυτήν την ταύτιση και καλό είναι να μην αποσιωπούμε αυτήν την αλήθεια. Ιδού μερικά παραδείγματα.

Του Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτου:

Με την ανάλωση δυνάμεων στον εθνικό αλυτρωτισμό, η Εκκλησία αντί να κάνει αυτό που έκανε πάντα, αντί δηλαδή να αποκαλύπτει στο ποιμνίο της ποιο είναι το νόημα της ζωής και του θανάτου, να μαθαίνει τους ανθρώπους πώς να αγαπούν, πώς να χαίρονται, πώς να προσεύχονται και πώς να γνωρίζουν τον Θεό, όλα αυτά τα άφησε κάπως στο περιθώριο και επιδόθηκε στα πάρεργα. Όμως, μια Εκκλησία που δεν μπορεί να δώσει απαντήσεις στα ουσιαστικά, που έχει αφήσει το «εν ού εστί χρεία» (Λουκ. 10.42) έχει ήδη χάσει «την αγαθήν μερίδα», δηλαδή τον κύριο στόχο της... Επιβιώσεις αυτού του ήθους, βλέπουμε ακόμα και στις μέρες μας, παρ' όλο που οι καιροί άλλαξαν. Συναντούμε για παράδειγμα, το εξής οξύμωρο: άνθρωποι που δηλώνουν άθεοι, που δεν κοινωνούν ποτέ, ή που τέλος πάντων είναι πλήρως αδιάφοροι για το πραγματικό περιεχόμενο της Εκκλησίας, να θεωρούν ότι η Εκκλησία έχει έναν σοβαρό πολιτικό ρόλο να διαδραματίσει στα εθνικά θέματα. Απογοητευμένοι από τα πολιτικά κόμματα, στρέφονται προς την Εκκλησία αναμένο-

ντας να ακούσουν τον ορθό εθνικό λόγο, όχι τον λόγο της αλήθειας.⁶

Του π. Αλέξανδρου Σμέμαν, Ορθόδοξου θεολόγου,
Οι πρώτοι χριστιανοί δεν νιαζόντουσαν διόλου για ιερή γεωγραφία και οι ναοί και η λατρεία τους ήτανε τέτοια που δεν μπορούσαν να γίνουνε παραδεχτά απ' τις γενιές τις θρεμμένες με την επισιμότητα των μυστηριακών τελετών. Δεν υπήρχε ιδιότυπο θρησκευτικό ενδιαφέρον για τα μέρη εκείνα όπου έζησε ο Χριστός. Δεν υπήρχανε προσκυνήματα. Η παλιά θρησκεία είχε χιλιάδες ιερούς τόπους και ναούς. Για τους Χριστιανούς όλα αυτά ήτανε περασμένα ξεχασμένα. Δεν υπήρχε ανάγκη για ναούς χτισμένους από λιθάρια: το σώμα του Χριστού, η ίδια η Εκκλησία, ο νέος λαός ο συναθροισμένος γύρω από Εκείνον, ήτανε ο μόνος πραγματικός ναός. [...] Η ίδια η Εκκλησία ήτανε η νέα και ουράνια Ιερουσαλήμ. Η Εκκλησία στην Ιερουσαλήμ ήτανε αντίθετα δίχως σημασία. Το γεγονός πως ο Χριστός έρχεται και είναι παρών είχε πολύ μεγαλύτερη σημασία από τα μέρη όπου Εκείνος βρέθηκε. Η ιστορική πραγματικότητα του Χριστού φυσικά στάθηκε αδιαφιλονίκητο έδαφος πίστης των πρώτων Χριστιανών. Δεν θυμόντουσαν όμως τόσο Εκείνον, όσο προπάντων ξέρανε πως Εκείνος βρισκότανε μαζί τους⁷.

Του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ,
"Το αληθές θέμα ολοκλήρου της Αγίας Γραφής είναι ο Ιησούς Χριστός και η Εκκλησία του και όχι τα έθνη ή αι κοινωνία ούτε ο ουρανός και η γη. Ο παλαιός Ισραήλ απετέλεσε τον "τύπον" του νέου, δηλαδή της οικουμενικής Εκκλησίας, και όχι κάποιου ιδιαίτερου ή τυχαίου έθνους.... Μετά τον Χριστόν δεν υπάρχει παρά ένα μόνον έθνος, το Χριστιανικόν, το *genus Christianum* –κατά την αρχαϊκήν έκφρασιν 'το τρίτον γένος' (*tertium genus*)- ήτοι η Εκκλησία, ο μόνος λαός του Θεού. Ουδεμία άλλη εθνικότης ημπορεί να διεκδικήση πλέον οιαδήποτε βιβλικήν επίκλησιν. Αι εθνικαί διαφοραί ανήκουν εις την τάξιν της φύσεως και είναι άσχετοι προς την τάξιν της χάριτος".⁸

Του Σέρβου π. Ιουστίνου Πόποβιτς
"Η Εκκλησία είναι οικουμενική, καθολική, θεανθρώπινη, αιωνία, δια τούτο αποτελεί βλασφημίαν, ασυγχώρητον βλασφημίαν εναντίον του Χριστού και του Αγίου Πνεύματος, το να κάμωμεν την Εκκλησίαν ένα εθνικόν ίδρυμα (*institution*), να την στενεύωμεν μέχρι των μικρών, πεπερασμένων, χρονικών εθνικών σκοπών και μεθόδων. Ο σκοπός της είναι υπερεθνικός, οικουμενικός, πανανθρώπινος: να ενώση εν τω Χριστώ όλους τους ανθρώπους, όλους άνευ εξαιρέσεων εθνικότητος ή φυλής ή κοινωνικού στρώματος... αυτός είναι ο από Χριστού δεδομένος σκοπός της Εκκλησίας. Κάθε άλλος σκοπός δεν είναι από τον Χριστόν αλλ' από τον αντίχριστον..."⁹

Του θεολόγου Παντελή Καλαϊτζίδη, υπεύθυνου της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών της Μητροπόλεως Δημητριάδος και Πάρεδρου ε.θ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου:

Και τί είναι εν τέλει η Ορθοδοξία; εθνοθρησκευτική ιδεολογία άρρηκτα δεμένη με τον κοινωνικό και πολιτισμικό αναχρονισμό, θρησκεία με άλλα

λόγια του παρελθόντος κι αγώνας για τη διατήρηση "ιστορικών προνομίων", ή πρόταση ζωής πανανθρώπινης εμβέλειας και οικουμενικών / κοσμικών διαστάσεων για το παρόν και το μέλλον; ... ο συνήθης εκκλησιαστικός λόγος μοιάζει να ενδιαφέρεται περισσότερο για τη διατήρηση της ιδιοπροσωπίας του Νέου Ελληνισμού παρά για τη θρησκευτική καθολικότητα και οικουμενικότητα: είναι λόγος εθνοκεντρικός και κρατικοδίαιτος παρά λόγος μαρτυρίας για την ζωντανή και προφητική παρουσία της Εκκλησίας στον κόσμο: είναι λόγος νοσταλγικός και καθαγιαστικός των θεοκρατικών σχημάτων του παρελθόντος, απ' όπου όμως απουσιάζει η ανοιχτότητα και η εμπιστοσύνη προς το μέλλον είναι λόγος που αναγορεύει εν τέλει το πολιτισμικό στοιχείο (και μάλιστα το βυζαντινό / "παραδοσιακό") σε αποφασιστικό κριτήριο και τεκμήριο εκκλησιαστικότητας και ένσαρκης ιστορικότητας, αντί να ανακρίνει και να επανερμηνεύει συνεχώς το πολιτισμικό αυτό στοιχείο με το έσχατο και διαχρονικό κριτήριο των πάντων που είναι ο Χριστός... Τα πάντα αξιολογούνται με βάση τα Έσχατα, όλη η ζωή του Χριστιανού ανακρίνεται και προσανατολίζεται προς τον αναμενόμενο κόσμο, από τον οποίο παίρνει ταυτότητα και υπόσταση, νόημα και σκοπό το παρόν. Ο πιστός είναι "πάροικος" και "παρεπίδημος" σε τούτον τον κόσμο (Α' Πέτρ. 2.11), αρνείται να εγκατασταθεί εντός του κόσμου και να ταυτιστεί με την ενθαδικότητα (πρβλ.: "ημών γαρ το πολίτευμα εν τοις ουρανοίς υπάρχει", Φιλιπ. 3.20 "ου γαρ έχομεν ὠδε μένουσαν πόλιν ἀλλὰ τὴν μέλουσαν ἐπιζητούμεν", Εβρ. 13,14), γιατί αν και ζει στον κόσμο, δεν είναι εκ του κόσμου τούτου. Χωρίς να περιφρονεί τον κόσμο, αρνείται να ταυτίσει τη ζωή και την αποστολή του με τα σχήματα και τις εξουσίες του παρόντος αιώνας..."¹⁰

Μας ενοχλεί η άρνηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας να χωριστεί από το Κράτος. Η αλήθεια είναι πως στην παρούσα μορφή η πολιτική εκμεταλλεύεται την Εκκλησία και η Εκκλησία εισπράττει την εξουσία που πηγάζει από την εκμετάλλευσή της. Όμως, είναι η εναλλακτική πρόταση που εμείς κομίζουμε, εμπνευσμένοι από τις προτεσταντικές χώρες και ιδιαίτερα αυτή της Αμερικής, η σωστή; Θα θέλαμε μια εντελώς άθρησκη χώρα όπου με βάση τον χωρισμό θα απαγορεύονταν ακόμη και χριστιανικά σύμβολα σε δημόσια θέα; Θα απαγορευόταν ακόμη και η προσφορά μιας Καινής Διαθήκης στους μαθητές των σχολείων ή έστω κι αυτή η τυπική πρωινή προσευχή; Ποιο είναι το μοντέλο που επιθυμούμε, αυτό της Γαλλίας ή αυτό των ΗΠΑ ή αυτό της Γερμανίας; Διότι, όλα αυτά έχουν τα προβλήματά τους που εάν τα σκεφτούμε σοβαρά δεν ξέρω εάν θα τα θελήσουμε.

Παρατηρούμε στην περίπτωση της Γαλλίας έναν απόλυτο χωρισμό όπου και η μαντίλα απαγορεύεται σε δημόσιο χώρο διότι θεωρείται προσβολή του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους. Και καλά δεν μας ενοχλεί η απαγόρευση της μαντίλας αλλά τι γίνεται εάν αύριο κάποιος μηνύσει το παιδί σου επειδή στο σχολείο φοράει σταυρό;

Στην δε περίπτωση των ΗΠΑ, ποιος είπτε ότι το Κράτος είναι χωρισμένο από την Εκκλησία; Εάν υπάρχει ένα κράτος του οποίου η εσωτερική κι εξωτερική πολιτική ποδηγείται από την θρησκεία αυτό είναι οι ΗΠΑ ενώ απαγορεύεται στα σχολεία η οποιαδήποτε

προσευχή, χριστιανικά σύμβολα ή διανομή της Καινής Διαθήκης. Και στην περίπτωση της Γερμανίας, θα θέλαμε η Εκκλησία να καταλήξει να είναι μια διακο- νική υπηρεσία; Σ' ένα πολύ σημαντικό άρθρο του με τίτλο "Το Άθρησκο Κράτος" στο περιοδικό «Αστήρ της Ανατολής» ο Πρέσβης ε.τ. κ. Κων. Βάσσης καταλή- γει, "Το άθρησκο κράτος μπορεί να αποδέσμευσε τον άνθρωπο από την ασφυκτική δεοντολογία της θρησκεί- ας, αλλά τον άφησε έκθετο στις δικές του, αμφισβητή- σιμες επινοήσεις".¹¹

Θα ήθελα, τέλος να κλείσω με ένα ακόμη σημείο, κι αυτό είναι το σημείο της θεολογίας. Κατηγορούμε την Ορθόδοξη Εκκλησία για νεκρότητα και τυπικότη- τα, για μια Εκκλησία η οποία στην ουσία δεν έχει και πολλά να προσφέρει. Κι όμως, εάν σήμερα υπάρχει μια Εκκλησία που έχει να προσφέρει θεολογικό λόγο στο κατάντημα του Δυτικού Χριστιανισμού και στην οποία στρέφονται πολλοί θεολόγοι είναι η Ορθόδοξη Εκκλησία. Είναι η μοναδική Εκκλησία που στο σύνο- λο της δεν έχει απεμπολήσει βασικά δόγματα του Χριστιανισμού, όπως το δόγμα της Αγίας Τριάδος, της Θεότητας κι Ανθρωπότητας του Ιησού Χριστού, της ισορροπημένης προσέγγισης στο δόγμα του Αγίου Πνεύματος δίχως τις εξάρσεις των προτεστα- ντογεννών κινήσεων, στο δόγμα της Εκκλησίας, στο όλο θέμα των ομοφυλοφίλων, της χειροτονίας των γυναικών, κλπ. Δυστυχώς για μας τους Ευαγγελικούς αυτά πλέον δεν είναι αυτονόητα καθώς δεν υπάρχει Εκκλησία η οποία να στέκεται τόσο σταθερά όσο η Ορθόδοξη Εκκλησία. Και γι' αυτό δεν είναι καθόλου παράξενο ότι μεγάλοι αριθμοί Ευαγγελικών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ μεταστρέφονται στην Ορθόδοξη Εκκλησία διότι έχουν κουραστεί από το θεολογικό κι εκκλησιολογικό κενό των Ευαγγελικών.

Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε πάρα πολλά θέματα ακόμη, αλλά πιστεύω ότι αυτά που αναφέρθη-

καν μας δίνουν μια άλλη εικόνα απ' αυτήν που συνή- θως έχουμε. Σκοπός μου, όπως σημείωσα στην αρχή, δεν ήταν να εξωραίσω την εικόνα της Ορθόδοξης Εκκλησίας αλλά ως Ευαγγελικοί να προσέχουμε μην την κατηγορούμε συλλήβδην για να δείξουμε πόσο καλύτεροι είμαστε εμείς. Όπως λέει η παροιμία, "Όταν δείχνεις με το ένα δάχτυλο προσέξε γιατί τα άλλα τρία δάχτυλα δείχνουν εσένα". Καλό είναι να κάνουμε κι εμείς τη δική μας αυτοκριτική. Κι ενδε- χομένως τότε να μπορέσουμε να εγκαταλείψουμε την απολυταρχική αυτάρκειά μας και να δούμε τον ειλικρινή Ορθόδοξο ως αδελφό μας και μαζί του να εργαστούμε για τον επανευαγγελισμό των Ελλήνων. Ενδεχομένως εάν κάνουμε την αυτοκριτική μας να σταματήσουμε να δελεάζουμε την Νύμφη του Κυρίου ερωτοτροπώντας μαζί της και να περιοριστούμε στον προδρομικό χαρακτήρα της αποστολής μας που είναι να ετοιμάζουμε την Νύμφη στρέφοντας την ματιά Της προς Τον ερχόμενο Νυμφίο ο Οποίος την αγαπάει απείρως περισσότερο από εμάς.

... και άλλα πρόβατα έχω, ά ούκ έστιν εκ της αυλής ταύτης κακείνα με δει αγαγείν, και της φωνής μου ακούσουσι, και γενήσεται μία ποιμήν εις ποιμήν.

Το ανωτέρω κείμενο αποτέλεσε ομιλία στο 11ο Συνέδριο Δράμας της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας, το Μάιο 2007.

Ο αιδ. Μ. Μελετιάδης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βόλου και Πρόεδρος της Ε.Ε. της Γενικής Συνόδου της Ε.Ε.Ε.

Υποσημειώσεις

¹ Δεν είμαστε οι μόνοι που μιλάμε για μια Εκκλησία συνεχώς μεταμορφούμενη. Και μέσα στον Ορθόδοξο χώρο υπάρχουν ανάλογες φωνές όπως αυτή του Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελιτώνος ο οποίος σε κήρυγμά του στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών το 1970 μεταξύ άλλων, είπε, "Υποκρινόμενοι την χθες, απουσιάζομεν από την σήμερον και η αύριον έρχεται άνευ ημών, [...] Η χθες παρήλθε προ πολλού, ούτε καν την σήμερον ζώμεν, μας προέλαβεν η μεθαύριον. [...] η Εκκλησία έχει χρέος να σταθή με θεανδρικήν κατανόησιν, ενανθρωπιζόμενη όπως ο Κύριος της εν μέσω ενός νέου κόσμου, που έρχεται μακρόθεν, και να ακούση αυτή την αγωνιώδη κραυγήν, που αναπηδά από όλα αυτά τα θεωρούμενα από εμάς έξαλλα πράγματα. [...] Πώς έχομεν την αξίωσιν να την κατανοήσωμεν ημείς αυτήν την νέαν γενεάν, που έρχεται, εάν δεν είμεθα Εκκλησία Χριστού συνεχώς ενανθρωπιζόμενη, συνεχώς μεταμορφούμενη και συνεχώς μεταμορφώνουσα; [...] Τί υπάρχει εις το βάθος αυτής της νέας επιστήμης; Η νοσταλγία και η αναζήτησις του προφητικού στοιχείου. Άνευ αυτού, η Εκκλησία είναι χωρίς πυξίδα. [...] Και είναι η μοίρα του προφητικού στοιχείου, ακόμη και εις αυτήν την Ιερουσαλήμ, να αποκτείνεται και να λιθοβολήται." Καλαϊτζίδης Παντελής, Ορθοδοξία & Νεωτερικότητα, Προλεγόμενα. Αθήναι 2007: Εκδόσεις Ίνδικτος, σελ. 103.

² Την ιδέα την οφείλω στον κ. Βασίλη Γιαννακόπουλο

³ Την ιδέα την οφείλω στον Αιδ. Γεώργιο Γούδα, Ποιμένα της ΕΕΕ Θεσσαλονίκης

⁴ Αρχιμ. Δανιήλ Αεράκη, Πότε και Πώς Να Μελετάς τη Γραφή, Αθήνα 1996, σελ. 20-22, 15-16

⁵ Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας με εγκύκλιο επιστολή της προς τις τοπικές Εκκλησίες ζητούσε από τα μέλη των να αποφεύγουν την οποιαδήποτε κριτική αλλά αντίθετα να προσεύχονται για την Εκκλησία των πατέρων μας.

⁶ Ομιλία στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών της Μητροπόλεως Δημητριάδος με θέμα: Συγχώρηση, Καταλλαγή και Ειρήνη. Βόλος 17-20/5/2007

⁷ Για να ζήση ο κόσμος, μτφρ. Ζ. Λορεντζάτος, Αθήνα, εκδ. Αθηνά, 1970, σελ. 29-30

⁸ π. Φλωρόφσκυ Γεώργιος. Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοσις (μτφρ. Δ. Τσάμη), εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σσ. 35-36.

⁹ π. Ιουστίνος Πόποβιτς, Άνθρωπος και Θεάνθρωπος, σσ. 55-56.

¹⁰ Καλαϊτζίδης Παντελής. Ορθοδοξία & Νεωτερικότητα, Προλεγόμενα. Αθήναι 2007: Εκδόσεις Ίνδικτος, σελ. 11, 21, 19.

¹¹ Μάρτιος 2005, σελ. 83-84

Προς Αναζήτηση μιας Αυθεντικής Ομολογίας Πίστewος

ΤΟΥ Κ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ιησούς του Ναυή 24:1-18

Τον Οκτώβριο του 2000, στο Midrand της Νότιας Αφρικής, κοντά στο Johannesburg, πραγματοποιήθηκε μια Παγκόσμια Συνδιάσκεψη, στην οποία μετείχαν εκπρόσωποι από όλες τις Βιβλικές Εταιρίες της γης. Η συνδιάσκεψη εκείνη υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές στην ιστορία των Ηνωμένων Βιβλικών Εταιριών, καθώς για πρώτη φορά διατυπώθηκε επίσημα στο καταστατικό τους η θέση ότι οι κατά τόπους εθνικές Βιβλικές Εταιρίες επιθυμούν στο εξής να λειτουργούν ως «υπέρτερες και συνεργάτες όλων των χριστιανικών Εκκλησιών και των εκκλησιαστικών οργανώσεων».

Ασφαλώς δεν ήταν μια εύκολη απόφαση. Είχαν προηγηθεί μακροχρόνιες διαβουλεύσεις, συζητήσεις, αμφιταλαντεύσεις. Ακόμα και την τελευταία στιγμή που ψηφιζόταν άρθρο προς άρθρο το νέο καταστατικό γίνονταν προτάσεις για αλλαγές στη διατύπωση της μιας ή της άλλης φράσης. Για μια τόσο ριζοσπαστική απόφαση δεν θα μπορούσε να είναι αρκετή μια, έστω και ενισχυμένη, πλειοψηφία. Έπρεπε να συμφωνήσουν όλοι, καθώς όλοι θα καλούνταν από την επόμενη κιόλας μέρα να εφαρμόσουν τις όποιες αποφάσεις θα λαμβάνονταν εκείνη τη στιγμή, και αυτό ακριβώς αποτελούσε την πιο δύσκολη φάση του όλου εγχειρήματος. Από την επόμενη κιόλας μέρα ο όρος "interconfessionality", που στα ελληνικά θα μπορούσε να αποδοθεί ως "συνεργασία μεταξύ των διάφορων ομολογιών", συνόψιζε τον βασικό επιδιωκόμενο στόχο όλων των Βιβλικών Εταιριών του κόσμου. Όμως για να επιδιώξει κανείς έναν στόχο πρώτα πρέπει να τον κατανοήσει και στον συγκεκριμένο τομέα ελάχιστες ήταν οι Βιβλικές Εταιρίες που είχαν σχετική εμπειρία.

Από την άποψη αυτήν η δική μας Βιβλική Εταιρία στην Ελλάδα βρισκόταν στην πρωτοπορία, καθώς είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα την προσπάθεια για συνεργασία των διάφορων ομολογιών στους κόλπους της, κάποια ερωτήματα όμως παραμένουν μέχρι σήμερα αναπάντητα. Πώς κατανοούμε, για παράδειγμα, τη συνεργασία, ως πιο σημείο και με πιο στόχο; Μπορεί η αυστηρή οριοθέτηση του αριθμού των μελών της Γενικής Συνέλευσης που θα προέρχονται από κάθε ομολογία να εξασφαλίσει τη συνεργασία, τη στιγμή που η αμοιβαία καχυποψία παραμένει κυρίαρχη; Και από την άλλη μεριά, τι σημαίνει "ομολογία"; Όταν κάνουμε λόγο για διαφορετικές ομολογίες σημαίνει ότι αποδεχόμαστε την άποψη πως ομολογούμε διαφορετικό Χριστό; Αλλά αν ο "ευαγγελικός" Χριστός είναι διαφορετικός από τον "ορθόδοξο", προς τι η συνεργασία; Μήπως η σημερινή πραγματικότητα απαιτεί μια νέα κατανόηση του όρου "ομολογία";

Σ' αυτό το τελευταίο κυρίως ερώτημα θα προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε μια απάντηση μέσα από το σημερινό βιβλικό ανάγνωσμα. Όταν όμως επιχειρεί κανείς να προσεγγίσει ένα σύγχρονο πρόβλημα, όπως αυτό της ανάγκης για συνεργασία μεταξύ των διάφορων χριστιανικών ομολογιών με βάση τις αρχές που προκύπτουν από κάποια κείμενα που απέχουν περισσότερο από δύο χιλιετίες από τη σύγχρονη εποχή είναι υποχρεωμένος από τη μια μεριά να αιτιολογήσει το εγχείρημά του και από την άλλη να καθορίσει σαφώς τη μέθοδο που θα ακολουθήσει.

Η αιτιολόγηση είναι ακόμη περισσότερο απαραίτητη, όταν βάση της προσέγγισης αποτελεί η *Παλαιά Διαθήκη*, ένα βιβλίο

που, αν και επέδρασε βαθύτατα στη διαμόρφωση αυτού που ονομάζεται "σύγχρονος δυτικός πολιτισμός", προέρχεται από έναν πανάρχαιο και εντελώς διαφορετικό πολιτισμό και η αυθεντία του θεωρείται συχνά, ακόμη και από χριστιανούς, σχετική, καθώς δεν είναι λίγοι εκείνοι που θεωρούν ότι για τη χριστιανική πίστη είναι αρκετή η μελέτη της *Καινής Διαθήκης*, εφόσον, κατά την άποψή τους, σ' αυτήν αποκαλύπτεται πραγματικά ο Θεός των Χριστιανών. Μια τέτοια θεώρηση όμως προϋποθέτει σαφή διάκριση ανάμεσα στον Θεό της *Παλαιάς Διαθήκης* και σε εκείνον που αποκαλύπτεται μέσω του Ιησού Χριστού στην *Καινή*. Η διάκριση αυτή, εκτός του ότι κλονίζει τη βασική αρχή που διαφοροποιεί τη χριστιανική πίστη από όλες τις θρησκείες του κόσμου, το ότι δηλαδή ο Θεός αποκαλύπτεται μέσα στην ανθρώπινη Ιστορία, οδηγεί και σε μια εντελώς διαφορετική εικόνα από αυτήν που έχει η Εκκλησία για τον Ιησού Χριστό και καθιστά άνευ αντικειμένου τη σωτηρία που αυτός επαγγέλλεται. Αν είναι αλήθεια το ότι η χριστιανική πίστη δεν αποτελεί το προϊόν φιλοσοφικών αναζητήσεων σε καθαρά θεωρητικό επίπεδο, αλλά στηρίζεται στην αποκάλυψη του Θεού μέσα στην ανθρώπινη Ιστορία, η ενότητα των δύο Διαθηκών θα πρέπει να θεωρείται αδιαμφισβήτητη.

Το παραπάνω συμπέρασμα γεννά έναν προβληματισμό που θέτει επιτακτικά το ζήτημα της μεθόδου. Εφόσον γίνεται δεκτή η άρρηκτη ενότητα των δύο μερών που συγκροτούν τη χριστιανική *Βίβλο*, τα όσα αναφέρει η *Παλαιά Διαθήκη* για τους τρόπους με τους οποίους οι πιστοί του Κυρίου διακηρύσσουν την πίστη τους θα πρέπει να θεωρούνται δεσμευτικά για τους χριστιανούς. Μια απλή μέθοδος προσέγγισης του θέματος στην προκειμένη περίπτωση θα μπορούσε να είναι η συγκέντρωση όλων των σχετικών εδαφίων της *Παλαιάς Διαθήκης*, η συστηματική κατάταξη και παρουσίασή τους και η διατύπωση με βάση αυτά μιας σειράς κανόνων που θα πρέπει να διέπουν τη συμπεριφορά του πιστού χριστιανού απέναντι σε εκείνους που έχουν ενδεχομένως διαφορετική από αυτόν ομολογία. Το αποτέλεσμα όλης αυτής της μελέτης όμως θα είχε μηδενική πρακτική αξία για τη σύγχρονη εποχή, καθώς ουδείς σήμερα θα διανοείτο να σφάξει όλους τους κατοίκους μιας πόλης, προκειμένου να αποδείξει πόσο δυνατός είναι ο Θεός του. Είναι, κατά συνέπεια, αυτονόητο ότι στόχος της προσέγγισής μας δεν θα μπορούσε να είναι η μίμηση κάποιων πρακτικών που περιγράφονται στα βιβλία της *Παλαιάς Διαθήκης*, αλλά η προσπάθεια κατανόησης των θεολογικών προϋποθέσεων υπό τις οποίες θεωρούνταν οι συγκεκριμένες πρακτικές και η αναζήτηση τρόπων εφαρμογής τους στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Ο αποχαιρετιστήριος λόγος του Ιησού του Ναυή προς τους Ισραηλίτες που διαβάσαμε σήμερα χωρίζεται εύκολα σε δύο μέρη, στο πρώτο από τα οποία ο Ιησούς επιχειρεί μια ανασκόπηση της ιστορίας του λαού του από τον Αβραάμ μέχρι την εποχή του. Η αφήγηση Ιστορίας συνιστά βασικό χαρακτηριστικό όλων των αρχαίων ομολογιών πίστης των Ισραηλιτών. Το *Δευτερονόμιον* για παράδειγμα προτρέπει τους Ισραηλίτες που θα μπουν στη Χαναάν να ομολογήσουν την πίστη τους κατά την προσφορά των πρώτων καρπών με τα εξής λόγια:

Ένας περιπλανώμενος Αραμραίος ήταν ο προπάτοράς μου. Κατέβηκε στην Αίγυπτο κι έζησε εκεί σαν ξένος, με λίγους ανθρώπους γύρω του. Εκεί έγινε έθνος μεγάλο ισχυρό και πολυάριθμο. Αλλά οι Αιγύπτιοι μας κακομεταχειρίζονταν, μας καταπί-

εζάν και μας επέβαλλαν σκληρή δουλεία. Τότε επικαλεστήκαμε τον Κύριο ... μας έβγαλε από την Αίγυπτο με το δυνατό του χέρι ... και μας έδωσε τη χώρα αυτή, χώρα που ρέει γάλα και μέλι¹.

Εφόσον, λοιπόν, η αφήγηση Ιστορίας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των βιβλικών ομολογιών πίστης, είναι προφανές ότι η προσέγγιση του θέματός μας θα πρέπει να ξεκινήσει από αυτό το σημείο, καθώς σ' αυτό ακριβώς το σημείο φαίνεται να διαφοροποιείται η *Παλαιά Διαθήκη* από τις μυθολογίες όλων των λαών της περιοχής. Ενώ, δηλαδή, για τους γύρω λαούς ο Θεός λατρεύεται για κάτι που βεβαιώνεται από τον μύθο, στον Ισραήλ ισχύει το αντίθετο· η Ιστορία είναι σε πρώτη γραμμή το πεδίο όπου εμφανίζεται η σωτηρία δύναμη του Θεού. Αυτό φαίνεται πολύ καθαρά στην πρώτη εντολή (Έξοδος 20:2), σύμφωνα με την οποία ο Ισραήλ καλείται να λατρέψει τον Θεό όχι για κάποιες ενέργειές του στο αρχέγονο μυθικό παρελθόν (δημιουργία, κατακλυσιμός, συντριβή των δυνάμεων του χάους, κλπ) αλλά για τη συγκεκριμένη επέμβαση του στην έξοδο από την Αίγυπτο.

Στο σημείο αυτό όμως είναι απαραίτητη μια διευκρίνιση. Οι βιβλικοί συγγραφείς επεξεργάζονται το υλικό τους -το οποίο προέρχεται από αρχαίες παραδόσεις- όχι ως ιστορικοί, όπως αντιλαμβάνεται κανείς σήμερα το έργο του ιστορικού, αλλά κυρίως ως θεολόγοι. Το ενδιαφέρον τους δεν επικεντρώνεται στη λεπτομερειακή περιγραφή των γεγονότων του παρελθόντος της ανθρωπίνης κοινωνίας, αλλά κυρίως στη μελέτη των θείων ενεργειών για τη σωτηρία του κόσμου, των πρωτοβουλιών, δηλαδή, του Θεού και της ανταπόκρισης των ανθρώπων σ' αυτές με προοπτική το μέλλον, που είναι η βασιλεία του Θεού. Η εξιστόρηση, κατά συνέπεια, των γεγονότων δεν σκοπεύει στην παροχή ιστορικών (με τη σύγχρονη πάντοτε σημασία του όρου) πληροφοριών, αλλά στη διατύπωση αιώνιων θεολογικών αληθειών, αληθειών που θα διατηρούν την επικαιρότητά τους όσο θα υπάρχουν άνθρωποι πάνω στη γη. Στόχος των βιβλικών "ιστορικών" δεν είναι η ακριβής ιστορική περιγραφή των γεγονότων αλλά η ακριβής θεολογική εκτίμηση των γεγονότων.

Στόχος του βιβλίου *Ιησούς του Ναυή* είναι να καταδείξει ότι η κατάκτηση της χώρας στην οποία κατοικούν οι Ισραηλίτες δεν συνιστά ένα επίτευγμα της γενναιότητας και της δύναμής τους, αλλά είναι το αποτέλεσμα της αποφασιστικής επέμβασης του Θεού, ο οποίος, πιστός στις υποσχέσεις που έδωσε στους προπάτορές τους, ηγήθηκε του πολέμου στο πλευρό του λαού του και προσέφερε τη χώρα ως δώρο στο λαό του:

Ο Ιησούς μίλησε τότε στον Κύριο, τη μέρα που ο Θεός παρέδωσε τους Αμορραίους στην κατοχή των Ισραηλιτών, όταν τους συνέτριψε στη Γαβαών και συνετριβησαν στην προσοπάθειά τους να γλυτώσουν από τους Ισραηλίτες. Είπε ο Ιησούς: «Στάσου, ήλιε, προς την Γαβαών και εσύ σελήνη προς το φαράγγι Αιλών».

Ήλιος και φεγγάρι ακινητοποιήθηκαν, ωσότου ο Θεός εκδικήθηκε τους εχθρούς τους. Στάθηκε ο ήλιος καταμεσής του ουρανού και δεν προχωρούσε προς τη δύση για περίπου μία μέρα. Ποτέ ξανά δεν υπήρξε τέτοια μέρα, ούτε πριν ούτε μετά, που ο Θεός να υπακούσει σ' έναν άνθρωπο· αλλά ο Κύριος συμποlemούσε στο πλευρό του Ισραήλ².

Η μεγαλειώδης περιγραφή της επέμβασης του Θεού για τη σωτηρία του λαού του από τη δουλεία της Αιγύπτου υπό την ηγεσία του Μωυσή συνεχίζεται με μια αντίστοιχη περιγραφή της επέμβασής του για την κατάκτηση της Χαναάν υπό την ηγεσία του Ιησού Ναυή και τη διανομή της χώρας στις φυλές. Χαρακτηριστικός είναι στην προκειμένη περίπτωση ο απολογισμός που κάνει ο Ιησούς στον τελευταίο λόγο του που διαβάσαμε σήμερα:

«... Με τα ίδια σας τα μάτια είδατε όσα έκανε ο Κύριος στη χώρα της Αιγύπτου. Και, αφού παραμείνατε για μεγάλο χρονικό διάστημα στην έρημο, σας έφερε στη χώρα των Αμορραίων που κατοικούν πέρα από τον Ιορδάνη. Παρατάχθηκαν εναντίον σας, αλλά ο Κύριος τους παρέδωσε στα χέρια σας και κληρονομήσατε τη χώρα τους, εξολοθρεύοντάς τους από μπροστά σας. ... Έπειτα

διαβήκατε τον Ιορδάνη και φτάσατε στην Ιεριχώ. Οι κάτοικοι της Ιεριχώ πολέμησαν εναντίον σας, ... αλλά ο Κύριος τους παρέδωσε στα χέρια σας. Έστειλε πριν από σας σφήκες και τους έδιωξε από μπροστά σας, δώδεκα βασιλιάδες των Αμορραίων, αλλά όχι με το σπαθί σας, ούτε με το τόξο σας, και σας έδωσε γη την οποία δεν είχατε καλλιεργήσει, εγκατασταθήκατε σε πόλεις τις οποίες δεν είχατε χτίσει και τρώτε από αμπέλια και ελαιώνες τα οποία δεν είχατε φυτέψει»³.

Κάτω από ποιες ακριβώς συνθήκες επιτεύχθηκε το αποτέλεσμα αυτό, με ποια ακριβώς σειρά έγιναν τα γεγονότα και πόσο χρόνο διήρκεσαν, λεπτομέρειες που θα είχαν τεράστια σημασία για έναν ιστορικό, αφήνουν τον βιβλικό συγγραφέα αδιάφορο· σημαντικό γι' αυτόν είναι το αποτέλεσμα και κυρίως η θεολογική εκτίμηση του για το παρόν και το μέλλον της σχέσης του Θεού με τον λαό του.

Αν η ιδέα ενός πολεμιστή Θεού, ο οποίος μάλιστα προστάζει -σύμφωνα με το δίκαιο του πολέμου της εποχής- τον ολοκληρωτικό αφανισμό των ηττημένων, προσκρούει στη σύγχρονη περί αγαθότητας του Θεού αντίληψη, για τις αντιλήψεις των αρχαίων λαών της περιοχής η νίκη στον πόλεμο αποτελούσε ταυτόχρονα και απόδειξη της αδυναμίας και της συντριβής των θεοτήτων των ηττημένων. Μέσα, λοιπόν, από την περιγραφή των επικών κατορθωμάτων των ενωμένων φυλών διακηρύσσεται η αιώνια αλήθεια ότι οι θεοί των ειδωλολατρών είναι ψεύτικοι και ανίσχυροι απέναντι στο μόνο αληθινό θεό, ο οποίος τήρει πάντοτε τις υποσχέσεις του:

Έτσι χάρισε ο Κύριος στον Ισραήλ όλη τη χώρα την οποία είχε υποσχεθεί να δώσει στους προγόνους τους· την κληρονομήσαν και κατοίκησαν σ' αυτήν. Κι ακόμα χάρισε σ' αυτούς ο Κύριος ειρήνη σε όλη την έκταση των συνόρων, ακριβώς όπως είχε υποσχεθεί στους προγόνους τους· κανείς από όλους τους εχθρούς τους δεν στράφηκε εναντίον τους, γιατί όλους τους εχθρούς τους παρέδωσε ο Κύριος στα χέρια τους. Δεν διαψεύστηκε ούτε μία από τις υποσχέσεις που ο Κύριος έδωσε στους Ισραηλίτες· όλες εκπληρώθηκαν⁴.

Η πιστότητα αυτή του Θεού στη Διαθήκη απαιτεί την επίδειξη ανάλογης πιστότητας από την πλευρά των ανθρώπων και αυτή είναι η κεντρική θεολογική θέση πάνω στην οποία στηρίζεται η σύνθεση του βιβλίου του Ιησού.

Η θέση αυτή δεν συνιστά απλώς μια θεωρητική σύλληψη, μια θρησκευτική διδασκαλία, αλλά βασική προϋπόθεση για την επιβίωση του Ισραήλ στη χώρα που του χάρισε ο Θεός. Ο Ιησούς του Ναυή είναι συνεχιστής του έργου του Μωυσή, όμως δεν είναι Μωυσής. Η προσωπικότητα του Μωυσή παραμένει μοναδική στο έργο του ανεπανάληπτο. Ο Ιησούς βρίσκεται στη δύσκολη θέση όλων εκείνων που διαδέχονται μια ξεχωριστή προσωπικότητα και είναι υποχρεωμένοι να συνεχίσουν το έργο της. Έτσι, η μοναδική επιλογή που έχει, προκειμένου να πετύχει, είναι να βαδίσει απαρέγκλιτα στα βήματα του προκατόχου του, και αυτήν τη συμβουλή του δίνει από την πρώτη στιγμή ο Θεός:

«... Όπως ήμουν μαζί με τον Μωυσή, έτσι θα είμαι και μαζί σου, δεν θα σε εγκαταλείψω, ούτε θα αδιαφορήσω για σένα. Να είσαι δυνατός και γενναίος, γιατί εσύ θα μοιράσεις σε τούτον το λαό τη χώρα που ορκίστηκα ότι θα δώσω στους προγόνους σας. Να είσαι, λοιπόν, δυνατός και γενναίος, τηρώντας και πράττοντας όλα όσα σε διέταξε ο δούλος μου ο Μωυσής. Και μην παρεκκλίνεις από αυτά ούτε προς τα δεξιά ούτε προς τα αριστερά, ώστε να φέρεσαι με φρόνηση σε όλα όσα επιχειρήσεις. Δεν θα σταματήσεις να επαναλαμβάνεις όσα περιέχονται στο βιβλίο του νόμου αυτού και θα μελετάς σ' αυτόν μέρα και νύχτα, ώστε να ξέρεις πώς να εφαρμόζεις όλα όσα είναι γραμμένα. Τότε μόνο θα πετύχεις και θα κάνεις σωστές επιλογές και τότε μόνο θα φέρεσαι με φρόνηση. Αυτή την εντολή σου δίνω: Να είσαι δυνατός και γενναίος, να μη δειλιάσεις ούτε να φοβηθείς, γιατί ο Κύριος ο Θεός σου θα είναι μαζί σου σε όλα, όπου και αν πας»⁵.

Ο Ιησούς τήρησε με απόλυτη πιστότητα αυτή την εντολή και σ'

αυτήν ακριβώς την πιστότητα αποδίδει ο συγγραφέας του βιβλίου την επιτυχία του. Αν ο Ισραήλ αξιώθηκε της δωρεάς του Θεού, αυτό το οφείλει στην πιστότητα που ο Ιησούς επέδειξε απέναντι στον νόμο του Μωυσή. Κατά συνέπεια, μόνον η επιδείξει ανάλογης πιστότητας από τον λαό μπορεί να του εξασφαλίσει τη συνέχιση των θειών ευεργεσιών. Έτσι, το βιβλίο τελειώνει όπως ακριβώς άρχισε: στον τελευταίο λόγο του προς τον λαό ο Ιησούς του δίνει την ίδια συμβουλή που είχε πάρει και αυτός από τον Θεό στην αρχή του βιβλίου:

«Τώρα, λοιπόν, να σέβαστε τον Κύριο και να τον λατρεύετε με ειλικρίνεια και πιστότητα. Απομακρύνετε τους ξένους θεούς που λάτρευαν οι πρόγονοί σας στα ανατολικά του Ευφράτη και στην Αίγυπτο και λατρέψτε τον Κύριο. Αν όμως δεν σας αρέσει να λατρεύετε τον Κύριο, πρέπει σήμερα να διαλέξετε ποιον θέλετε να λατρεύετε: είτε τους θεούς των προγόνων σας της ανατολικά του Ευφράτη περιοχής είτε τους θεούς των Αμορραίων στη χώρα των οποίων κατοικείτε. Εγώ πάντως και η οικογένειά μου θα λατρεύουμε τον Κύριο, γιατί είναι άγιος»⁶.

Ο Ιησούς θέτει τον λαό μπροστά σε ένα δίλημμα, καλώντας τον να πάρει μια απόφαση ζωής. Ο λαός ανταποκρίνεται διατυπώνοντας μια ομολογία πίστεως:

Τότε αποκρίθηκε ο λαός και είπε: «Να μη συμβεί σε μας το να εγκαταλείψουμε τον Κύριο για να λατρέψουμε άλλους θεούς. Ο Κύριος ο Θεός μας αυτός είναι Θεός: αυτός ανέβασε εμάς και τους προγόνους μας από την Αίγυπτο και μας προστάτησε καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας που ακολούθησαμε και από όλους τους λαούς ανάμεσα από τους οποίους περάσαμε. Ο Κύριος έδωσε από μπροστά μας τους Αμορραίους και όλους τους λαούς που κατοικούσαν σ' αυτή τη χώρα· γι' αυτό, λοιπόν, και εμείς τον Κύριο θα λατρεύουμε, γιατί αυτός είναι ο Θεός μας»⁷.

Από το ερώτημα του Ιησού του Ναυή και την απάντηση του λαού προκύπτουν τα βασικά χαρακτηριστικά μιας αυθεντικής ομολογίας πίστεως, όπως την κατανοούν οι βιβλικοί συγγραφείς:

1. Η ομολογία πίστεως δεν μπορεί να είναι μια γενική και αφηρημένη διατύπωση κάποιων πεποιθήσεων, αλλά συνιστά συγκεκριμένη απάντηση σε συγκεκριμένο ερώτημα. Ο Ιησούς του Ναυή ρώτησε τον λαό σε ποιον θεό θέλει να πιστεύει και ο λαός απάντησε.

Ερώτημα προς εμάς σήμερα: Αναρωτηθήκαμε ποτέ γιατί πιστεύουμε στον Θεό;

2. Η ομολογία πίστεως δεν μπορεί να σημαίνει συναισθηματική ή εκ παραδόσεως ένταξη σε κάποια θρησκευτική κοινότητα, αλλά προϋποθέτει ελεύθερη και προπάντων συνειδητή επιλογή.

Κι άλλο ερώτημα προς εμάς σήμερα: Αναρωτηθήκαμε ποτέ γιατί είμαστε ευαγγελικοί, καθολικοί ή ορθόδοξοι;

3. Η ομολογία πίστεως δεν μπορεί να είναι μια κατάφαση σε μια θεωρητική διδασκαλία περί Θεού, αλλά προϋποθέτει εμπειρία των ενεργειών του Θεού και συνεπάγεται συγκεκριμένη στάση ζωής. Κατά συνέπεια, η ομολογία πίστεως δεν μπορεί να είναι ξεκομμένη από τη ζωή.

Και πάλι ερώτημα προς εμάς σήμερα: Ποιες εμπειρίες μας οδήγησαν στην επιλογή να γίνουμε ευαγγελικοί ή ορθόδοξοι και τι σημαίνει αυτό για την καθημερινή μας ζωή;

Αν από τις απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα προκύψει

- ότι θεωρούμε την Εκκλησία σαν έναν θεσμό ξένο προς εμάς,
- ότι έχουμε συνδέσει την Εκκλησία με μια τυπική υποχρέωση της Κυριακής ή με έναν χώρο κοσμικών εκδηλώσεων σε βαφτίσια, γάμους και κηδείες,

αν προκύψει

- ότι μπαίνουμε στις εκκλησίες ως άτομα, ο καθένας για τον εαυτό του, ο καθένας με τα ατομικά του προβλήματα και με τις ατομικές του επιδιώξεις, και βγαίνουμε από αυτές ίδιοι κι απαράλλακτοι,
- ότι δεν μάθαμε ποτέ να ζούμε και να λειτουργούμε ως κοινότητα,

τότε είναι βέβαιο ότι έχουμε χάσει τη βιβλική έννοια του όρου “ομολογία”. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο που σήμερα η σημασία του όρου “ομολογία” στη θεολογική γλώσσα περιορίστηκε στη δήλωση είτε μιας σειράς τυποποιημένων εκφράσεων, που επαναλαμβάνονται τελετουργικά, συνοψίζοντας με ένα λεκτικό παρωχημένο και χωρίς οπωσδήποτε σύνδεση με τη ζωή, τα βασικά δόγματα μιας πίστης, είτε μιας θρησκευτικής κοινότητας που ακολουθεί μια συγκεκριμένη δογματική διδασκαλία, η οποία επίσης δεν φαίνεται να έχει άμεση σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα της ίδιας της κοινότητας, εφόσον διαμορφώθηκε κάτω από εντελώς διαφορετικές ιστορικές και πολιτιστικές συνθήκες. Είναι όμως προφανές ότι όσο ο όρος “ομολογία πίστεως” απομακρύνεται από τη βασική βιβλική σημασία του, όσο δηλαδή οι ομολογίες χάνουν τη συνάρτησή τους με τη ζωή, ο μεταξύ τους διάλογος θα καταλήγει σε αδιέξοδο και οι ίδιες οι ομολογίες θα χάνουν την αξιοπιστία τους, οπότε και τη δυνατότητα παρέμβασής τους στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Από την άποψη αυτή το μήνυμα που ο συγγραφέας του βιβλίου *Ιησούς του Ναυή* θέλησε με το συγκεκριμένο τρόπο παρουσίασης των γεγονότων να περάσει στους συγχρόνους του διατηρεί την επικαιρότητά του μέχρι σήμερα. Η βασιλεία του Θεού είναι, όπως ακριβώς κάποτε η Χαναάν για τους Ισραηλίτες, ένα δώρο του Θεού προς τους ανθρώπους. Η είσοδος όμως σ' αυτήν προϋποθέτει σκληρό αγώνα, η έκβαση του οποίου εξαρτάται από την ποιότητα των σχέσεων του λαού με τον Θεό του. Και ακριβώς αυτή η ποιότητα είναι που διαφοροποιεί μια αυθεντική ομολογία πίστεως από μια τυπική διατύπωση.

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε έναν άνθρωπο που οι περισσότεροι από σας γνωρίζετε πολύ καλά, στον προηγούμενο ποιμένα αυτής της ενορίας, στον κ. Τσιανικλίδη. Ο χριστιανικός κόσμος, έλεγε ο Τσιανικλίδης, μοιάζει σήμερα με μια πεδιάδα την οποία κοιτάζει κανείς από ψηλά. Στην πεδιάδα υπάρχουν πολλά χωράφια που χωρίζονται μεταξύ τους με φράχτες. Τα χωράφια θα μπορούσαν να παραλληλιστούν με τις διάφορες χριστιανικές παραδόσεις και οι φράχτες με τις διαφορές που τις χωρίζουν. Για να ενοποιηθεί η εικόνα αυτή υπάρχουν δύο τρόποι. Ο ένας είναι να μπει μία μπουλντόζα και να γκρεμίσει όλους τους φράχτες. Σ' αυτήν την περίπτωση η πεδιάδα θα παρουσιάζει μια ενιαία εικόνα αλλά μια εικόνα γκρίζα, νεκρή, χωρίς ίχνος ζωής. Ο άλλος τρόπος είναι να καλλιεργηθούν τα χωράφια και να καρπίσουν, ώστε τα στάχια να υψωθούν πάνω από τους φράχτες και να τους καλύψουν. Η εικόνα από ψηλά θα είναι πάλι ενιαία, αλλά μια εικόνα λαμπρή, γεμάτη ζωή. Αρκεί βεβαίως τα χωράφια να είναι ικανά να παράγουν καρπό και να μην είναι χέρσα.

Ομιλία που δόθηκε στην Α' Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία στην Αθήνα, στις 11 Νοεμβρίου 2007

Ο κ. Μιλτιάδης Κωνσταντίνου είναι καθηγητής της Π. Διαθήκης στο Α.Π.Θ. και μεταφραστής της στα Νέα Ελληνικά.

Υποσημειώσεις

¹ Δευτερονόμιον 26:5-9

² Ιησούς Ναυή 10:12-14 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

³ Ιησούς Ναυή 24:7-13 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

⁴ Ιησούς Ναυή 21:43-45 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

⁵ Ιησούς Ναυή 1:5-9 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

⁶ Ιησούς Ναυή 24:14-15 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

⁷ Ιησούς Ναυή 24:16-18 (Απόδοση κατά το κείμενο των Ο').

Στην Ευρώπη του 21ου Αιώνα

του Gordon Showell-Rogers

ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ

Εισαγωγή

1. Το παρελθόν (1,1)

Ο λαός του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης μόλις έχει ξεφύγει από τη δουλεία χάρη στη θαυμαστή επέμβαση του ζωντανού Θεού: γιατί **υπάρχει** ζωντανός Θεός, παρά τις αντιρρήσεις του Richard Dawkins που διατυπώνονται στο βιβλίο του «Η αυταπάτη του Θεού» και που σχολιάστηκε στο περιοδικό Stern στις 21 Σεπτεμβρίου 2007, με τον τίτλο «Γιατί δεν υπάρχει Θεός».

Ο Θεός αυτός παρεμβαίνει στην ιστορία, μερικές φορές δραματικά και άλλες φορές αθόρυβα, για να μας θυμίσει ότι υπάρχει.

Δυστυχώς, ακόμη και ο λαός του Θεού δεν ακούει πάντα τι λέει Εκείνος, επειδή επιλέγει να **μην** ακούσει. Και όταν οι Ισραηλίτες (όπως εσείς κι εγώ) επέλεξαν να μην υπακούσουν, εκείνος τους ανάγκασε να περιφέρονται στην έρημο, ωστόσο πέθανε εκεί μια ολόκληρη γενιά σχεδόν. Τους διδάσκει και φροντίζει γι' αυτούς 40 χρόνια. Και στο τέλος λέει στα παιδιά τους να κάνουν, αυτό που είχε πει στους γονείς τους.

Φανταστείτε πώς αισθάνονται. Για πρώτη φορά, μετά από **σαράντα χρόνια**, έχουν να κάνουν κάτι διαφορετικό. Φανταστείτε ότι όλοι στην οικογένειά σας και την γειτονιά σας ξεκινούν μια καινούρια δουλειά την ίδια μέρα... η πρώτη τους δουλειά, μετά από σπουδές 40 ετών!

Υπήρχε φυσικά ενθουσιασμός. Φανταστείτε όμως και την ένταση, την ανυπομονησία, την νευρικήτητα.

Οι Ισραηλίτες οπλισμένοι με τις υποσχέσεις του Θεού, και την εμπειρία της πρόνοιάς Του, στέκονται μπροστά στη μεγαλύτερη πρόκληση της ζωής τους. Αυτό είναι πολύ μεγάλη υπόθεση! Ο Μωυσής, που ήταν ο αρχηγός τους όλο αυτό τον καιρό, έχει πεθάνει. Στο Δευτερονόμιο ο ηγέτης αυτός περιγράφεται ως εξής: «Ανάμεσα στους Ισραηλίτες δεν παρουσιάστηκε πια άλλος προφήτης σαν το Μωυσή· ο Κύριος τον γνώριζε πρόσωπο με πρόσωπο. Κανένας δεν είναι ισάξιός του όσον αφορά τα σημεία και τα θαύματα που τον έστειλε ο Κύριος να κάνει στην Αίγυπτο, μπροστά στο Φαραώ, στους αξιωματούχους του και σ' όλο το λαό του. Κανείς δεν είναι εφάμιλλος του Μωυσή όσον αφορά τη μεγάλη του δύναμη και τα φοβερά έργα που έκανε μπροστά στα μάτια όλων των Ισραηλιτών» (34,10-12).

Ήταν οπωσδήποτε μια καινούρια περίοδος, κάτω από έναν νέο ηγέτη που κι αυτόν τον κάλεσε ο Ζωντανός Θεός. Ο Ιησούς του Ναυή «ήταν γεμάτος με πνεύμα σοφίας, γιατί ο Μωυσής είχε επιθέσει τα χέρια του πάνω του. Οι Ισραηλίτες ήταν υπάκουοι σ' αυτόν, κι ακολουθούσαν τις οδηγίες που είχε δώσει ο Κύριος στο Μωυσή» (εδ. 9). Δεν είχε όμως δοκιμαστεί ακόμα, και το παράδειγμα του Μωυσή ήταν δύσκολο να το ακολουθήσει κανείς.

2. Οι Υποσχέσεις του Θεού (1,2-9)

Στα πρώτα πέντε εδάφια, ο Θεός τους υπόσχεται πολλά. Στην πραγματικότητα δεν κατέλαβαν ολόκληρη την περιοχή:

μια μικρή νύξη (από τόσο νωρίς ακόμα) ότι οι υποσχέσεις για τη Χώρα δεν είναι τελικά για ένα κομμάτι γης στη Μέση Ανατολή.

Στο εδάφιο 2, γίνεται έλεγχος της πραγματικότητας: ο Μωυσής έχει πεθάνει. Αυτό το ήξεραν, ο Θεός όμως το τονίζει ξανά, έτσι ώστε να καταλάβουν ότι αρχίζει ένα καινούριο κεφάλαιο στη ζωή τους.

Ακολουθεί κατόπιν η υπενθύμιση ότι πρέπει να ενεργήσουν, να πάρουν την ευθύνη των πράξεών τους. Έπρεπε να ετοιμαστούν, και μετά να διαβούν τον Ιορδάνη. Ο Θεός δεν θα διάβαινε μόνος του το ποτάμι χωρίς εκείνους ή **για** κείνους... ούτε όμως κι εκείνοι θα το έκαναν αυτό χωρίς Εκείνον: «Εγώ θα είμαι μαζί σου, όπως ήμουν και με τον Μωυσή· δε θα σ' αφήσω, δε θα σ' εγκαταλείψω» είπε ο Θεός στον Ιησού του Ναυή.

Στο εδάφιο 6 του λέει:

- **Θα** οδηγήσεις αυτόν τον λαό
- **Θα** κληρονομήσει τη γη
- Την υποσχέθηκα

Στα εδάφια 7-9 ο Θεός συμβουλεύει τον Ιησού του Ναυή: Αν ακολουθείς τον δρόμο μου, **θα** έχεις επιτυχία. Να σκέπτεσαι τα λόγια μου και να σιγουρεύεσαι ότι αυτά αποτελούν τη δύναμη που σε οδηγεί στη ζωή, και τα πράγματα **θα** πάνε καλά: μπορεί να μην είναι εύκολα, θα είναι όμως για το καλό σου. Γιατί **εγώ είμαι μαζί σου** (η τελική υπόσχεση)

3. Τα πρώτα βήματα (1, 10-18)

Παρατηρείστε ξανά πως ο Ιησούς του Ναυή, αφού άκουσε όλες τις υποσχέσεις, έκανε κάτι. «**Τότε** ο Ιησούς διέταξε τους άρχοντες του λαού...». Είναι αξιοπρόσεκτο το πόσο συχνά βρίσκουμε λέξεις που συνδέουν προτάσεις στη Γραφή (τότε). Ο λόγος του Θεού δεν έχει την πρόθεση να εγειρεί απλώς την περιέργεια. Αν και ικανοποιεί βαθειά τη διάνοια, θέλει να μας συστήσει στον Εαυτό του και να μας κάνει διαφορετικούς... να μας βοηθήσει να αγαπήσουμε Εκείνον, και να αγαπήσουμε και τον πλησίον μας όπως τον εαυτό μας.

Αυτό περιλαμβάνει τη δραστηριοποίηση: για να το θέσουμε απλά, η υπακοή στον Θεό περιλαμβάνει το να **κάνουμε πράγματα!**

Στην περίπτωση αυτή, μετά από 40 χρόνια απλής επιβίωσης, έπρεπε να κάνουν ένα βήμα πίστης. Μήπως υπάρχουν εδώ μερικά μαθήματα για τους Ευαγγελικούς της Ευρώπης;

Ίσως μας προκαλεί **να κάνουμε ένα βήμα** ζώντας και διακηρύττοντας τα Καλά Νέα στην Ευρώπη των αρχών του 21^{ου} αιώνα. Σ' ολόκληρη την Ευρώπη, ο πολιτισμός άλλαξε γύρω μας. Αντίθετα με τους Ισραηλίτες εκείνης της εποχής, οι περισσότεροι από μας δεν έχουμε μετακινηθεί, όλα όμως γύρω μας έχουν μετακινηθεί. Με μια πολύ πραγματική έννοια, ένας βρώμικος πολιτισμός έχει μεταβάλει τα πάντα γύρω μας, βρισκόμαστε όλοι μας σε μια καινούρια χώρα. Είναι μια καινούρια περίοδος. Ας **κάνουμε το βήμα** προς αυτή τη νέα χώρα, για να ζήσουμε και να διακηρύξουμε τα Καλά Νέα!

Ο Ιησούς του Ναυή περίμενε πολύ αυτή τη στιγμή. Και τώρα, είναι καλά οργανωμένος και καθαρός, με το θέμα της ηγεσίας τακτοποιημένο και μια αίσθηση ομαδικής εργασίας.

Παρατηρείστε το φρόνημα και την καλή οργάνωση. Μου

θυμίζει την Εθνική Ελλάδα στο Euro 2004 με την ακρίβεια και την οργάνωση του Γερμανού προπονητή Όττο Ρεχάγκελ και το πάθος των Ελλήνων παικτών. Καταπληκτικός συνδυασμός! Αυτό μου θυμίζει ένα από τα μότο του Ευρωπαϊκού Ευαγγελικού Συνδέσμου (ΕΕΣ): Μαζί, έχουμε πολύ μεγαλύτερη δύναμη!

Τα εδάφια που ακολουθούν (12-15) μας μιλούν για την ακεραιότητα του Ιησού του Ναυή (τιμότητα, πίστη στην τήρηση των υποσχέσεων) σαν ηγέτη. Η πρόκληση για μας δεν είναι να κάνουμε απλώς σωστά πράγματα, αλλά και να είμαστε σωστοί.

Στα εδ. 16-18 βλέπουμε ότι οι καλοί ηγέτες εμπνέουν αφοσίωση. Ωστόσο, δεν είναι μόνο οι καλοί ηγέτες που το κάνουν αυτό, δυστυχώς.

4. Και τελικά

Υπάρχουν δύο φράσεις που επαναλαμβάνονται στην περιкоπή αυτή. Η πρώτη βρίσκεται στα εδ. 6α, 7α, 9 και 18β: **Να είσαι θαρραλέος και δυνατός.**

Αρχικά βέβαια, αυτό είναι μια πρόκληση και μια υπόσχεση σε κάποιον που του έχει ανατεθεί ένας λαός σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Η επανάληψη όμως στην γραπτή αναφορά είναι συναρπαστική, σαν να πρέπει να τα ακούει αυτά τα λόγια ο λαός του Θεού στους αιώνες.

Ίσως αυτά να είναι τα λόγια του Κυρίου στους Ευαγγελικούς της σημερινής Ευρώπης. Στην Ευρώπη των αρχών του 21^{ου} αιώνα, εμείς που είμαστε επίσης παιδιά του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, κινδυνεύουμε (όπως κινδύνευαν και οι Ισραηλίτες) να χάσουμε την εμπιστοσύνη μας στην πραγματικότητα της μεταμορφωτικής δύναμης του Ζωντανού Θεού. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρέπει να είμαστε τολμηροί και δυνατοί!

Η ατμόσφαιρα όπως ξέρουμε είναι αρνητική. Σ' αυτή την εκκοσμικευμένη γωνιά του κόσμου οι άνθρωποι της πίστεως δεν είναι καθόλου στη μόδα. Και οι ευαγγελικοί αντιμετωπίζονται συχνά σαν μια ακόμα εξτρεμιστών μέσα στην ομάδα εξτρεμιστών, αντί να αντιμετωπίζονται σαν λαός του Ευαγγελίου!

Οι πιέσεις που ασκούνται είναι μεγάλες. Παράδειγμα, η άσχημη κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι αδελφοί και οι αδελφές μας στην Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν ή τη Λευκορωσία. Λίγο πιο κάτω, όχι πολύ μακριά, ο διευθυντής του βιβλιοπωλείου της Βιβλικής Εταιρείας στη Γάζα δολοφονήθηκε πριν λίγες μέρες. Μπορούμε να απεικονίσουμε όλες αυτές τις πιέσεις με τη δημοτικότητα που έχει το βιβλίο του Richard Dawkins ή ένα ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης της περασμένης εβδομάδας που προειδοποιεί για τον «Κίνδυνο του δόγματος του Δημιουργού των ειδών»¹.

Βλέπουμε κατ' επανάληψη προσπάθειες να περιοριστεί η ελευθερία του λόγου.

- Η εκκοσμίκευση βέβαια, έχει συχνά αποδειχθεί ευλογία του Θεού, που προστατεύει την θρησκευτική ελευθερία των μειονοτήτων όπως εμείς.

- Υπάρχει όμως και μια ριζικά συντηρητική μορφή εκκοσμίκευσης σε μεγάλο μέρος της Ευρώπης, που προσπαθεί να αποκλείσει όλους τους ανθρώπους της πίστεως από τη δημόσια ζωή. Η τοποθέτηση αυτή, είναι βέβαια εντελώς αντιφατική, γιατί αυτός ο εκκοσμικευμένος φονταμενταλισμός αποτελεί ο ίδιος ένα σύστημα πίστεως που θα έπρεπε λογικά να αποκλείει τους δικούς του οπαδούς από τη δημόσια ζωή!

- Αντιμετωπίζουμε τον κίνδυνο να χάσουμε μερικές ελευθερίες (π.χ. στον ευαγγελισμό) που γίνονται κατόπιν αποκλει-

στικά προνόμια του εκκοσμικευμένου φονταμενταλισμού!

- Παράδειγμα: Είναι φυσικό να προκύπτουν συζητήσεις για πνευματικά και θρησκευτικά θέματα με Μουσουλμάνους φίλους. Οι οπαδοί της εκκοσμίκευσης όμως, που επιδιώκουν να αποκλείσουν κάθε τι πνευματικό από τη ζωή, προσπαθούν να απαγορεύσουν συζητήσεις για τη θρησκεία, λέγοντας ότι αποτελεί έλλειψη σεβασμού στις άλλες θρησκείες, αν οι χριστιανοί επιμένουν στις απόλυτες απόψεις τους.

- Η ανοχή επομένως, αναπροσδιορίζεται ως εξής: ευαγγελικοί χριστιανοί κι άλλοι από τα άλλα δόγματα, οι απόψεις σας μπορούν να είναι ανεκτές αν παραιτηθείτε απ' αυτές. Οι απόλυτες απόψεις είναι απολύτως μη ανεκτές! Αυτό βέβαια δεν αποτελεί ένδειξη σεβασμού ούτε στο Ισλάμ ούτε στον Χριστιανισμό, αν η ελευθερία μας να είμαστε πιστοί ιεραπόστολοι, απαγορεύεται.

Είναι εύκολο να αποθαρρυνθούμε, να σταματήσουμε να είμαστε τολμηροί και δυνατοί. Κι **εμείς** σήμερα χρειαζόμαστε αυτά τα λόγια από τον Θεό. Να είμαστε τολμηροί και δυνατοί διακηρύττοντας και ζώντας τα Καλά Νέα!

Και τέλος:

Οι Ισραηλίτες είχαν πολλούς λόγους να είναι αρνητικοί την εποχή του Ιησού του Ναυή. Καθώς διαβάζουμε όμως, το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, ανακαλύπτουμε μερικά άλλα πράγματα που πρέπει να τα θυμόμαστε.

Στο επόμενο κεφάλαιο, για παράδειγμα, διαβάζουμε (εδ. 8) ότι ο λαός τον οποίο οι Ισραηλίτες φοβόντουσαν σαράντα χρόνια, γνώριζε όλο εκείνο το διάστημα τη δύναμη του Θεού, και κατά συνέπεια φοβόντουσαν και τους Ισραηλίτες.

Είναι δυνατόν να αποθαρρυνόμαστε σήμερα εμείς στην Ευρώπη από πράγματα τα οποία δεν χρειάζεται να φοβόμαστε; Ίσως οι αντι-ευαγγελικές ή αντι-χριστιανικές αντιδράσεις που αντιμετωπίζουμε να είναι από ανθρώπους που ξέρουν κατά βάθος, ότι η θέση τους είναι μειονεκτική.

Στο ίδιο κεφάλαιο (κεφ. 2) βλέπουμε ότι ο Θεός άγγιξε απροσδόκητα τη ζωή μιας γυναίκας που την ευλόγησε, την τίμησε και την χρησιμοποίησε με αξιόλογο τρόπο. Η Ραάβ η πόρνη δεν τιμήθηκε μόνο σ' αυτό το κεφάλαιο, αλλά υπάρχει αναφορά σ' αυτήν δύο φορές στην Καινή Διαθήκη σαν θετικό παράδειγμα πίστεως που πρέπει να ακολουθήσουμε (Ιάκ. 2,25 & Εβρ. 11,31).

Ο Θεός μπορεί ακόμη να αλλάξει απροσδόκητα τη ζωή ανθρώπων!

Τι χρειαζόμαστε λοιπόν σήμερα; Τι χρειάζεται η Ευρώπη σήμερα;

Χρειαζόμαστε την δεύτερη επαναλαμβανόμενη φράση (με διάφορους τρόπους στα εδ. 5, 9, 17). Είναι αυτό που χρειάζεται η ήπειρός μας και ο κόσμος μας: **την παρουσία του Ζωντανού Θεού!**

Ας παρακαλέσουμε τον Θεό να μας χρησιμοποιήσει, καθώς κάνουμε μαζί του ένα βήμα πίστεως με τόλμη και δύναμη. Και καθώς το κάνουμε αυτό Εκείνος με τη χάρη Του να μεταμορφώσει άτομα, οικογένειες, πόλεις ακόμη και ολόκληρες χώρες! Ας παρακαλέσουμε τον Θεό να γνωρίσει ξανά η Ευρώπη τη δύναμη και την παρουσία του Ζωντανού Θεού, στις μέρες μας, καθώς εμείς αντανακλούμε Εκείνον στους γύρω μας.

Μετάφραση: Έρση Αντωνιάδου

Ο Gordon Showell-Rogers είναι Γενικός Γραμματέας του Ευρωπαϊκού Ευαγγελικού Συνδέσμου.

Υποσημείωση

¹ Σ.τ.Μ.: Ο όρος είναι Creationism. Πρόκειται για την βιβλική θεώρηση της Δημιουργίας. Ο όρος χρησιμοποιείται σε αντίθεση με την Δαρβίνειο θεωρία της Εξέλιξης.

Το Φως του Χριστού και ο Κόσμος

του αιδ. Δημ. Μπούκη

*«Και ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ
καὶ ἀναγγέλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν καὶ σκοτία
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία»¹*

Οι Πατέρες της Εκκλησίας διακήρυτταν με λόγο και ἔργο ὅτι ἡ Εκκλησία του Χριστοῦ εἶναι για τον Κόσμο ὅτι ἡ ψυχὴ για το σῶμα'.

Ἦταν μια εποχὴ που ἡ Εκκλησία του Χριστοῦ ἦταν πολὺ ἰσχυρὴ και το Φως της λαμπρό. Ὅχι γιατί εἶχε την δύναμη του χρήματος, της εξουσίας ἢ του πλήθους. Δύναμή της ἦταν ἡ Ενότητά της και ἡ μεγάλη αφοσίωση της στο υπόδειγμα της ενσάρκωσης του Κυρίου της, *«αγαπάτε τους εχθρούς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπιηρεαζόντων ὑμᾶς»²*. Ἦταν ακραία ως προς την ἀγάπη της και ακραία ως προς την δικαιοσύνη της, *«καὶ κυλισθῆσεται ὡς ὕδωρ κρίμα καὶ δικαιοσύνη ὡς χεῖμαρρος ἄβατος»³*. Ἡ Εκκλησία του Χριστοῦ ευαγγελίστηκε την ἰερότητα της δημιουργίας του Θεοῦ, και παραδειγμάτισε την θεία δικαιοσύνη και εἰρήνη ὥστε να δοθεῖ ἓνα τέλος σε αἴσχη του ἀρχαίου κόσμου ὅπως οἱ ἀμβλώσεις κι οἱ βρεφοκτονίες, οἱ ἀγῶνες τῶν μονομάχων στις Ρωμαϊκὲς ἀρένες.

Οἱ πρώτοι Χριστιανοὶ ἀγάλλονταν ὅταν κρίνονταν ἀξιοὶ να υποφέρουν για ὅσα πίστευαν, ὅπως σήμερα οἱ νεομάρτυρες της Εκκλησίας του Χριστοῦ στην Μαλάτεια της Τουρκίας κι ἀλλοῦ.

Ο λειτουργὸς της Εκκλησίας του Χριστοῦ Δρ. Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, ἡγέτης ἐνός εἰρηνικοῦ κινήματος εἶχε ἓνα ὄνειρο, ὅτι θα ἔρθει μια μέρα στις ΗΠΑ, που τα τέσσερα μικρὰ παιδία μου θα ζήσουν μια μέρα σε ἓνα ἔθνος ὅπου δεν θα κρίνονται ἀπὸ το χρῶμα του δερματός τους ἀλλὰ ἀπὸ την ποιότητα του χαρακτήρα τους⁴. Κλεισμένοι σε μια φυλακὴ του Μπίρμινγχαμ της Αλαμπάμα το 1963 ἔγραφε ως λειτουργὸς της ἐκκλησίας στους συλλειτουργοῦς του, υπερασπιζόμενος τις πράξεις και το ὄνειρο του, που ἐν τέλει θα του στοίχιζε και την ζωὴ του ἀκόμα, *«Εκεῖνες τις ἡμέρες, ἡ Εκκλησία δεν ἦταν ἀπλῶς το θερμόμετρο που κατέγραφε τις ιδέες και τις ἀρχές της κοινῆς γνώμης, ἦταν ὁ θερμοστάτης που μετέβαλε τα ἦθη της κοινῆς»⁵*.

Το φως του Χριστοῦ γίνεται τώρα ὁ θερμοστάτης που ὀρίζει το ἦθος του κόσμου. Ἐνός κόσμου που συχνὰ μοιάζει να ἔχει χάσει την ψυχὴ του. Χαμένος στους λαβύρινθους του μοντερνισμοῦ ἀρχικά, με την θεοποίηση της λογικῆς του ἀνθρώπου, κι ἀργότερα του μοντερνισμοῦ με την θεοποίηση της σχετικότητας και τῶν πολιτικῶν ὀρθῶν συμπεριφορῶν, ἐπιζητᾷ την λύτρωση ἀπὸ *«τον πεπτωκότα Κόσμο που περιγράφουν ο Μαρξ, ὁ Φρόνιτ και ὁ Νίτσε ὅπου το χρήμα, το σεξ κι ἡ δύναμη ἔγιναν ὁ κανόνας, το μέτρο κι ἐκτόπισαν τις σχέσεις, την υπηρεσία και την δοξολογία»⁶*.

Το φως του Χριστοῦ, ἡ λυτρωτικὴ παρουσία

της ἐκκλησίας του Χριστοῦ μπορεί να εἶναι ἡ ψυχὴ του κόσμου. Ὁ Γερμανὸς θεολόγος και ποιμένας της ἐκκλησίας του Χριστοῦ, Dietrich Bonhoeffer, κατακρίνοντας την συμβιβασμένη με το Χιτλερικό καθεστῶς Εκκλησία της Γερμανίας που σιωποῦσε για τις διώξεις και ἐξόπωση τῶν Κομμουνιστῶν, τῶν Τσιγγάνων, τῶν Εβραίων και ἐν τέλει ὅλων τῶν επικριτῶν του Ναζισμοῦ, ὁ ἴδιος ἐκτελέστηκε σε Ναζιστικὴ φυλακὴ ἐβδομάδες πριν την κατάληψη του Βερολίνου ἀπὸ τις συμμαχικὲς δυνάμεις, διακήρυττε, *« ἡ χαρούμενη ἰδέα ὅτι ὁ Θεὸς κατοικεῖ ξανά μεταξύ τῶν θνητῶν και ὅτι θέλει να δώσει νόημα στην ἀνθρώπινη ζωὴ, δηλαδὴ ὅτι ὁ κόσμος μας εἶναι γεμάτος ἀπὸ τον Θεό, αὕτη ἡ ἰδέα γίνεται ἀπειλητικὴ και φοβίζει καθὼς ἀπαιτεῖ υπευθυνότητα»⁷*.

Για να μπορεί ἡ Εκκλησία να φέρει το φως του Χριστοῦ, και να εἶναι και πάλι ἡ ψυχὴ ὁ θερμοστάτης του κόσμου ἀπαιτεῖται υπευθυνότητα και συνέπεια ως προς τον χαρακτήρα της και την ἀποστολὴ της. Ὅπως ὁ Χριστὸς, ὁ Νυμφίος δεν μαρτυροῦσε ὁ ἴδιος για τον εαυτό του, ἔλεγε ὅτι γι' αὐτὸν μαρτυροῦν τα ἔργα του, ἔτσι καλεῖται να πράξει και ἡ Νύμφη, ἡ Εκκλησία Του. *«Εάν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής... Τα ἔργα α ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ»⁸*. Ὁ Χριστὸς *«ενσάρκωνε ὁ ἴδιος και υποτίπωνε για τον ἀνθρώπο ἓναν καινούργιο τρόπο υπᾶρξεως»⁹*. Ἐνα νέο τρόπο ὑπαρξης που βιώνει την ἐλευθερία ἀπὸ τον κάθε ἐγωκεντρισμὸ κι ἐπιδιώκει την σχέση και την φροντίδα της ὅλης δημιουργίας του Πατέρα.

Ἀκολουθώντας το υπόδειγμα του ἐνσαρκωμένου Ἰησοῦ, ἀφουγκραζόμεστε τον ἀχὸ του κόσμου που *«συστενάζει και συνωδίνει ἀχρι του νυν»¹⁰* κι ἀπλώνοντας τα χέρια κρατώντας ἀπὸ την μια τον πόνο του κόσμου κι ἀπὸ την ἄλλη την ἀγάπη του Θεοῦ. Ὅπως ὁ Θεὸς ἐνεφύσησε στον πρώτο Ἀδὰμ το πνεῦμα του, πνεῦμα ζωῆς, τώρα ὁ νέος Ἀδὰμ ἐνεφύσησε στους ἀνά τους αἰῶνες μαθητῆς Του Πνεῦμα Ἅγιο, Πνεῦμα ἀληθείας, Κύριον και ζωοποιόν.¹¹ Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ἀγγλικανὸς θεολόγος Ν. Τ. Wright, *«ἡ ὁδὸς του Χριστοῦ, ἡ ὁδὸς που ὀδηγεῖ το Ἅγιο Πνεῦμα δεν εἶναι ἡ ἠσυχαστικὴ ἢ ἀποχώρηση, οὔτε ὁ Ἡρωδιανὸς (πολιτικὸς) συμβιβασμὸς, οὔτε βέβαια ὁ φονταμενταλιστικὸς ζήλος. Ἡ ὁδὸς του ἐνσαρκωμένου Ἰησοῦ, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, βρίσκεται ἐκεῖ που πονᾷ ὁ κόσμος, ὥστε ἡ θεραπεία του Θεοῦ να σῶζει, να ολοκληρώνει κάθε ἀνθρώπο»¹²*.

Το φως του Χριστοῦ, ἡ Εκκλησία Του πρέπει να παραδειγματίζει φροντίδα, ἀγάπη και ἐμπιστοσύνη σε ἓναν κόσμο που γνωρίζει φόβο, καχυποψία και ἐκμετάλλευση. Φροντίδα στην δημιουργία Του, την ὁποία ἀπὸ την ἀρχὴ καλέστηκε να *ἔργάζεται και φυλάτει*¹³. Ἀγάπη σε κάθε ἀνθρώπο, με πράξεις ἐλέους και δικαιοσύνης, *ἄρα οὖν ὡς καιρόν ἔχομεν ἐργαζόμεθα το ἀγαθόν προς πάντας*¹⁴. Ἐμπιστοσύνη που ὀδηγεῖ σε βιώσιμες ἐκφράσεις εἰρήνευσης μεταξύ ἐθνῶν, κοινωνικῶν ὁμάδων, ἀτόμων διαφορετικῶν χρώματος, πίστεως, οικονομικῆς ευχέρειας και δυνάμεις, *μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υιοὶ Θεοῦ κληθήσονται*¹⁵.

Ὁ καθηγητὴς της Ευαγγελικῆς Βιβλικῆς Σχολῆς Αἰδ. Δρ. Α. Πέτρου, σε ἀρθρο του στο Περιοδικό

της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας «Αστήρ της Ανατολής» μεταξύ άλλων σχολιάζει το χωρίο από το Ευαγγέλιο του Λουκά κεφ. 10 εδαφ. 19 και αναφέρει, «Μια άλλη πτυχή του πολέμου μας πάνω στις δυνάμεις του εχθρού είναι η προφητική και λυτρωτική παρουσία και δράση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Σήμερα καλούμαστε να στιγματίσουμε το ρατσισμό, ξενοφοβία, τυχερά παιχνίδια, την εκμετάλλευση την σπατάλη, τον άκρατο πλουτισμό. Πατάμε πάνω σε όφεις και σκορπιούς και επάνω σε όλη τη δύναμη του εχθρού όταν αγαπάμε τους ξένους τις μειονότητες τους μετανάστες, όταν ζούμε μια απλή ζωή, όταν διαχειριζόμαστε σοφά το περιβάλλον και τα αγαθά μας, όταν προστατεύουμε τους αδύναμους όταν υπερασπίζουμε τους αδικημένους, όταν προστατεύουμε την αξία και την αξιοπρέπεια της ανθρώπινης ζωής».¹⁶

Οι Εκκλησίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Εκκλησιών (CEC)μπορούμε και οφείλουμε από κοινού να 'συναθληθούμε τη πίστη' και να ενώσουμε τις προσπάθειες μας για να παρέμβουμε ουσιαστικά σε θέματα που αφορούν στο περιβάλλον, στην καταπολέμηση της φτώχειας, και στον τερματισμό κάθε είδους σύγκρουσης και διαμάχης ακολουθώντας το υπόδειγμα της Ενσάρκωσης.

Γράφει ο ποιητής «Γιατί της περσινής χρονιάς οι λέξεις στην γλώσσα ανήκουνε την περσινή, και της επόμενης χρονιάς οι λέξεις άλλη φωνή προσμένουν»¹⁷

Η ψυχή του κόσμου, η Εκκλησία του Χριστού όπως αυτή εκφράζεται μέσα από το σύνολο των Εκκλησιών της Ευρώπης πρέπει να βρει τις νέες εκείνες λέξεις που ανήκουν στην σημερινή γλώσσα και εξαγγέλλουν την « χαρούμενη ιδέα ότι ο Θεός κατοικεί ξανά μεταξύ των θνητών και ότι θέλει να δώσει νόημα στην ανθρώπινη ζωή, δηλαδή ότι ο κόσμος μας είναι γεμάτος από τον Θεό...»¹⁸.

Η γλώσσα αυτή προϋποθέτει πρωτίστως αλληλοαποδοχή, διάλογο και συνεργασία όλων των Εκκλησιών του CEC σε κοινή δράση και λόγο που αφορούν μεταξύ άλλων στο περιβάλλον, την κοινωνική δικαιοσύνη και ειρήνη στην Ευρώπη πρωτίστως, αλλά και αλλού.

Το φως του Χριστού στον κόσμο, η Εκκλησία, ζητά να προτείνει και να υποστηρίζει νόμους και προγράμματα που εξυψώνουν την ανθρώπινη προσωπικότητα και προωθούν τις σχέσεις. Η Εκκλησία οφείλει να 'σπάει' κάθε άδικο νόμο ή πρόγραμμα, ανοιχτά με πνεύμα αγάπης και ταπείνωσης, πρόθυμη να πληρώσει το κόστος της όποιας πρότασής της.

Το φως του Χριστού, η οδός του Αγίου Πνεύματος φέρνει την Εκκλησία με τον λυτρωτικό της λόγο και παρουσία στον Κόσμο να:

- πρωτοστατεί στον διάλογο και να μεσολαβεί σε θέματα που αφορούν διαμάχες και διενέξεις
- συστήνει και υποστηρίζει οικονομικά διάφορα οικολογικά προγράμματα διαφύλαξης και συντήρηση των Ευρωπαϊκών βιοτόπων
- προκρίνει την πολιτιστική κι οικονομική ανάπτυξη φτωχών περιοχών της Ελλάδας, Ευρώπης, του Κόσμου
- προτείνει και υποστηρίζει Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς νόμους που θωρακίζουν το κοινωνικό σύνολο και επιπλέον βοηθούν στην ενσωμάτωση όλων των μεταναστών (οικονομικών, νομίμων ή μη) στις τοπικές κοινωνίες
- θάλλει, παρηγορεί, θεραπεύει και πρωτοστατεί στην επανένταξη των 'εξαρτημένων'
- στέκεται απέναντι σε κάθε 'κακοποίηση' 'εκμετάλλευση' και 'κοινωνικό' αποκλεισμό των προσώπων που δημιούργησε και αγαπά ο Πατέρας
- υποστηρίζει το έργο του Έλληνα κι Ευρωπαίου συνηγόρου του πολίτη.
- υποστηρίζει την παγκόσμια προσπάθεια αποπληρωμής του οικονομικού χρέους της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής κι αλλού

Το Φως του Χριστού και ο κόσμος με τα λόγια του Αποστολικού Πατέρα και Επισκόπου της Εκκλησίας του Χριστού στην Ρώμη, Κλήμεντα, «Αύτη η οδός αγαπητοί, εν ή εύρομεν το σωτήριο ημών, Ιησούν Χριστόν, τον αρχιερέα των προσφορών ημών, τον προστάτην και βοηθόν της ασθeneίας ημών, δια τούτου ατενίζομεν εις τα ύψη των ουρανών, δια τούτου ενοπτριζόμεθα την άμωμον και υπέρτατην όψιν αυτού, δια τούτου ηνεύχθησαν οι οφθαλμοί της καρδιάς, δια τούτου η ασύνετος και εσκοτισμένη διάνοια ημών αναθάλλει εις το φώς...»¹⁹.

Ομιλία στην Ιερά Μονή Πεντέλης στις 26/5/2007 εν όψει της Γ Συνέλευσης του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών στο Σιμπίου της Ρουμανίας τον Σεπτέμβριο 2007.

Ο αιδ. Δ. Μπούκης είναι ποιμήν νεολαίας της Ε.Ε.Ε. και γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής της Γ. Συνόδου της.

Υποσημειώσεις

¹ Αΐων. 1:5, "Novum Testamentum Greace", ed.XXVII, Germany 1998 (όλα τα χωρία της Κ.Δ)

² Λουκάς 6:27-29

³ Αμώς 5:24, "SEPTUAGINTA", ed. Alfred Rahls, Germany 1979 (όλα τα χωρία της Π.Δ)

⁴ M. L. King, «Έχω ένα Όνειρο», Βιβλία Του Κόσμου, Ελλάδα 1996, Έχω Ένα Όνειρο, σελ. 182

⁵ όπως παραπάνω, Γράμμα από μια Φυλακή στο Μπίρμινγχαμ, σελ. 171

⁶ N.T.Wright, "The Challenge of Christ", SPCK, Great Britain 2000, σελ. 141

⁷ Dietrich Bonhoeffer

⁸ Ιωάννης 5:31,36

⁹ Χρήστος Γιανναράς, «Ενάντια στην Θρησκεία», Ίκαρος, Αθήνα 2006 σελ. 46

¹⁰ Ρωμαίους 8: 20

¹¹ Ιωάννης 20:22

¹² N.T.Wright, "The Challenge of Christ", σελ. 146

¹³ Γένεση 2: 15

¹⁴ Γαλάτας 6:9,10

¹⁵ Ματθαίος 5:9

¹⁶ Αργύρης Πέτρου, «Αστήρ της Ανατολής», Ιανουάριος 2007, Η Βασιλεία των Ουρανών, σελ.

¹⁷ T.S.Eliot, «Τα Ποιήματα 1909-1962», Εξάντας, Αθήνα 1994, Little Gidding" II 65,66, σελ. 351

¹⁸ Dietrich Bonhoeffer

¹⁹ Loeb Classical Library, "Apostolic Fathers I", G.B 1995, Κλήμεντα Κορινθίου Α': 36:1,2α, σελ. 70

3ο Ευρωπαϊκό Οικουμενικό Συνέδριο στη Ρουμανία

«Μακάριοι οί ειρηνοποιοί· ότι αυτοί υιοί
θεού κληθήσονται»

Ματθ 5,9.

«Υπηρετούμε μόνο έναν Κύριο, τον εσταυρωμένο!»! Αυτό έγραψε ένας Καθολικός φοιτητής θεολογίας και μία Ορθόδοξη φοιτήτρια σ' έναν τοίχο στο 3^ο Ευρωπαϊκό Οικουμενικό Συνέδριο στη Ρουμανία.¹ Παρά τις ξεκάθαρες ευαγγελικές μου πεποιθήσεις και τις γνωστές διαφορές μεταξύ των δογμάτων, το σύνθημα αυτό με εξέφραζε και μένα απόλυτα· ήταν κοινό για όλους μας. Ως steward² στο 3^ο Ευρωπαϊκό Οικουμενικό Συνέδριο, βρέθηκα σ' ένα χώρο όπου έπρεπε να συνεργαστώ, να ακούσω, να σεβαστώ και να αγαπήσω το διαφορετικό. Η ένταση μεταξύ αγάπης και ταυτότητας είναι ένας απαραίτητος ψυχοπλαστικός παράγοντας της βασιλείας, ένα ταξίδι το οποίο μας περιμένει όλους και που πρώτος ο Πέτρος το βίωσε καθώς οι κατηγορίες του καθαρού και του ακαθάρτου κατέρρευσαν στο σεντόνι του οράματός του (Πράξεις 10-11). Έπρεπε να βρεθεί πρόσωπο με πρόσωπο με τον εθνικό Κορνήλιο για να δει ότι το Πνεύμα του Κυρίου είναι και μέσα σε αυτόν που δεν περίμενε. Παρομοίως, ο οικουμενισμός έχει πρόσωπο και πραγματοποιείται μόνο στη συνάντηση του ενός με τον άλλο.

Πριν λίγες μέρες γνώρισα ένα κορίτσι από την Τουρκία, τη Ζόχρα. Άκουσε ότι είμαι από την Κύπρο και με ρώτησε αν μιλάω τούρκικα. Στο άκουσμα της ταυτότητάς της επιστρατεύτηκαν όλες οι μνήμες της κατοχής και η πολύχρονη έχθρα των δύο λαών άπλωσε τα χέρια της να με τραβήξει μακριά από αυτή τη ψυχή, που τόσο έντονα ήθελα να γνωρίσω. Κάτι παρόμοιο συνέβηκε και

στη Ρουμανία όταν η Ναταλία, μια Καθολική κοπέλα, συστήθηκε σε μένα. Η πρώτη μου αντίδραση ήταν να την ταυτίσω με ο,τιδήποτε γνώριζα σχετικά με την Καθολική εκκλησία. Η Ναταλία χανότανε κάτω από τη βαριά σκιά της Ιεράς Εξέτασης, των συγχωροχαρτιών, των σταυροφοριών και μύριων άλλων ακραίων πληροφοριών που στιβάζονταν μπροστά σε αυτή την κοπέλα και με εμπόδιζαν να την κοιτάξω πραγματικά, να την πλησιάσω και να εκπληρώσω τη σημαντικότερη εντολή: να την αγαπήσω ως τον ίδιο μου τον εαυτό.

Οι δέκα μέρες συμβίωσης, τριβής, βαθιάς γνωριμίας και φιλίας με άλλους 120 stewards, με δίδαξε πολλά και για τον ίδιο τον εαυτό μου, για τη δική μου ταυτότητα. Η συνάντηση με το διαφορετικό με αναγκάζει να προσδιορίσω αυτό που με ξεχωρίζει· με βοηθάει να ανακαλύψω τα βαθύτερα ασυμβίβαστα στοιχεία της δικής μου πίστης. Ο άλλος δεν είναι απειλή· αντίθετα μου δείχνει πιο καθαρά ποιά είμαι.

Πιστεύω ότι η διαφορετικότητα δεν είναι μόνο απαραίτητη στο λαό του Θεού, αλλά είναι και η μόνη ένδοξη εσχατολογική εικόνα που οι Γραφές περιγράφουν. Η πολυχρωμία φυλών, εθνών, γλωσσών και πολιτισμών κάτω από ένα μεσσιανικό βασιλιά είναι μαρτυρία του θείου έργου της καταλλαγής. Ακόμα και η ενότητα διαφορετικών χριστιανικών κοινοτήτων, Ιουδαίου και Έλληνα, κάτω από τον Κύριο Ιησού Χριστό μαρτυρεί για την κατάρρευση του τοίχους στο σταυρό (Εφεσίους 2), παρόλο που οι δύο κοινότητες μπορούσαν να διατηρήσουν τις ιδιαιτερότητές τους στη λατρεία και στην κουλτούρα τους (π.χ. περιτομή βλ. Πράξεις 15). Ένας Κύριος και ένα βάπτισμα επιτρέπουν την ποικιλότητα έκφραση στη λατρευτική ζωή αλλά απαγορεύουν την επιβολή αυτής της έκφρασης στην άλλη κοινότητα ως σωτηριακά απαραίτητη (βλ. Γαλάτας 2). Ο Ιησούς συγκαταβαίνει στην πραγματικότητα της κάθε διαφορετικής εκκλησίας με επτά μηνύματα (Αποκάλυψη 2-3) και κρατάει την κάθε κοινότητα ξεχωριστά υπόλογη για τη δική της «ειδωλολατρία». Το ένα πνεύμα είναι ταυτόχρονα και επτά πνεύματα (Αποκάλυψη 1:4) για να μη μονοπωλείται από κανέναν και να μπορείς να το δεις και αλλού.

Μυρτώ Θεοχάρους,
Φοιτήτρια Διδακτορικού Παλαιάς Διαθήκης,
University of Cambridge.
Email: myrto77@gmail.com

Υποσημειώσεις

¹ Το Τρίτο Ευρωπαϊκό Οικουμενικό Συνέδριο στη Ρουμανία ακολουθεί την παράδοση των Ευρωπαϊκών Οικουμενικών Συνεδρίων της Βασιλείας (1989) και του Γκραζ (1997). Ένας από τους κύριους σκοπούς του συνεδρίου είναι να φέρει ανθρώπους διαφορετικών δογμάτων και εθνικοτήτων κοντά σε ένα περιβάλλον διαλόγου όπου ο καθένας θα μπορέσει να γνωρίσει τον άλλο, την κουλτούρα και τις παραδόσεις της κάθε εκκλησίας. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.eea3.org

² Οι stewards είναι μια αντιπροσωπεία νέων διαφόρων δογμάτων από χώρες της Ευρώπης οι οποίοι συμμετέχουν στην οργάνωση και στη διεκπεραίωση του συνεδρίου. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του συνεδρίου, οι stewards βιώνουν την οικουμενική εμπειρία μέσω της συνεργασίας, του διαλόγου, της κοινής καθημερινής ζωής, της ομαδικής εργασίας και λατρείας.

Μια πρόσκληση

Μέρες τώρα τριγυρίζει στο νου μου
 η πρόσκληση του Ιησού στον τελώνη Ματθαίο:
 "Ακολουθεί μοι"
 αλλά και η άμεση ανταπόκριση του Ματθαίου:
 "σηκωθείς ηκολούθησεν αυτόν".

Μέρες τώρα βοιίζει στ' αυτιά μου,
 εξουδετερώνοντας τους χτύπους της καρδιάς
 για τους γονείς, για τα παιδιά, τους νεκρούς,
 το "συ ακολουθεί μοι".
 "Σήκωσε τον σταυρό σου.
 Πέταξε το τσουβάλι με τις έγνοιες
 -το ψωμί, το νερό, τη δουλειά.
 Ακολουθεί μοι και μάθε,
 ότι η καρδιά μου είναι ταπεινή
 και το φορτίο μου ελαφρό.
 Μείνε μαζί μου κι Εγώ θάμαι μαζί σου.
 Δεν θα πεινάσεις, δεν θα διψάσεις, θα βρεις ειρήνη.
 Με μένα θα έρθεις στον Πατέρα.
 Είμαι το Φως της ζωής, της αιώνιας ζωής.
 Μείνε στο φως της και δε θ' αντικρύσεις σκοτάδι".

Ω Κύριε,
 Ξαν αστραπή ας εγερθεί η βολεμένη μας συνείδηση.
 Ξαν αστραπή ας δεχτεί ο νυσταγμένος νους μας
 την προσωπική πρόσκληση του Ιησού,
 "Συ ακολουθεί μοι".
 Ξαν αστραπή ας σηκωθεί ο καθένας μας
 να Σε ακολουθήσει.
 Ταπεινά, όπως ο τελώνης Ματθαίος.
 Πιστοί για πάντα, όπως ο Απόστολος Ματθαίος.

Λ. Βαλαή

Ύδατος Κίνησις

«Τι βοάς προς με;»

Έξοδ. ιδ' 15

Υπάρχουν περιπτώσεις, στις οποίες το μέγεθος του κινδύνου και η συναισθηση της ευθύνης κυριεύουν εξ ολοκλήρου την ψυχή του ανθρώπου, έτσι ώστε να μη μπορεί να προφέρει ούτε λέξη. Αναπέμπει μόνο από την ψυχή του μυστικές προσευχές, οι οποίες όμως εισακούονται από τον Θεό. Αυτό είχε συμβεί και τότε.

Οι Ισραηλίτες μόλις είχαν φύγει από την Αίγυπτο. Με θαυματουργικό τρόπο ο Θεός τους είχε ελευθερώσει από τη σκληρή δουλειά των Αιγυπτίων. Αλλά να, τρομερός κίνδυνος εμφανίζεται. Μπροστά τους βλέπουν να εκτείνεται μια απέραντη θάλασσα. Ψηλά βουνά υπάρχουν δεξιά κι αριστερά τους, ενώ πίσω τους καταφθάνουν τα άρματα του Φαραώ. Τι, λοιπόν, θα γινόταν τώρα; Θα σφαγιάζονταν από τους Αιγυπτίους; Θα πνίγονταν στην Ερυθρά θάλασσα; Δεν θα εκπληρώνονταν οι υποσχέσεις του Θεού για τη σωτηρία του λαού Του;

Στην κρίσιμη εκείνη περίπτωση η συναισθηση των ευθυνών και το μέγεθος του κινδύνου συντέλεσαν στο να αναπέμψει ο Μωυσής θερμή, αλλά μυστική προσευχή. Στις κρίσιμες στιγμές του κινδύνου δεν μιλά το στόμα, μιλά η ψυχή.

Μόνος στη σκηνή του ο Μωυσής θα λύγισε σίγουρα τα γόνατά του και θα ύψωσε τα μάτια του προς τον ουρανό. Οι στεναγμοί του, «στεναγμοί αλάητοι», έβγαιναν από το βάθος της ψυχής του και ως ισχυρή κραυγή, έφτασαν μπροστά στο θρόνο του Θεού, έκρουσαν τη θύρα του θεϊκού ελέους. Και τότε ο Θεός αποκρίνεται στην ολόθερμη εκείνη προσευχή και του λέει: «Τι βοάς προς με;». Ξαν να του έλεγε: Άκουσα την προσευχή σου και τους στεναγμούς σου και είδα τα δάκρυά σου. Να, είμαι εδώ κοντά σου. Τι ζητάς από μένα; Τι θέλεις; «Τι βοάς προς με;»

Χριστιανέ αδελφέ μου, βρίσκεσαι κι εσύ ίσως κάτω από συνθήκες δυνατές

θλίψης. Μεγάλος κίνδυνος ίσως σε παραμονεύει. Άνθρωποι κακοί πιθανώς επιβουλεύονται τη ζωή σου. Κι εσύ, αυτός που σε άλλες περιστάσεις άφηνες την ψυχή σου να στρέφεται προς τον Θεό με μακρές προσευχές, τώρα δεν μπορεί να προσευχηθείς όπως άλλοτε. Πλημμυρίζουν την ψυχή σου ιερά συναισθήματα. Θέλεις να ζητήσεις τη βοήθεια και την προστασία του Θεού, να Του πεις ακόμη, ότι είσαι πρόθυμος να υποταχθείς στο άγιο θέλημά Του. Θέλεις να Του εκφράσεις την πεποίθηση ότι η δοκιμασία σου αυτή δεν είναι άγνωστη στον Θεό, ότι Εκείνος τα γνωρίζει όλα και τα επιτρέπει για το συμφέρον της ψυχής σου. Αλλά η γλώσσα σου δε βρίσκει τις κατάλληλες λέξεις για να μιλήσει. Κι εσύ βογκάς, ίσως και στενάζεις και κλάεις. Αλλά ο Θεός που βλέπει στο βάθος της καρδιάς σου, ξεχωρίζει μέσα στους στεναγμούς σου τα λόγια της δέησης και της θερμής ικεσίας σου. Κι η αόρατη παρουσία Του βρίσκεται κοντά σου και σου απαντά: «Τι βοάς προς με;»

Άνθρωποι ίσως σε αδικούν και σου στερούν τη δίκαιη αμοιβή για τον κόπο της εργασίας σου. Οι διαμαρτυρίες σου για την αδικία δεν εισακούονται. Κι εσύ είσαι αναγκασμένος να περνάς τις ημέρες της ζωής σου κάτω από δυσμενείς συνθήκες. Νομίζεις ότι ο Θεός δε βλέπει την αδικία και δεν ακούει το δικαιοπαράπονό σου; Άκουσε τι λέει ο Θεός σ' εκείνους που σε αδικούν: «Ίδου ο μισθός των εργατών... ο απεστερημένος αφ' υμών κράζει και αι βοαί των θερισάντων εις τα ώτα Κυρίου Σαβαώθ εισεληλύθασιν» (Ιακώβου ε' 4).

Μήπως κλαίς και θρηνείς τον θάνατο αδικοχαμένου προσφιλους σου πρόσωπου, ενώ ο υπάτιος ελεύθερος κι ανενόχλητος περιφέρεται στην κοινωνία; Άκουσε τι λέγει και προς τον δυστυχή αυτόν ο Θεός: «Φωνή αίματος του αδελφού σου βοά προς με εκ της γης» (Γεν. δ' 10). Κι αν το αίμα του αδικοσκοτωμένου κι ο

αποστερημένος μισθός του εργάτη βοούν προς τον Θεό κι επικαλούνται τη δίκαιη επέμβαση Του, πολύ περισσότερο οι στεναγμοί της καρδιάς και οι απλοί έστω λόγοι της προσευχής του ευσεβούς, του ταπεινού και πιστού ανθρώπου, εισακούονται από τον Θεό. «Από της ταλαιπωρίας των πτωχών και από του στεναγμού των πενήτων νυν αναστήσομαι, λέγει Κύριος, θήσομαι εν σωτηρίω, παρησιασσομαι εν αυτώ» (Ψαλμ. ια' 6). Αυτό μόνο φρόντιζε να επιτυγχάνεις, αδελφέ μου: να ανήκεις στους ευσεβείς ανθρώπους που αγαπούν με ευλάβεια τον Θεό. Και τότε μην ανησυχείς. Οι προσευχές σου, οι δοξολογίες σου, οι παρακλήσεις σου θα φθάνουν στα αυτιά του Θεού, ακόμα κι όταν δεν είσαι σε θέση να διατυπώσεις τις προσευχές σου όπως θα ήθελες ή όπως άλλοι προσεύχονται. Ο Θεός, που βλέπει στο βάθος της ψυχής μας, ακούει με πολλή αγαθότητα τα ψελλίσματά μας και μέσα στον πλούτο της αγάπης Του απαντά: Είμαι εδώ και σε ακούω. «Τι βοάς προς με;»

Ω Κύριε, Κύριε, Εσύ καταδέχεσαι ν' ακούς ακόμα και τους αλάλητους στεναγμούς της ανθρώπινης καρδιάς, όταν το στόμα αδυνατεί να προφέρει λόγους προσευχής. Κύριε, στις ώρες της θλίψης και της οδύνης μας, όταν η καρδιά μας είναι αποκαμωμένη από τη λύπη, δέξου Σε παρακαλούμε τους στεναγμούς μας και τα δάκρυά μας ως λόγια προσευχής, ως έκφραση της ολόψυχης υποταγής μας στο άγιο θέλημά Σου. Κι εσύ, εκδηλώνοντας περισσότερο την αγαθότητά Σου, χύνε το βάλαμο της θείας παρηγορίας στις πληγωμένες ψυχές μας, ελάφρωνε τη θλίψη μας και χάριζέ μας την ειρήνη και τη χαρά, για να Σου αναπέμψουμε θερμές ευχαριστίες, ανυμνώντας τη μεγαλοσύνη Σου. Αμήν.

Λόγιοι της Χάριτος

Η Αγία Γραφή

Αγαπητέ μου φιλε,

Με την ευκαιρία που αυτός ο μήνας είναι αφιερωμένος στην Αγία Γραφή, στο θείο Λόγο, αξίζει να προσέξουμε τους χαρακτηρισμούς που δίνει η ίδια η Αγία Γραφή για το Λόγο του Θεού. Αυτό μας βοηθάει να αντιληφθούμε τι μας προσφέρει και πώς ενεργεί στον άνθρωπο.

Παρομοιάζεται σαν ένα λυχνάρι (Ψαλμ. 119, 105). Μάταια ο άνθρωπος αναζήτησε φως για την προέλευση της ζωής, για τα ανεξήγητα φαινόμενα που συναντά στο δρόμο του, για τον πόνο και το θάνατο. Μόνο θεωρίες άφθονες, που συνεχώς αλλάζουν και ανατρέπονται. Ερευνούν οι βιολόγοι, ψάχνουν οι αρχαιολόγοι, ποιο είναι το αποτέλεσμα; Μια ατέλειωτη σειρά από υποθέσεις... Ούτε οι υλιστικές αντιλήψεις, ούτε οι μεταφυσικές θεωρίες έδωσαν απάντηση στο ανεξιχνίαστο μυστήριο. Η Αγία Γραφή, το Θείο Λυχνάρι, ρίχνει φως και για την προέλευση της ζωής και για τον ίδιο τον άνθρωπο.

Παρομοιάζεται με σπόρο. «Βγήκε ο σπορέας για να σπείρει το σπόρο του», είπε ο Χριστός στην όμορφη παραβολή Του. Και εξήγησε ότι ο σπορέας το «λόγο» σπέρνει. Γι' αυτό και οι Αθηναίοι έλεγαν για τον Παύλο «Τι θέλει να πει αυτός ο σπερμολόγος» (Πράξ. 17:18). Ο Πέτρος στην Α' Επιστολή του (1:23) λέει ότι «εγεννήθηκε όχι από φθαρτό σπέρμα, αλλά άφθαρτο» και εξηγεί ποιο είναι αυτό το σπέρμα: «Ο λόγος του Θεού που είναι ζωντανός και μένει στον αιώνα». Νεκρός είναι ο άνθρωπος πνευματικά. Όταν ο σπόρος της αλήθειας πέσει στην καρδιά του ζωογονείται, ανασταίνεται!

Παρομοιάζεται με γάλα, που τρέφει τον νέον άνθρωπο, τον αυξάνει σε γνώση, πίστη, αγάπη, δύναμη... Αυτός είναι το λογικό άδολο γάλα (Α' Πέτρ. 2:2). Χωρίς αυτό το γάλα ο πνευματικός άνθρωπος μένει ατροφικός, καχεκτικός, υπανάπτυκτος...

Παρομοιάζεται με δίκοπο μαχαίρι (Εβρ. 4:12). Κάμνει ανατομία του εσωτερικού ανθρώπου, καθαρίζει, ελέγχει, αλλά και χρησιμοποιείται σαν επιθετικό όπλο για την αναίρεση ανθρωπίνων θεωριών. Είναι η «Μάχαιρα του Πνεύματος».

Ο προφήτης Ιερεμίας τον παρομοιάζει με σφυρί και φωτιά (Ιερ. 23:29). Σαν σφυρί επεξεργάζεται το σκληρό, πέτρινο ανθρώπινο εγώ και το διαμορφώνει ώστε να γίνει όμοιο με το Χριστό. Σαν φωτιά που καίει μέσα μας με τη φλόγα της αλήθειας εξαφανίζει τα απομεινάρια του παλαιού ανθρώπου.

Παρομοιάζεται ακόμα με το μέλι. «Είναι πιο γλυκός και από το μέλι στο στόμα μου» λέει ο Ψαλμός (119:103). Για τον πνευματικό άνθρωπο είναι μια γλυκιά απόλαυση. Το πνεύμα του ευφραίνεται και η μνήμη του το αποταμιεύει. Γι' αυτόν είναι το αιώνιο νέκταρ που όσο το δοκιμάζει τόσο περισσότερο το επιθυμεί.

Δοκίμασέ το!

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Κλεόπας ο Αθηναίος

Η Χριστιανική Οικογένεια

Η εργαζόμενη μητέρα και σύζυγος

Η σύγχρονη πολυδάπανη ζωή απαιτεί πολλές φορές η γυναίκα να εργάζεται και να λείπει πολλές ώρες από το σπίτι. Για αρκετές μητέρες, η δουλειά έξω από το σπίτι τους δίνει μεγάλη χαρά και ικανοποίηση. Για άλλες, όμως, είναι κάτι το αναγκαστικό που δημιουργεί προβλήματα.

Η δουλειά της μητέρας έξω από το σπίτι μπορεί να προκαλέσει ένταση μεταξύ των μελών μιας οικογένειας. Υπάρχουν λιγότερες πιθανότητες να συμβεί αυτό αν υπάρχει πλήρης κατανόηση μεταξύ του άντρα και της γυναίκας. Αν τα παιδιά είναι σε τέτοια ηλικία που μπορούν να καταλάβουν τι συμβαίνει, θα πρέπει να τους δοθεί η ευκαιρία να κατανοήσουν το λόγο για τον οποίο η μητέρα λείπει από το σπίτι. Αυτό βοηθάει τα παιδιά να καταλάβουν από μικρά ότι οι γονείς τους τα θεωρούν ισάξια μέλη της οικογένειας.

Το γεγονός ότι και οι δύο γονείς εργάζονται μπορεί να είναι επίσης σε βάρος του χρόνου που θα ξοδεύαν μαζί. Η ποσότητα, καθώς επίσης και η ποιότητα του χρόνου που ξοδεύουν μαζί, γίνεται πιο πολύτιμη κάτω από αυτές τις συνθήκες και θα πρέπει να ληφθεί πολύ σοβαρά.

Ορισμένα απροσδόκητα γεγονότα συμβαίνουν στο εργαζόμενο ζευγάρι. Ένα πολύ ζωντανό παράδειγμα είναι η περίπτωση που η γυναίκα με την μόρφωση και τα προσόντα που διαθέτει, έχει υψηλότερες οικονομικές απολαβές από τον άντρα της. Αυτό μπορεί να πειράζει τον άντρα και να του δημιουργεί συνειδητά ή ασυνειδητά ένα σύμπλεγμα κατωτερότητας. Ο Χριστιανός άντρας χαίρεται με την πρόοδο και την ανωτερότητα της συζύγου του. Χρειάζεται όμως μια σοφή συμπεριφορά από μέρους της συζύγου, ώστε τέτοια συναισθήματα να μην έχουν κακές επιδράσεις στη ζωή τους και στη ζωή των παιδιών τους. Ο άσοφος χειρισμός από μέρους των συζύγων μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα αισθήματα της ασφάλειας και της αυτοπεποίθησης των παιδιών.

Ένα πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί είναι η παραμέληση των παιδιών. Αν ο πατέρας αναλάβει πιο σοβαρά την προσοχή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών, τότε το πρόβλημα πιθανόν να μην εμφανισθεί καθόλου ή και αν εμφανιστεί, με την υπευθυνότητα και τη σοφία του πατέρα να λυθεί.

Οι Χριστιανοί εργαζόμενοι γονείς με τη βοήθεια του Θεού, με σύνεση και σοφία και με ταπεινό πνεύμα που πρέπει να τους χαρακτηρίζει, μπορούν να υπερνικήσουν όλα τα προβλήματα.

E. Στέφανος

ΤΑ ΑΣΥΓΚΡΙΤΑ

«Μύρον εκκενωθέν όνομά Σου»

(Άσμ. Ασμ. 1:3)

Κάτω απ' του δέους τη μασχάλη
έκρυψε η ψυχή δειλά το μυρογιάλι
της λατρείας,
κι ήρθα σαν άλλη μυροφόρος
κι έσκυφα μπρος στο μεγαλείο Σου της θείας
Παρουσίας!

«Μύρο πολύτιμο» ψιδύρισαν οι γύρω μου,
«τριακοσίωv τόσων δηναρίων»,
μα εγώ που ήξερα τι έφερνα μαζί μου,
κούνησα το κεφάλι μου με θλίψη,
γιατί μου φάνηκεν ο θαυμασμός των, λογική
νηπίων...

Τόσπασα το αλάβαστρο στα πόδια Σου,
το μύρο τόσμιξα με συντριβής μου δάκρυα,
και η αναξιότη μου μ' οδήγησε
στην πιο απόμερη να τραβηχτώ,
την άκρια.

Γιατί, χειμαρροπόντησε η Αγάπη Σου
ξεπέρασε του Σύμπαντος το γύρο,
κι έσπασε το αλάβαστρο της δόξας Σου,
κι έγινε το χυμένο, Εσύ, το μύρο.
Και τώρα κάθε αμαρτωλή καρδιά την κάνει
μυρογιάλι.

Ω, τι μεγάλη αγάπη Κύριέ μου,
τι μεγάλη!...